A-600190

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES

OFFICIAL REPORT

Sixty first day of the Thirteenth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 12th February, 1968.

The House met at Three of the Clock.

[Mr. Speaker in the Chair]

MEMBER SWORN

Sri Komaram Ramiah (Burgampad Constituency)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS.

LOKPAL & LOKAYAT

961 —

***2604 Q.– Sarvasri P. Subbaiah (Yerragondipalem) A. Eswara Reddy (Tirupathi) and C. V. K. Rao (Kakinada):–** Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the Central Government circulated a draft bill relating to Lokpal and Lokayat to our State Government; and

(b) if so, the decision of the Government on the same ?

The Chief Minister (Sri K. Brahmananda Reddy):– (a) No, Sir.

(b) Does not arise.

ఈ ప్రశ్న 'whether the Central Government Circulated a draft Bill.' అని కేంద్రం కాబట్టి 'No' అని ఆన్సర్ వచ్చింది. ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిఫార్మ్స్ కమిటీవారు ఒక సిఫార్సు చేశారు లోక్ పాల్, లోకాయుక్త ఇన్‌స్టిట్యూషన్స్ గురించి. అది స్టేట్స్‌కు పంపబడింది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—లోక్ పాల్, లోకాయుక్త్‌ల నిర్మాణ విషయంలో స్టేట్ గవర్నమెంట్స్ అభిప్రాయాలకొరకు వాటిని పంపడం జరిగిందని, కొన్ని స్టేట్ గవర్నమెంట్స్ తమ అభిప్రాయాలను తెల్పలేదని పత్రికలలో వచ్చింది. కనుక ఈ విషయంలో మన స్టేటు గవర్నమెంటుకు డ్రాఫ్ట్ బిల్లు పంపితే, [illegible]

పోయినా మన అభిప్రాయాలు కేంద్రప్రభుత్వం అడిగిందా? మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిఫార్మ్స్ కమిటీవారు చేసిన సిఫార్సులు రాష్ట్రప్రభుత్వాలకు పంపి వారియొక్క కామెంట్సును అడిగారు.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు:—దానిమీద ప్రభుత్వ అభిప్రాయాలు ఏమిటి?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—దేశం మొత్తంమీద విజిలెన్సు కమిషన్సు ఏర్పడ్డాయి. లోక్‌పాల్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్సు గురించి స్థూలంగా మనవిచేస్తాను. మంత్రుల ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ డ్యూటీస్‌లో ఫేవరిటిజమ్ గాని, డూయింగ్ ఎ రాంగ్, నాట్ డూయింగ్ ఎ థింగ్, వీటి విషయంలో కాని లోక్‌పాల్ ఎంక్వయిరి చేయాలి అనే సిఫార్సు వుంది. దానితో మినిష్టర్స్‌తోపాటు సెక్రటరీస్ టు గవర్నమెంటు కూడా కలిపారు. ఈ రాష్ట్రప్రభుత్వంయొక్క అభిప్రాయం ఏమిటంటే ఏ పార్టీవారు అయినప్పటికీ మినిష్టర్స్ నాన్ అఫీషియల్స్ కాబట్టి కేంద్రమంత్రులు కాని, రాష్ట్ర మంత్రులు కాని వీరిపై ఎంక్వయిరి చేయడం వేరుగా వుండాలి. ఈ రెండు కేటగిరీలు ఒకటి కావు అని అభిప్రాయపడ్డాము. ఇదివరకటి సిఫార్సులు–సంతానం కమిటి సిఫార్సులు మనకు తెలుసు. వాటి ప్రకారం విచారణ జరిపించవచ్చు. మేము అభిప్రాయపడింది ఏమిటంటే కేంద్ర ప్రభుత్వంతో విచారణ జరపాలంటే ప్రెసిడెంటు, ప్రధానమంత్రి, లోక్‌సభ స్పీకరు వారు విచారణ చేయవచ్చు. ఇక్కడయితే గవర్నరు, ముఖ్యమంత్రి, ఎసంబ్లి స్పీకరు ఆలోచన చేయవచ్చు. అవసరమైతే కొన్ని మార్పులు చేసుకోవచ్చు. లోకాయుత విషయంలో విజిలెన్సు కమిషన్సు పనిచేస్తున్నాయి. వాటిని స్ట్రెన్‌థెన్ చేసి, స్కోప్ ఎక్కువచేసి చేసుకోటానికి అవకాశం వుంటుందని అభిప్రాయ పడ్డాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి):—కేంద్రప్రభుత్వం చెప్పిన అభిప్రాయాలను మీరు వ్యతిరేకించినట్లు కన్పిస్తున్నది. బిల్లు వచ్చింది, ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిఫార్మ్స్ కమిటి సిఫార్సులు వున్నాయి. లోకాయుత్‌కు సంబంధించి మనరాష్ట్రంలో పనిచేయవలసిందని చెప్పారు. మంత్రుల వరకైనా కన్‌ఫైన్ చేయటానికి ఒప్పుకొన్నారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—మంత్రులకు సంబంధించి ఇదివరకు ఉన్న సిఫార్సులతోపాటు ఒక ఎలిగేషన్ గాని, కంప్లయింటు గాని ఉన్నప్పుడు certainly the President and the Prime Minister and if necessary the Speaker of the Lok Sabha can look into. Here also the Governor, the Chief Minister and the Speaker can look into. అని అభిప్రాయ పడ్డాము.

Sri G. Sivayya (Puttur):—Sir, whether this will confine only to the present Ministers and State Officers or also to the former Ministers and retired officials?

Sri K. Brahmananda Reddy:—Minister means a per on appointed to be the Member of the Council of Ministers whether of the Union or of the State and by whatever name called.

శ్రీ బి. శివరావు : — పోయిన వారికి అప్లయి కాదా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : — వారు విచారణ పెట్టదలచుకొన్నప్పుడు మినిష్టర్లను పెట్టవచ్చు, ఎక్స్‌మినిష్టర్లను పెట్టవచ్చు, ఎసెంబ్లి మెంబర్సును పెట్టవచ్చు.

శ్రీ జి. అప్పన్న (నర్సీపేట) : — ఇదివరలో సభానాయకులు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సమిష్టిగా లేకుండా రాష్ట్రప్రభుత్వ స్థాయిలోనే ఒక మినిసటరిని ప్రొవైడ్ చేసి ఆస్తిపాస్తుల వివరాలు తెలుసుకొంటామని, తమ పదవిని దుర్వినియోగం చేయకుండా వుండేటట్లు జాగ్రత్తగా తీసుకోటానికి ఒక పథకాన్ని ఆలోచిస్తున్నామని, అది త్వరలో పూర్తి అవుతుందని తెలిపారు. అది ఇంకా పరిశీలనలోనే వున్నదా ? ఏ స్థితిలో వున్నది ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : — ఇప్పటికి మంత్రులకు సంబంధించి వున్నది. మంత్రుల ఎసెట్స్, లయబిలిటీస్ సంబంధించి వున్నది.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి (అనంతపురం) : — ఎక్కడ డిక్లేర్ చేస్తున్నారు ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—All the Ministers will send them to me and my assets and liabilities are sent to the Government of India.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి : — మావి ఎవరికి పంపాలి ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : — మీ కాలం ఇంకా రాలేదు. (నవ్వు)

శ్రీ టి. సి. వెంకన్న (ఉరవకొండ) : — అధ్యక్షా, Lokpal, Lokayat అని ఇప్పుడు Admistrative Reforms Committee ప్రతిపాదించినటువంటి copies Table మీద ఉంచడానికి ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తుందా ?

Sri K. Brahmananda Reddy : - Personally I do not see much objection, Sir. Anyway, I will consider and let know.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు : — ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పడంలో మంత్రులకు సెక్రటరీలకు కలగాపులగంగా పెట్టినట్లయితే, మంత్రులమీద ఏదైనా నేరారోపణగురించి విచారణ జరిపేటప్పుడు వారు అది చిన్నతనంగా తలచినట్లు ఉన్నది. మంత్రులేమైనా ప్రైవేటు సంఘాలా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : — కాదండి. మేమేకాదు, మీరుకూడా ఆ విధంగా అనకూడదు. Point ఏమిటంటే అది ఒక permanant organisation. మంత్రులు ఎవరైనా రావచ్చు, పోవచ్చు, శాసనసభలో ఎవరైనా రావచ్చు పోవచ్చు. కాని services ఒక permanent organization కనుక వాళ్లను మనలను కలపడం అంత మంచిదికాదు. ఒక Minister పైన ఏదైనా enquiry చేశారనుకోండి, చేస్తే, దానితో Secretary కూడా ఏదైనా bad advice ఇచ్చారనుకోండి అప్పుడు వేరే proceedings can start, if it comes to the notice. కాని permanent services ను మనలాంటివాళ్లను కలపడం మంచిదికాదు.

శ్రీ కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి) :—ఇప్పుడు మంత్రులయొక్క ఆస్తి పాస్తులుగురించి తెలుసుకోడానికి రాష్ట్రములో ఒక పద్ధతి అసలు జరుగుతున్నదని చెప్పారు. కాని, మంత్రులుగాని, non-officials పైనగాని serious allegations వచ్చినప్పుడు, దానిని enquire చేసేటువంటి machinery ఏది ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— "Enquiry by records" అంటే records examine చేస్తున్నాడు. If the allegations are of a nature which inspire some belief, certainly we will enquire from the records and see.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :— మంత్రుల ఆస్తిపాస్తుల జాబితాలు ముఖ్యమంత్రి గారికి చేరుతాయని చెప్పారు. అంతవరకు బాగానే ఉంది. నేను ఒక చిన్న సూచన చేస్తాను. మంత్రులవి, వారి పార్టీకి సంబంధించిన వారి ఆస్తిపాస్తుల జాబితాలన్నీ ప్రతిపక్ష నాయకులకు పంపేటట్లు, ప్రతిపక్షానికి సంబంధించినవారి ఆస్తిపాస్తుల జాబితాలన్నీ మా ముఖ్యమంత్రిగారికి పంపేటట్లు మార్పు చేసుకోడానికి ప్రభుత్వం అంగీకరిస్తుందా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అంటే, ఇండియాలో టావాదేవీలు చూచుకోవచ్చు, అందరూ నిజం చెప్పితే.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ఇప్పుడు lokpal, lokayat అని కేంద్రంనుండి వస్తున్నటువంటి సూచనలమీద అభిప్రాయముగురించే ఇప్పుడు సమస్య వచ్చింది మన దగ్గరకు. నేను ఇందాక వేసిన ప్రశ్న ఏమిటంటే, కేంద్రము ఈ విధానానికి ఒక రూపము ఇవ్వగలిగినంతవరకు రాష్ట్ర స్థాయిలో నే మన ప్రభుత్వము ఇటువంటి పెద్ద నిందారోపణలు వచ్చినప్పుడు అవి పరిశీలనచేసి ప్రజలలో ఒక అపోహ లేకుండా చేసేదానికి ఒక నిశ్చితమైన విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టడానికి ముఖ్యమంత్రి గారు ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— ఆ principle కు నాకేమీ అభ్యంతరములేదు. కావాలంటే అందరు Leaders of Parties మాట్లాడాలంటే మాట్లాడుదాము.

శ్రీ అహ్మద్ హుస్సేన్ (సీతారాంబాగ్) :—Non-official Bill ఏమైనా Government notice కు వచ్చిందా, ఇక్కడ ఆంధ్రప్రదేశ్ తరఫునుంచి.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఏమీ రాలేదండి. నాకు తెలిసినంతవరకు.

శ్రీ అహ్మద్ హుస్సేన్ :—గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఒక notice ఇచ్చి ఉండవచ్చు

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— చావలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు చాలా Bills ఇచ్చి ఉంటారు. అందులో ఒకటి ఇదేమో, చెప్పలేను. నేను కనుక్కొని చెప్తాను.

డాక్టర్ టి. ఎస్. మూర్తి (వరంగల్లు) :— ఇప్పుడు మంత్రులయొక్క ఆస్తిపాస్తుల వివరాలు అన్నీ Chief Minister గారికి వస్తాయని చెప్పారు. ఒక వేళ prima facie [illegible] ఉన్నట్లయితే, దాని విషయంలో judicial enquiry [illegible]స్తారా ? Procedure ఏమిటి ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— ఆ అభిప్రాయము పడినప్పుడు వేరేచర్య తీసుకోబడుతుంది.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల):—ఇప్పుడు ఈ విషయాన్నిగురించి చాలా చర్చ సాగుతున్నది. ఇప్పుడు మన మంత్రులమీదగాని, పాత మంత్రులమీదగాని వారి అధికారము దుర్వినియోగం చేసినట్లు ఫిర్యాదులు చేయడం జరిగిందా, అవి పరిశీలన చేయడం జరిగిందా ?

Sri K. Brahmananda Reddy:—Separate question, Sir.

PAKISTANI NATIONALS IN THE STATE

962-

*1481 (H) Q:— Sri A. Madhava Rao (Nellore):— Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether there are any Pakistani nationals staying in this State in general and Hyderabad in particular even though their visa permits expired;

(b) if so, the number of such people ;

(c) the steps taken by the Government to repatriate them; and

(d) if no steps are taken what are the specific reasons therefor?

Sri K. Brahmananda Reddy:— (a) Yes, Sir.

(b) 93 in Hyderabad city and 99 in the Districts.

(c) they are made to return to Pakistan, if their residential permits are not extended or their continued presence is not considered necessary.

(d) Does not arise.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— 59 మంది out of the view అన్నారు. మన ముఖ్యమంత్రిగారు ఆ ప్రసిడెంట్ అయూబ్‌ఖాన్‌కు వ్రాసి అది చనుకొంటూరా వారు ఎక్కడ వున్నారనేది ?

(జవాబులేదు.)

శ్రీ జి. లచ్చన్న :— "Out of view 59" అన్నారు. దరిమిలా 81 మంది మీదను ఏదో చర్య తీసుకోవడం జరిగిందన్నారు. ఈ 81 లోకి 59 మంది out of view ఉన్నారని అర్థం చేసుకోవచ్చా ? ఆ 81 మంది ఏ నేరాలమీద చర్య తీసుకొన్నారో సెలవిస్తారా దయచేసి ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—ఎవరైతే దావాలు వేశారో వారు 31 మంది. తరువాత యింకా permanent settlement facilities కావాలని కోరినవారు, annual extensions కోరినవారు 84 మంది.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ముగ్గురు మీదను ప్రభుత్వము ఏదో చర్య తీసుకొన్నదని సెలవిచ్చారు. ఏ నేరము గురించి, ఆ చర్య ఎటువంటిదో సెలవిస్తారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ముగ్గురు prosecute చేయబడినారు. దానికి సంబంధించిన Act, దాన్ని గురించి I have no information, Sir. ఆరుగురు 6 మా under the order of deportation.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న :— నేను ఆ ముగ్గురి విషయంమీద అడగదలచుకో లేదండి. నాకు answer వచ్చింది.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి (నక్రేకల్) :— Proscutions ఏ నేరము గురించి అనేది వారు వివరించలేదు. ఆ allegations ఏమిటి అని ?

Sri K. Brahmananda Reddy :— They have been overstaying here. They are infringing the relevant Acts and the rules thereon.

ENQUIRY AGAINST FORMER COLLECTOR OF MEDAK

963-

*1493-(X) Q.- Sarvasri T. Purushothama Rao (Waradhanpet) D. Satynarayana (Chevella) and Bhim Reddy (Dommat):— Will hon. the Chief Minster be pleased to state :

(a) whether it is a fact that an enquiry has been instituted against Mr. Khader Ali Khan, I. A. S., former Collector of Medak; and

(b) if so, what is the stage of the enquiry and action taken ?

Sri K. Brahmananda Reddy:- (a) Yes, Sir.

(b) The matter is under the consideration of the Vigilance Commission Andhra Pradesh. On the advise of the Vigilance Commissioner, the Director, Anti-Corruption Bureau is conducting an enquiry into allegations against Sri Khader Ali Khan I. A. S.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి :— ఎప్పటినుంచి విచారణ జరుగుతున్నది ? ఇంకా ఎంతకాలము జరుగుతుందండి ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— Vigilance Commission కు వచ్చిందంటే, చివరి stage లో ఉన్నదన్నమాట.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి :— ఏ తేదీన వచ్చిందండి ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— Against an I. A. S. Officer చేసినారు. ముందు preliminary enquiry చేసి దానిలో కొంతవరకు prima facie case ఉన్నదని అనుకొనిన తరువాత దానిని A. C. B. కి పంపించి, A. C. B. report పంపించిన తరువాత, Vigilance Commission కు పోయి తరువాత Government కు వస్తుంది.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల) :— Prima facie case లో వచ్చినటువంటి charges ఏమిటో చెప్పగలుగుతారా ?

Sri K. Brahmananda Reddy:— Is it wise Sir, to disclose at this stage?

శ్రీ బి. అచ్చన్న:—ఈ దశలో ఆ charges చెప్పడం మంచిది కాదని సభా నాయకులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. ఇది court of law లో ఉన్న విషయం కాదు. Government machinary లోనె చర్చిస్తున్నటువంటిది. అసలు ఎటువంటి నేరానికి మీద యీ చర్య తీసుకోవడం జరిగిందని తెలుసుకోవడం సభ్యులకు చాలా అవసరము. దయచేసి అది తెలియచేసేటట్లుగా ఏర్పాటు చేయమని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—నేను ఏమీ rule ప్రకారంగా మాట్లాడడం లేదండి After all closing stage కి వచ్చింది, తరువాత చూడవచ్చును అని, మీరు చెప్పకుంటే చెప్పతాను.

Mr. Speaker:—It is left to him.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—General గా, కొంచెము misbehaviour with women అని, తరువాత some irregularities in N. D. F. collections అని.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్టణం):—ఆ జిల్లా కలెక్టరుగార్ని, ఆదర్శ పురుషుడ్ని—యింకొక జిల్లాకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసినారా, లేక సెక్రెటేరియట్‌లో ఉంచారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—వారిని ఆ జిల్లానుంచి యిక్కడకు మార్చడం జరిగింది. ఇక్కడనుంచి—he is under orders of transfer to Guntakal, to the factory there—

శ్రీమతి కె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి):—ఆ ఎంక్వయిరీ ఎన్ని సంవత్స రాలు పట్టుతుంది?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—సంవత్సరాలు కాదు; చురుకుగానే జరుగుతోంది.

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి (లక్కిరెడ్డిపల్లి):—N. D. F. విషయంకూడ ఉన్నదని చెప్పినప్పుడు అటువంటివారిని సస్పెన్షన్‌లో పెట్టాలికదా? ఆ విధంగా ఎందుకు చేయలేదు?

Sri K. Brahmananda Reddy:—This would not come under the Tribunal for Disciplinary Proceedings. Probably a Commission of enquiry will have to be appointed later if the Government so decide. This is nothing to do with the corruption-where officers are found and are placed under suspension.

శ్రీ బి. అచ్చన్న:—ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతూ broad గా, జనరల్‌గా, బేసిక్‌గా ఉండవలసిన లక్షణాలు రెండు ఉన్నవని (ప్లాన్ ప్రకారం ఉండవలసినవి) (నవ్వు)-మొత్తంమీద prima facie లో తేలిన విషయాలు రెండు ఉన్నవని చెప్పారు-అవి సీరియస్ నేచర్ వి. ఇదివరకు యిటువంటివి అనేక కేసులలో యితర ఆఫీసర్సును సస్పెన్షన్‌లో పెట్టినట్లుగా ఈ ఆఫీసరునుమాత్రం సస్పెన్షన్‌లో ఉంచకుండా ఇక్కడకు తెచ్చి, ఇక్కడనుంచి మరొకచోటికి—అక్కడ మరమ్మతు చేయుటకు—ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసి ఆయనను ఉద్యోగంలో ఉంచడం సబబా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—కేసులు ఏమీ లేవు. Action తీసుకొన్నారు. Preliminary enquiry జరిగింది. A. C. B. వారు జరిపిన తరువాత విజిలెన్సు కమిషన్‌కు వచ్చింది.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య:—అధ్యక్షా, ఇతర స్టేటు గవర్నమెంటు ఆఫీసర్ను ఎవరిమీదనైనా చార్జెస్ వస్తే సస్పెండ్ చేసి ఎంక్వయిరీ స్టార్ట్ చేస్తారు. మరి, యీ కేసునుబట్టి, I. A. S. Officers ను సస్పెండ్ చేయడానికి స్టేటు గవర్నమెంటుకు అధికారం లేదని అర్థంచేసుకొనవచ్చునా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—అధికారం ఉన్నది. ఇతర కేసుల్లో ఎక్కడైనా కే corruption charges ఉంటాయో ముందు preliminary enquiry జరిగి తరువాత detailed enquiry జరిగి, evidence ప్రకారం నిర్ధారణ అయినప్పుడు suspend చేయడం, ట్రిబ్యునల్‌కు పంపడం జరుగుతోంది. కొన్ని కేసుల్లో irregularities ఉంటే departmental proceedings జరుపుతారు. ఇప్పుడు యీ కేసులో-corruption has not been established. Some irregularities in the N. D. F.,-audit చేసుకొనడం, credit చేసుకొనడం -దానిలో ఉన్న విషయం.

డాక్టర్ టి. యస్. మూర్తి:—అది corruption కాదని, ఆయనను సస్పెన్షన్‌లో పెట్టకుండా ఉద్యోగంలో ఉంచామన్నారు. కాని తాసిల్దార్ను లెవెల్‌లో యిటువంటివి జరిగితే పది నెలలు, ఏడాది సస్పెన్షన్‌లో పెట్టారు. ఈ మధ్య లిబరల్‌గా చూడాలని వారిని అక్కడ ఉంచకుండా యింకొక చోటుకు పంపాలన్నారు. ఇటువంటి కేసులలోకూడ I. A. S. Officers cases లోవలె లిబరల్‌గా ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—లిబరల్‌గా అనేది లేదు. కేసునుబట్టి చూడవలసి యుంటుంది. stringent action తీసుకోవాలి. ఇంకా A. C. B. ని strengthen చేయాలి. ఆలస్యం జరుగకుండా త్వరగా disposal అయ్యేట్లు చూడాలి.

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు (కొవ్వూరు):—Allegations గురించి enquiry జరుగుతోందన్నారు. కాని ఉద్యోగంలోనే ఉంచారు. రేపు యింకా తప్పులు చేయవచ్చు. కాని ఒకచే తప్పు చేశారంటారు. అందువల్ల వారిని వెంటనే సస్పెండు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—రేపు తప్పులు చేస్తాడు, యింకా ఏవో తప్పులు చేస్తాడు అని ఊహించడం తప్పు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—I. A. S. Officers ను రక్షించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో ఒక కేసు వస్తే నాలుగు సంవత్సరాలు నడిపి చివరకు -అది సర్దుకొనుటకు ఉద్యోగంలో నుంచి తొలగిస్తున్నారు. ఇప్పుడు యీ కేసులో I. A. S. Officer మీద రెండు ఛార్జెస్ ఉన్నాయన్నారు. వెంటనే ఎందుకు చర్య తీసుకోలేదు ? సస్పెన్షన్ చేయక

పోయిన, యింకో చీటను పంపితే మాత్రం, ప్రమాదం లేదా? I. A. S. Officers కు protection యిస్తున్నారా? క్రిందటిసారి వచ్చిన కేసులో చివరకు ఏమి తేలుతే square up చేశారని చెప్పారు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—కాదు. వారు చెప్పిన కేసులో action తీసుకొన్నాము. ఆయనను retire చేశాము. పెన్షన్ out చేశాము; gratuity కొంత out చేశాము. Now this has come to the Vigilance Commission and probably within less than a fortnight or a month it will come before the Government.

శ్రీ బి. గోవిందరావు :—N. D. F. అటూ యిటూ అవడం, అంతేగాని corruption కాలేదు అంటున్నారు. కాని యిది అన్నిటికంటె పెద్దనేరం. ఇప్పటికైనా ఆయనను సస్పెండ్ చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—నాకు వచ్చిన రిపోర్టులో కరప్షన్ ఉన్నట్లు చెప్పడంలేదు. ఆడిట్ జరగలేదు. ఎట్లా జరిగిందో చూడాలి—we have yet to see.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—Misappropriation అని primafacie లో వచ్చిందా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—లేదు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—మరి N. D. F. గల్లంతు ఏమిటి ? కాగితంమీద కనబడక పోతే నోట్లో మింగినట్లు కాదా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—"Irregularities in connection with the collection of National Defence Fund"—అన్నారు.

శ్రీ కె. మునుస్వామి (సత్యవేడు) :—అధ్యక్షా, N. D. F. — దేశ రక్షణకు కావలసిన డబ్బు ప్రజలవద్ద వసూలుచేసి సద్వినియోగం చేయకపోవడం పెద్ద నేరం. అదిగాక యీ ఆఫీసరుమీద వ్యభిచారం చార్జి ఉన్నట్లు చెప్పారు. మరి స్టూడెంట్సు దారినపోయే స్త్రీ విద్యార్థినిని చూస్తేనే తప్పని సస్పెండ్ చేయాలని, డిస్మిస్ చేయాలని జి. ఓ. ఉన్నది. అటువంటి సందర్భంలో ఒక కలెక్టరు—జిల్లాకు పెద్దగా ఉండేవారు యిలాంటి అవినీతి పనులు చేస్తే కఠిన చర్య తీసుకునే పరిస్థితి లేదా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఎట్లాగైతే ఎంక్వైరీ జరుగుతోందో దానిలో ఆఫీసరు తరఫున పక్షపాతమూలేదు, against గా presumption లేదు. ఉన్న material ను బట్టి తగిన చర్య ఏది న్యాయమో అది తీసుకొంటారు.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—అధ్యక్షా, ఇంటిగ్రిటీకి సంబంధించినటువంటి లోపము యీ ఆఫీసర్‌లో ఉండటమువల్ల విచారణ త్వరగా జరిపించి అప్పటి వరకు సస్పెన్షన్‌లో పెడితే బాగుంటుంది. లేని పక్షంలో వీరిని ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయకూడదా ? ముఖ్యమంత్రిగారికి ఆ సలహా ఇస్తున్నాను. ***

*** Hon. Member withdrew the words.

Sri K. Brahmananda Reddy : -I laugh away the question, Sir.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :— గౌరవ ... ఐ. ఎ. ఎస్. ఆఫీసర్సుపైన కంప్లైయింట్స్ వచ్చినప్పుడు ఏదో పత్రి పద్ధతి ప్రకారంలో కార్యక్రమం జరగటానికి కారణం వారిపైన డిసిప్లినరీ యాక్షన్ తీసుకోవాలంటే, ఐ. ఎ. ఎస్. ఆఫీసర్స్ అసోసియేషన్ యొక్క అనుమతి కేంద్రప్రభుత్వము యొక్క అనుమతి పొందవలసిన ఆగత్యం, అవసరం స్టేటువారికి ఉండటంవల్ల ఆలస్యమైన ధోరణిలో యీ కార్యక్రమం జరుగుతున్నట్లు అభిప్రాయం ఉంది. అది ఎంతవరకు సత్యము ? దీనిలో ఉన్న మంచి చెడ్డలు సవరిస్తారా ?

Sri K. Brahmananda Reddy : -I am told just now Sir, that no such permission of I. A. S. Officers Association is necessary.

Sri Pragada Kotaiah :—When they are actually serving under the State Government, is it not necessary on the part of the State Government to approach the Centre ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—I am advised Sir that for dismissal and removal, we must consult them.

Sri Pragada Kotaiah : —What about suspension ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—I do not think consultation is necessary.

(శ్రీ) పి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—అధ్యక్షా, ఈ అధికారిని గురించి ఎజంప్షన్స్‌గాని, ప్రిజంప్షన్స్‌గాని అవసరం లేదనే దృష్టితో చాలా న్యాయం చేస్తామని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. ఆయనను గురించిన విషయాలు బయటకు వచ్చాయి. ఎన్. జి. ఎఫ్. గురించి ఇర్రెగ్యులారిటీస్ ఉన్నవి అన్నప్పుడు ఏలాంటి ఇర్రెగ్యులారిటీస్ అనే విషయం తెలుసుకొనే అధికారం, తెలుసుకోవలసిన ఆగత్యము అవసరము మాకు ఉంది. దానిని గురించి చెబుతారా ?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఆ ఇన్‌ఫర్మేషన్ నా దగ్గరలేదు. అప్పుడు ఎ.సి.బి. వారోగా ఎంక్వయిరీ చేసింది గదా, ఎలాంటి ఇర్రెగ్యులారిటీస్ ? అందులో మిస్‌ఎప్రోప్రియేషన్‌కు అవకాశం ఉన్నదా ? రాంగ్ ఎకౌంటింగా ? ఎట్లా ఉన్నది. డీటెయిల్‌గా వస్తుంది. The Commission will enquire and then it will come before the Government whether any mis-appropriation is involved or some thing is involved and what type of irregularities committed etc. అన్నది అపుడు తెలుస్తుంది.

(శ్రీ) జి. వెంకటరెడ్డి :—Womanising అన్నారు. పబ్లిక్ నుండి ఏదైనా రిప్రజెంటేషన్‌గాని, పిటిషన్‌గాని వచ్చిందా ? వుమెన్ నుండి వచ్చిందా ? లేక మెన్ నుండి వచ్చిందా ? Womanising అన్నది ఎలిగేషన్‌గా లేదా ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—It has come to the notice of the Government through allegations made by others, Probably men and women.

Smt. B. Jayaprada (Vinukonda):–No supplementary, Sir. Sorry for interruption. One request, Sir. I request the Hon. Member Sri C. V. K. Rao to withdraw his words. ****

He should withdraw those words as it amounts to an insult to the lady Members.

Sri C. V. K. Rao : -I will explain it, Sir. The hon. Lady Member would know that there is such a place i. e. 'Jail' ****

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి : —ఆడవాళ్ళకు కూడ జైలు ఉన్నాయండి.

శ్రీ బి. లచ్చన్న :—అందువల్ల ఆడవాళ్ల జైలుకు కాకుండా మగవాళ్ల జైలుకు పంపించాలని ఉద్దేశ్యము.

Mr. Speaker: I do not think when the Member put the question, there was nothing in his mind to insult the lady member or ladies in general. It is a mere allegation of a serious charge against an officer rather than against ladies in general. Any how I do not think the Member would have meant any thing. Did he mean any thing against ladies in general?

Sri C. V. K. Rao :—No, Sir. For the benefit of the Member, *if it hurts her, I withdraw those words, Sir.*

Mr. Speaker :—It is allright.

శ్రీ వై. వెంకటరావు (వేమూరు) :—అధ్యక్షా, ... మనోహరరావుని సర్వీసు ఎంత వున్నదో దయచేసి చెబుతారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి:—మనోహరరావుకు లేకు ' తక్కువ భావుకు లేదు. మన అసెంబ్లీలో అట్లా మాట్లాడకూడదు. అతని సర్వీసు చాలా ఉన్నట్లు ఉన్నది.

LABOUR MINISTERS'S CONFERANCE AT DELHI

964—

*1580 Q.– Sri C. V. K. Rao :–Will the hon. Janasambandha Sramika Mantri be pleased to state :

(a) whether the Minister of Public Relations, Information and Labour participated in the labour Ministers' Conference at Delhi on 9th and 10th May, 1967; and

(b) if so, the proposals made by our Government for improvement of Labour conditions; and the decisions taken at the Conference?

The Minister for Public Relations and Labour (Sri Konda Lakshman Bapuji):- (a) Yes, Sir.

(b) This State Government proposals for improvement o Labour conditions, in general, have been in the context of taking effective steps to make the employers to implement awards, agreements and other provisions of Labour Laws. Effective implementation machinery can only achieve better conditions for Labour. This State Government have proposed that the Central Government should share with State Government the expenditure incurred enforcement machinery in charge or Central Labour Laws and implementation of

** Hon. Member withdrew those words.

Labour Policy laid down by Central Government in the ratio of 60:40 on the analogy of expenditure incurred on scheme relating to employment and establishment charges by Central and State Governments, The proposal got full support from all the State Governments The Chairman concluded saying that this is a matter for consideration by the Finance Ministry. It was urged to take it up with the Finance Ministry. The developments are not known yet. As far as the State Government is concerned they shall pursue it.

లేబరర్స్ పరిస్థితులను చక్కబర్చటానికి లేబర్ లాస్ (చట్టాలను) సమాధానకరంగా అమలు పెట్టటం అవసరము. ఆ విధంగా అమలులో పెట్టటానికి స్టేటు గవర్నమెంటుతోపాటు భారత ప్రభుత్వమువారు కూడ ఆర్థికంగా సహాయకరించటం అవసరము— ముఖ్యంగా భారత ప్రభుత్వమువారు ఏర్పరచిన కార్మికుల చట్టాలు గురించి. అందువల్ల గత సమావేశములో యీ ప్రభుత్వ పక్షం నుంచి ఒక సూచన పెట్టబడింది— అది 60, 40 శాతం ఖర్చులు భారత ప్రభుత్వమువారు స్టేటు గవర్నమెంటువారు భరించాలని; ఏ విధంగా అయితే ఎంప్లాయిమెంట్ విషయంలో భారతప్రభుత్వంవారు పూను ఆ ఖర్చులు భరిస్తున్నారో ఆ విధంగా భరించాలని. ఈ విషయంలో అన్ని రాష్ట్రాల ప్రభుత్వాలు సంపూర్ణంగా సహకరించాయి. ఈ అభిప్రాయాన్ని బలపర్చాయి. అయితే సెంట్రల్ లేబర్ మినిస్టర్ గారు యీ విషయం ఫైనాన్స్ మినిస్ట్రీతో సంబంధం కలిగిఉన్నది అని వారు అన్నారు. అయితే యీ విషయం వారితో చర్చించాలని కూడ మేము కోరినాము. ఈ స్టేటు ప్రభుత్వము యీ విషయంలో ప్రయత్నాలు సాగించాలనే సంకల్పంతో ఉన్నది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— లేబర్ మినిస్టర్స్ అక్కడ సమావేశమైనారు గనుక— యీ ఘెరావోస్ గురించి అక్కడ చర్చించారా?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ :— ఘెరావోలు కూడ చర్చకు వచ్చింది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— ఏమి చర్చించారు?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ:— ఒక్క వెస్ట్ బెంగాల్, కేరళ గవర్నమెంట్స్ తప్ప సుమారు అన్ని గవర్నమెంట్స్ కూడ ఘెరావో అనే వైఖరిని వ్యతిరేకించారు.

శ్రీ బి. వి. రమణయ్య (అల్లవరం) :— మన రాష్ట్రము పూర్తిగా వ్యవసాయిక రాష్ట్రము అయిన కారణము చేత మనకు చాలా విస్తృతముగా ఉన్న వ్యవసాయ కార్మికుల సమస్య గురించి యీ ఆల్ ఇండియా లేబర్ మినిస్టర్స్ కాన్ఫరెన్స్‌లో ఏదైనా చర్చించటం జరిగిందా?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ :— అవునండి. ఖర్చులు వారు భరించాలనే సమస్యపైన— దానిని గురించి కూడ చెప్పటం జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— ఖర్చులు వారు భరిస్తారు. రాష్ట్రం కొంత భరిస్తుందని మంత్రిగారు చెప్పారు. కార్మికుల సౌకర్యాల విషయం ఏమైన చర్చించబడిందా, కార్మికుల సౌకర్యార్థం మంత్రిగారు పెట్టిన ప్రతిపాదనలు ఏమిటి?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—కార్మికుల సౌకర్యాల గురించి ఇవన్నీ మాట్లాడడం జరుగుతోంది. అనేక సమస్యలు వస్తూ ఉంటాయి. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన నుంచి ఏ సమస్య లేవదీసినారు అనే ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పారు.

శ్రీ కె. హనుమస్వామి :—ఈనాడు మన దేశంలో చేనేత కార్మికుల విషయం చాలా గడ్డుగా ఉన్నదనేది దేశానికంతా తెలిసిందే. ఇటువంటి పరిస్థితులలో అనేకచోట్ల స్థావరాలను వదలిపెట్టి భిక్షాటనతో జీవితం గడుపుతూ ఉన్న విషయం మన దృష్టికి వస్తున్నదే. ఇటువంటివి మొన్నటి మంత్రుల సభలో చర్చకు వచ్చినవా? వాళ్లకు solvation కల్పించడానికి ఏమి నిర్ణయం తీసుకొన్నారు?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ:— ఆ మంత్రుల conference లో ఈ సమస్య రాలేదు.

శ్రీ పి. కోటయ్య :—కార్మికులు అని వాడుతున్నప్పుడు ఫ్యాక్టరీలో పని చేసే కార్మికుల వరకే ఈ మొత్తం వ్యవహారం అంతా పరిమితమా? వెలుపల శ్రమజీవులు అనేక లక్షల మంది, కోట్లమంది ఉన్నారు. వాళ్ళను గురించి ప్రభుత్వం ఏమైనా ఆలోచిస్తున్నదా?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ:—ఎవరైనా శ్రమజీవులే. వారు ఉద్యోగులుగా ఉండలేక వారిదగ్గర ఫలితం పుచ్చుకొని శ్రమచేసే వారందరికీ వర్తింపు అవుతుంది.

శ్రీ పి. గున్నయ్య :—మన రాష్ట్రంలో చేనేత పారిశ్రామికులు ఏ తరగతి క్రిందికి వస్తున్నారు. వ్యవసాయ కూలీల భవిష్యత్‌ను నిర్ణయించడానికి ప్రతి జిల్లాలో ఒక ఇనస్పెక్టర్‌ను వేశారు. ఆ ఇనస్పెక్టర్, ఆయన ఆఫీసు అతనే ఆవుపిస్తున్నాడుగాని వ్యవసాయ కూలీల రక్షణ చూచినట్లు లేదు. ఇది ప్రభుత్వానికి తెలుసునా? తెలిస్తే వ్యవసాయ కూలీల భవిష్యత్‌ను, చేనేత పారిశ్రామికుల భవిష్యత్‌ను నిర్ణయించడానికి ఏదైనా పథకం ఉన్నదా?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—అసలు ప్రశ్న—అఖిల భారత స్థాయిలో జరిగినా మంత్రుల conference విషయంలో అడిగారు. మీరు అడుగుతున్న సమస్యల గురించి వేరే ప్రశ్న వేస్తే సమాధానం తెప్పించి చెపుతాను.

శ్రీ బి. సి. వెంకన్న :—మంత్రిగారు వేరే ప్రశ్న వేస్తే సమాధానం చెప్తాను అంటున్నారు. వాస్తవమే నేను కూడా ఒప్పుకుంటున్నాను. అయితే ప్రభుత్వ దృష్టిలో దేశం మొత్తానికి రైతు కూలీల ప్రశ్న వస్తున్నది. రైతు కూలీలు కార్మికుల క్రింద వస్తున్నట్లు నాకు కనబడలేదు. ఎందుకంటే- Strikes, demands raise చేస్తేనే కార్మికుల క్రిందకు వస్తారు. రైతు కూలీలకు strikes లేవు, demands లేవు. కాబట్టి కనీసం మన రాష్ట్రంలోనైనా వాళ్ళ statistics సేకరించి, వాళ్ళ బాగోగులకు ఏమైనా మంత్రిగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొని పని చేసే దానికి పూనుకుంటారా?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ:- Agriculture labourers విషయంలో ప్రత్యేకంగా minimum wages ఏర్పరచడం జరిగింది. Revision కొరకు కమిటి కూడా ఏర్పరచడం జరిగింది. అది ఒక స్థాయిలో యిప్పుడు ఉన్నది. Revison సమస్య విషయంలో ప్రత్యేకంగా ఉద్యోగులుకూడ ఉన్నారు. వాళ్ళ wages ను implement అయ్యేటట్లు చూడడానికిగాను వారు ఉన్నారు. వారిని agriculture labourers గా గుర్తించినారు.

శ్రీ ఆర్. మహానంద (దర్శి):— Central Government స్థాయిలో mica welfare fund అని వసూలుచేస్తున్నారు. అదేవిధంగా State Government కు సంబంధించిన workers కు అలాంటి సదుపాయాలు చూపించడానికి State Government అక్కడ ఏమైన ప్రతిపాదనలు తీసుకువచ్చినదా? తీసుకువస్తే ఏమిచేశారు?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ :— వేరే notice యివ్వాలి.

శ్రీమతి టి. ఈశ్వరీబాయి :— మంత్రిగారు ఒక కమిటి వేశాము అని చెప్పారు. ఆ కమిటీలో మెంబర్లు ఎవరు? వాళ్ళు చేసిన పని ఏమిటి? ఎంత వరకు వచ్చినది?

శ్రీ కొండ లక్ష్మణ్ బాపూజీ.— వేరే notice యిస్తే ఫిగర్సు తెప్పించి పెడతాను.

Rebate on Handloom cloth

965—

* 1639 Q.— Sarvasri Pragada Kotaiah and K. Gopal Naidu (Nagari):— Will the hon. Minister for Industries be pleased to state :

the alternate schemes introduced in place of rebate, after abolition of rebate scheme from 1st June 1967 ?

[The Minister for Law diputised the Minister for Industries and answerd the question] Sri K. V. Narayana Reddy:-No fresh alternate scheme has been introduced after keeping in abeyance the rebate scheme. The rebate scheme has not been abolished but only kept in abeyance.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :— ప్రభుత్వంవారు May లో rebate scheme ను abeyance లో పెడుతూ దాదాపు రద్దుచేసినట్లు అనుకోండి. ప్రత్యామ్నాయ పథకాలను సూచించవలసినదిగా డైరెక్టర్ గారికి 1967 May లో వ్రాశారు. అనేక ప్రత్యామ్నాయ పథకాలు ప్రభుత్వమందు ఉన్నాయి. డైరెక్టరుగారి దగ్గరనుంచి ప్లాన్ వచ్చినదా? వస్తే ప్రభుత్వంవారు దానిని గురించి ఆలోచించలేదా? లేకపోతే డైరెక్టరునుంచి అసలు రానేలేదా? ఏ పరిస్థితిలో ఉన్నాయి?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :— 1967 జూన్ లో మొదటి తేదీనుంచి abeyance లో పెట్టబడింది. కాని అంత rigid గా లేదు, flexibility కూడ ఉన్నది. Rebate system allow చేసిన కొన్ని occasions కూడ ఉన్నాయి. దసరా సందర్భంలో రూపాయికి 10 పైసలు చొప్పున యిచ్చారు.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—నేను అడిగిన ప్రశ్న అది కాదు. Rebate ను తాత్కాలికంగా నిలుపుదల చేస్తూ alternative schemes ను ప్రతిపాదించవలసిందని Director of Handlooms కు ప్రభుత్వం వ్రాసినది. ప్రభుత్వానికి కూడ అనేక చేనేత సహకారసంఘాలు అనేక ప్రత్యామ్నాయ పథకాలు పంపించి ఉన్నాయి. అలాంటి పథకాలలో ఏదైనా Director of Handlooms recommend చేసి ఉన్నారా 1967 మార్చ్ నుంచి? అసలు చేయనేలేదా అదకి ఏద్రైన చెప్పగలరా ?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—All India Handloom Board వారు పరిశీలిస్తున్నారు. ప్రత్యామ్నాయ స్కీములు పెడ్దాము అనుకొన్నాగాని యిప్పుడు Weavers Thrift Fund scheme అని ఒకటి ఉన్నది. Weavers Thrift fund scheme ననుసరించి రూపాయకు 6 పైసలు weavers యిస్తారు. Matching grant ప్రభుత్వం తరపునుంచి 4 పైసలు సొసైటి తరపునుంచి రెండు పైసలు యిస్తారు. ఇది ఒక్కటే ప్రత్యామ్నాయ స్కీము అమలులో ఉన్నది. ఇది 24 selected societies కు వర్తిస్తున్నది. మొత్తం రాష్ట్రింపైన 890 Weavers సొసైటీలు ఉన్నాయి. ఈ benefit extend చేద్దాము అనుకొన్నాము గాని All India Handloom Board వారి సిఫార్సులు ఏమిటోనని చూస్తున్నాము. అవి రాగానే అమలుచేస్తాము.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—గత సంవత్సరానికి పూర్వమే thrift fund scheme 20 సొసైటీలకు అమలు జరుపుతాము అన్నారు. వాటికికూడ యిప్పటి వరకు డబ్బు యివ్వలేదు అనుకొంటి. Rebate రద్దు అయిన తరువాత ప్రత్యామ్నాయ పథకాలు ఏవైనా అమలుజరపవలసిందని, ప్రభుత్వం అడిగినమీదట డైరక్టరు వ్రాశారా? వ్రాయకపోతే ఎందుకు వ్రాయలేదు? ప్రభుత్వం ఎందుకు పరిశీలించలేదు?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—ప్రత్యామ్నాయ పథకాలను అమలు చేయాలని, దాని కొరకు questionaire issue అయింది. దాని evolution group, All India Handloom Board వారు 4 ప్రత్యామ్నాయ స్కీములు వారి questionaire లో చూపెట్టారు.

(1) Matching grant for thrift fund for Weavers'
(2) Meeting establishment charges of weaver's societies.
(3) Subsidising establishment charges
(4) Contribution to the welfare fund of weavers' societies.

ఇవన్నీ వారి సిఫార్సు వచ్చిన తరువాత, final report వచ్చిన తరువాత అమలు చేయబడతాయి

శ్రీ బి. సి. కేశవరావు (సంతనూతలపాడు) :—గత సంవత్సరంలో rebate యివ్వవలసిన దానిలో చాల బాకీ పడిందని వదంతులు ఉన్నాయి. ఈ బాకీ ఎంత ఉన్నది? ప్రభుత్వం బాకీ పడిన rebate ను తీర్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నదా? ఏ విధంగా ప్రయత్నము చేస్తున్నది?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—1st June నాటికి 70 లక్షల రూపాయలు వున్నాయి. అందులో 1967-68 budget లో రు. 27,54,000 మాత్రం provide చేయడమైనది. అందులో మున్నూరు మొత్తం యిచ్చేశాము. మిగతా డబ్బు subsequent గా యివ్వబడుతుంది.

శ్రీ ఎస్. [illegible] రెడ్డి :—Rebate ఆపు చేసిన తరువాత చాల సొసైటీలు, బట్ట నిలవ అయి [illegible] కార్మికుల చేత నేయించడం మానివేశాయి. ఆ రకంగా కార్మికులకు చాల మందికి పని పోయింది. ప్రభుత్వం తిరిగి వాళ్లకు ఏదైన సహాయం కల్పించే దానికి ఆలోచిస్తున్నదా?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—Rebate పూర్తిగా ఆపి వేయలేదు. కొన్ని సంవత్సరాలలో దసరా సందర్భంలో వారం రోజులు Pongal సందర్భంలో వారం రోజులు rebate allow చేశాము, దాదాపు 5 లక్షల రూపాయలు, దసరా సందర్భంలో రెండు లక్షల రూపాయలు యివ్వబడ్డాయి. All India Industrial Exhibition లో నెల రోజులపాటు rebate allow చేయబడ్డది. మద్రాసులో World Industrial Exhibition లో కూడ allow చేయబడ్డది.

శ్రీ కె. అచ్చన్న :—బకాయివున్న rebate fund ఎంత మొత్తం వున్నది? అది ఎప్పటిలోగా చెల్లించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకొన్నదో తెలిపిస్తారా?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—70 లక్షల రూపాయలు వున్నది. అందులో 27 లక్షల రూపాయలు యిచ్చాము. మిగతాది యిస్తాము అని చెప్పాను.

శ్రీ కె. అచ్చన్న :—రు. 70 లక్షలలో రు. 27 లక్షలు యిచ్చారు. మిగిలిన 43 లక్షలు weavers ఎప్పటికైనా కళ్ళ చూసే అవకాశం ఉంటుందా?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—Subsequent budget లో provide చేస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—చేనేత పరిశ్రమ ప్రధానంగా వున్నది ఆంధ్రప్రదేశ్. ఇక్కడ వారికి యిదివరకు పండగలకు కొనుక్కునే టప్పుడు రిబేట్ యివ్వడంగాకుండా ఉత్పత్తినాడు యిచ్చే పద్ధతి వుంది. ఆ రిబేట్ 20 లక్షలో ఎంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం మనకు యిస్తుంది. దానిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సంఘాలకు యివ్వాలి. అది యివ్వలేదు. అంతేగాక, పారిశ్రామికుల పరిస్థితి యీనాడు చాలా అధ్వాన్నంగా తయారైంది. వారు నిరుద్యోగంతో మగ్గాలుమూసివేస్తున్నారు. వారికి ప్రొటెక్షన్‌గా ప్రభుత్వమేమైనా చేయడానికి ఆలోచిస్తున్నదా?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—ఈ రిబేట్ సేల్స్‌పైన యిచ్చేది. వారు చెప్పేది వేరు.

శ్రీ కె. మునుస్వామి :—ఈ రిబేట్ 40 లక్షలూ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ వున్నచోట యిస్తామంటున్నారు. ప్రస్తుతం కొన్ని సొసైటీస్ చాలా విధాలుగా నష్టపడి, చాలా యిబ్బందులను ఎదుర్కొనడం జరుగుతున్నది. ప్రతి గ్రామంలో

ఒక కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ వుంది. ఇంత కార్మికులకు అందవలయునంటే వారు సొసైటీగా ఏర్పాటవలసివున్నది. మొదటినుండి వున్న సొసైటీలే బకాయీలుపడి, ఏవిధంగానూ లేవలేని పరిస్థితిలో వుండగా క్రొత్తగా సొసైటీలు ఏర్పడడం అనేది చాలా కష్టమైన విషయం. ఆ బకాయీలు చెల్లిస్తేగాని క్రొత్తగా సొసైటీస్ ఏర్పాటు చేయడానికి వీల్లేదు అంటున్నారు. వారు యీనాడు తినడానికి కూడా తిండిలేని పరిస్థితిలో వున్నారు. కాబట్టి, వారు సొసైటీలను ఏర్పాటు చేసుకొనడానికి, తద్వారా యీ స్కీమువలన లాభమును పొందడానికిగాను ప్రభుత్వం ఏవిధమైన సహాయం చేయవలయునను కొంటున్నది ?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :— ఈ వివరాలన్నీ ఆలిండియా హాండ్లూం బోర్డు నుంచి వచ్చిన తరువాత ఆలోచిస్తాం. ఇప్పుడు వారు అడిగినదానికి సెక్రెటరీ కో క్లర్క్ కావాలి.

శ్రీ బి. సి. వెంకన్న :— నిజానికి ప్రభుత్వం నుండి వొచ్చే సహాయం పొందవలసిన వారు పొందడం లేదు. నేను మా జిల్లాలో చూశాను. అక్కడ నూలు వుండదు, ఏమీ వుండదు, మగ్గం వుండదు నెయ్యడం వుండదు ఏమీ వుండదు. లెక్కలు మాత్రం వేస్తూ వుంటారు; మగ్గాల సంఖ్య వుంటుంది. వారు రిబేట్లు పొందుతూ వుంటారు. అందువలన, ప్రభుత్వం రిబేట్ సౌకర్యం కలుగజేస్తూ వున్నప్పటికి అది అందవలసిన వారికి అందకపోవడంవలన నిజంగా రావలసిన వారికి చాలా అన్యాయం జరుగుతున్నది కాబట్టి యీవిధంగా రిబేట్ యిచ్చేముందు ప్రభుత్వం తప్పకుండా ఒక దర్యాప్తు చేయించి మరీ యివ్వడానికి ప్రయత్నిస్తుందా ?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :— అవన్నీ విచారిస్తాం.

LOW INCOME GROUP HOUSES

966—

*1494 (N) Q.— Sri Vavilala Gopalakrishnayya:— Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether the cost of each class of the Low Income Group Housing and Middle Income Group Housing "own your flat" houses were fixed for each allotee in the Medipuram (Formerly Premnagar) Bholakpur, Saidabad, Maredpalli, Vijayanagaram, Banjarahills etc. colonies by the Andhra Pradesh Housing Board, Hyderabad, as notified in the prospectus July, 1961; and

(b) if so, when and if not the reasons therefor?

The Minister for Municipal Administration (Sri N. Chenchurama Naidu):— (a) & (b) The houses at Mehdipatnam, Bholakpur, Maredpalli and Saidabad were notified in 1961 and not the houses at Vijayanagaram. Tentative cost was fixed for each individual house in 1966 and intimated to the allotees. Final Cost of these houses has not yet been fixed due to non-settlement of final bills of the Contractors.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: ఎస్టిమేటెడ్ ... లో నే ఇంకా అన్నారు, సరే అది సర్దుబాటు చేస్తాము. అప్పుడు వారికి ఆ రోజు వున్న ధరల ప్రకారం యిచ్చినా యిప్పుడు రోజురోజుకి ధర పెంచేస్తున్నారు. 20 వేలు వున్నది యిప్పుడు ఎరిమెంట్స్ క్రింద 60 వేలు చేస్తే వారు ఏవిధంగా కట్టగలరు? ఏ ఉద్దేశంతో యీ విధంగా చేస్తున్నారు? వారిని అందులో వుండనీయకుండా, లేక బయటకి పంపడం యినా వారి ఉద్దేశం? దీని విషయమై ఏమి ఆలోచిస్తున్నారు? ఎలాట్ మెంట్ ఏమని యిచ్చారు?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామానాయుడు: — ఎలాట్ మెంట్ కొశ్చన్ కాదు; అది కాస్టుకు సంబంధించినది. కాస్ట్ ఫిక్స్ చేసే విషయం పెండింగుగా వుంది. 1961 లో పూర్తి అయిన వాటికి సంబంధించి కంట్రాక్టర్సు బిల్సు పే కానందువలన ఎలక్ట్రిసిటీ, వాటర్ సప్లయ్, డ్రైనేజ్ వీటన్నింటికి సంబంధించి అడ్వాన్సెస్ చేశారు, అకౌంట్స్ చూస్తే తగ్గినందువలన ఫైనల్ గా యింకా ఫిక్స్ కాలేదు. అవి ఫిక్స్ చేసి సెటిల్ చేస్తాం.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి: — ఈ హౌసెస్ వారికి యిస్తామని చెప్పినప్పుడు ప్రతి హౌస్ యొక్క విలువ యింతకంటె ఎక్కువ వుండదనే అభిప్రాయాన్ని వారికి కలగ చేశారా? ఆ కారణంచేతనే చాలామంది ఆ యిల్లు తీసుకుని, అంగీకరించి కంట్రాక్టులో సంతకం పెట్టిన మాట నిజమేనా? అయినప్పుడు, యిప్పుడు అక్కడ్ల ధరను రెండింతలు పెంచితే వారికి వచ్చే యిబ్బందులు గూర్చి ప్రభుత్వం ఏమి ఆలోచిస్తున్నది?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామానాయుడు: — నోటిఫై చేసినప్పుడు టెంటెటివ్ గా ఫిక్స్ చేసి మాత్రమే నోటిఫై చేస్తారు. తరువాత రేట్లను ఫైనలైజ్ చేస్తారు. ఏదో కొద్దిగా తేడా వుంటే వుండవచ్చునేమో గాని రెండింతలు వుండదు.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి: — 75 పర్సెంట్ తేడా వుందని ప్రభుత్వానికి తెలుసా?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామానాయుడు: — 75 పర్సెంట్ వుంటుందని నేననుకోను. అటువంటిదేమైనా వుంటే పర్సనల్ గా నా వద్దకు తీసుకువస్తే నేను ఎగ్జామిన్ చేసి చూస్తాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: — ఇదివరకు ఒకసారి హౌస్ నోటీసుకు యీ విషయాన్ని తీసుకువచ్చాము. ఇదివరకు ఎగ్రిమెంటుకు యిప్పటి ఎగ్రిమెంటుకు సంబంధం లేదు, క్రొత్త ఎగ్రిమెంటుపై సంతకం చేస్తారా, లేకపోతే వెళ్ళిపోతారా? అని అడుగుతున్నారు, స్థలం ధర పెంచేస్తున్నారు, కంట్రాక్టర్లకు యింకా నే చెల్లించవలసి వుంది [illegible] అని రోజురోజుకూ అన్ని ఖర్చులూ పెంచేసి రేట్లు ఫిక్స్ చేస్తున్నారు. ఈ విధంగా రోజూ పెరుగుతున్న ధరలను యిందులో ఇంక్లూడ్ చేసి పెంచుకుపోతే యింకా ఫైనాలిటీ ఎప్పుడు? ఈ విషయమై ప్రభుత్వం ఏమి ఆలోచిస్తున్నది? దీనిపై ఒక ఎగ్జాస్టివ్ నోట్ తయారుచేసి సభ్యులకు యిస్తారా?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామానాయుడు: — రోజూ కాస్ట్ ఇంక్రీజ్ చేసే పద్ధతేమీ లేదు, మొదట లాండ్ తీసుకున్నప్పుడు వున్న ధర, కట్టినప్పుడు యితర ఖర్చులు

వచ్చిన అప్పటి ధరల ప్రకారమే చూసి రేట్లు ఫిక్సు చేస్తారుగాని, ఇప్పటి కాస్టు ప్రకారం చెయ్యరు. ఇదంతా జాగ్రత్తగా చూసి చేస్తారని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వారు ఆ మాట అంటే ఎట్లా ఒప్పుకోవడం ? ఇప్పుడు వేస్తున్నారు. క్రిందటి సదవ కూడా యీ విషయాన్ని చెప్పాము.

శ్రీ ఎస్. వెంచురామ నాయుడు :— 75 పర్సెంట్ ఇంక్రీజ్ వుంటే నేను చూస్తాను. ఇండివిడ్యువల్ కేసు ఏదైనా వుంటే నా వద్దకు తీసుకువస్తే నేను ఎగ్జామిన్ చేయిస్తాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఇది ఇండివిడ్యువల్ కేసెస్ అని కాదు. కొంతమంది ఇండివిడ్యువల్స్‌కు సంబంధించి నాకు యింటరెస్టు వున్నదని కాదు. ఇది కాలనీ, బ్లాక్స్ అన్నింటికీ సంబంధించి నేను చెబుతున్నాను. వారు ఇండివిడ్యువల్ కేసెస్ అని ఎక్కి అంటారేమిటి ? రోజురోజూ విపరీతంగా ధర పెంచుతున్నారు. ఇండివిడ్యువల్ గా వారి తరఫున వకాలత్ పుచ్చుకోవలసిన అవసరం నాకు లేదు. ఆ బ్లాక్స్ అన్నింటికీ సంబంధించి చెబుతున్నాను. ఇన్ని సంవత్సరాలైనా రేట్లు ఫిక్సు చేయకుండా వారి యిష్టం వచ్చినప్పుడు వారి యిష్టం వచ్చినట్లుగా రేట్లు పెంచే అధికారం చైర్మన్‌గారికి యిచ్చి వారిని బాధ పెడితే ఎట్లా ?

శ్రీ ఎస్. వెంచురామ నాయుడు :—రేట్లు యిప్పుడు ఇంక్రీజ్ చేసేదేమీ లేదు. ప్లాట్ ఎక్వాయిర్ చేసిన నాటి దాని వాల్యూ, కన్‌స్ట్రక్షన్ ఎక్స్‌పెండిచర్ అవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకుని రేట్లు ఫిక్సు చేయడం జరుగుతుంది తప్ప యిప్పుడు యింక్రీజ్ చేయడం వుండదు. ఏదైనా అన్యాయాలు జరిగినట్లుగా అనుకుంటే ఆ ఇండివిడ్యువల్ కేసెస్ నా దృష్టికి తీసుకువస్తే ఘరోగా ఎగ్జామిన్ చేయిస్తాను.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—ఏ పర్చేస్ కట్టిన తరువాత, కొత్తగా రెండు నెలల క్రిందట కొన్ని కాలనీస్‌లో చాలా త్వరత్వరగా ఇళ్లను ఎలక్ట్రిఫై చేయడం, చాలా త్వరగా డ్రైయినేజ్ ఏర్పాట్లు చేయడం, రోడ్లు వేయడం యివన్నీ అతి త్వరితంగా చేయడం జరిగిందని నాకు వార్త వచ్చింది. ఆ విధంగా వేస్తే ఆ ఖర్చు ఎవరు భరించినట్లు ? అదంతా ఇళ్లు కొన్నవారిపై వెయ్యరుగదా ?

శ్రీ ఎస్. వెంచురామనాయుడు :—ఎలక్ట్రిసిటీ, వాటర్ సప్లయ్ మొదలైనవి, ఆ ఇళ్లలో నివసించేవారికి అవసరమేగదా.

మిస్టర్ స్పీకర్ : —రెండు మూడు నెలలలో యీ సౌకర్యాలన్నీ కలగచేశారంటే వారు చాలా అదృష్టవంతులే అయివుంటారు.

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి : —ఆ ఖర్చు అంతా వాళ్లపై రుద్దరుగదా.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఇప్పటికే భారం మొయ్యలేకుండా వుంటే, యిప్పుడు మీరు ఫిక్సు చేసే రేట్ల ప్రకారం అయితే వారు యిళ్లను అమ్ముకోవాలి అంతకు తప్ప గత్యంతరం లేదు. మెయిన్ కొశ్చన్ ఏమంటే—రేట్లు పెంచి వారికి నోటీసులు యివ్వడంలో వుద్దేశం వారిని ఆ ఇళ్లనుండి ఖాళీ చేయించాలనా ?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామనాయుడు :— రేట్లు పెంచడం వుండదు, ఇండివిడ్యువల్ కేసెస్ నా దృష్టికి తీసుకువస్తే చూస్తాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఇండివిడ్యువల్ కేసెస్ తీసుకుని వస్తే ఇండివిడ్యువల్ ఎందుకు తీసుకువచ్చారు అంటారు? మేము ఇండివిడ్యువల్ కేసెస్ తీసుకురావలసిన పనిలేదు. క్రిందటి సెషన్ క్లాస్‌లోనే యీ విషయం తీసుకు రావడం జరిగింది. ఇప్పటికి ఆరు సంవత్సరాలు అయింది. ఆరు సంవత్సరాలైనా దీనిని తెల్చుకోలేక వారు ఏమి కావాలని ప్రభుత్వం అభిప్రాయం?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామనాయుడు :— ఫైనల్ కాస్ట్ డిసైడ్ కాలేదు యింతవరకు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— అసలు విషయమేమంటే 1961 లో ఎనౌన్స్ చేసినప్పుడు మిడిల్ ఇన్‌కం అనో, లోయింకం అనో, అయిదు వేలనో పది వేలనో చెప్పారు, యిప్పుడు ఇరవై వేలు అయిందని నోటీసులు యిస్తున్నారు, అది కట్టమంటున్నారు. ఇప్పటికి ఆరు సంవత్సరాలు దాటింది, యీ లోపల లేబర్ కాస్ట్ పెరిగితే పెరగవచ్చు కాస్ట్ ఆఫ్ మెటీరియల్ పెరిగివుండవచ్చు. 7 సం. లు జరిగిన కారణం వల్ల, ధరలు విపరీతంగా పెరగడం వల్ల వాటి ఖరీదులు రెండురెట్లు అయిపోయిందని నాగిరెడ్డిగారు చెబుతున్నారు. Of course, you don't agree with that అది అంతకాలేదు, 75 పర్సెంటు కూడ కాలేదు అంటున్నారు. దానిని గురించి మీ సమాధానం ఏమిటి?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామనాయుడు :— 1961 లోనే ఇళ్ళు చాల భాగం పూర్తి అయిపోయినవి. కాస్ట్ ఇప్పుడేమీ అధికం కావడానికి అవకాశం లేదు. అది ఏ కేసో, యిండివిడ్యువల్ గా ఏదైనా వుంటే నా దృష్టికి తెస్తే ఎగ్జామిన్ చేయిస్తాను. M 1 Rs. 23,000; M 4 Rs. 23,000; M 6 Rs. 22,000; M 2 Rs. 25,000 etc. 1961 లో నే యిట్లా notify చేసివున్నాయి.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :— 1961 లో 23 వేలు అని notify చేశారు. అది కట్టడానికి ముందు ఎంత అవుతుందని ఏదైనా ఏస్టిమేట్ చేసి చెప్పారా?

శ్రీ ఎస్. చెంచురామనాయుడు :— ఎస్టిమేటెడ్ కాస్ట్ వేశారు.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :— 1961లో 18 వేలు అవుతుందని చెప్పినది ఫైనలైజ్ చేయడానికి పూనుకున్నప్పుడు 23 వేలు అవుతుందని చెప్పారా? అట్ల తమకు తెలుసా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— కాదు ఇప్పుడు చెప్పారు కాబట్టి, ఇండివిడ్యువల్ గా కాకుండా, మొత్తంమీద జనరల్‌గా కూడ తమరు చూడవచ్చునని సలహా చెబుతున్నాను, అంతకంటె ఏమీ లేదు.

Mr. Speaker :— Answers for all other questions, excepting questions Nos. 970, 971, 973 and 938, will be placed on the Table.

MINIMUM WAGES

970—

* 1583 Q.—Sarvasri C. V. K. Rao, P. Gunniah, Badrivishal Pitti, (Maharajgung) and S. Vemayya (Sarvepalli) :—Will the hon. Janasambhanda Sramika Mantri be pleased to state :

(a) whether the Minimum Wages Act is fully implemented in the State; and

(b) if so, for how many categories and workers minimum wages are being fixed and implemented ?

Sri Konda Lakshman Bapuji :—(a) and (b) A statement is placed on the Table of the House.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE

Vide answer to Legislative Assembly (Starred) Question No. 1583 (* 970)

The Minimum Wages Act, 1948 (Central Act 11 of 1948), is implemented in respect of the following Scheduled Employments for which minimum rates of wages have either been fixed for the first time or revised from time to time by Government. The minimum rates of wages fixed or revised by Government are applicable to all the categories of workers employed in these Scheduled Employments.

1. Employment in any Woollen Carpet Making or Shawl weaving Establishments.
2. Employment in any Rice, Flour and Dhall Mills and Roller Flour Mills.
3. Employment in any Tobaco (including beedi making) manufactory.
4. Employment in any Oil Mills.
5. Employment under any Local Authorities.
6. Employment in construction or maintenance of roads and in building operations.
7. Employment in stone-crushing and stone-breaking operations.
8. Employment in any Mica Works.
9. Employment in any Public Motor Transport.
10. Employment in any Tanneries and Leather manufactory.
11. Employment in any Cinemas.
12. Employment in any wooden furniture manufacturing establishments.
13. Employment in any Hotels, Restaurants or Eating-houses.
14. Employment in Toddy Selling including tapping and conveyance.
15. Employment in Agriculture.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— 15 ఉద్యోగాలకు సంబంధించిన వాటిలో కనీసవేతన చట్టం అమలుచేస్తున్నామని మంత్రిగారు చెప్పారు. అయితే ఇప్పటికి [illegible] [illegible] [illegible] లేబర్ కమిటీ అందచేసినటువంటిది ప్రభుత్వం దగ్గర

న్నాయి. అవి ఎన్ని వున్నాయి, అందులో లోకల్ బోర్డులు. మునిసిపల్ ఎంప్లాయీస్‌కు సంబంధించిన మినిమం వేజస్ కమిటీ రిపోర్టు అందినదా? మేము కాని అందనందువలన కాబట్టి అందలేదు అనటానికి వీలులేదు. ఆ విషయంలో ఎప్పుడు అమలు చేస్తారు?

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—లోకల్ అథారిటీస్ ఎంప్లాయిమెంట్సు మినిమంలో వాటు యీ విధంగా వున్నది. Proposals for revising the minimum rates of wages under Section 5 (1) (b) of the Minimum Wages Act are awaited from the Commissioner of Labour Establishment. ఆ కమిటీ వారు యిచ్చిన రిపోర్టులో లోపాలున్నందున, లీగల్ డిఫికల్టీస్ వున్నందున, ఈ రిపోర్టు, రికమెండషనులు notify చేసే వీలులేని పరిస్థితి వున్నందున మేము 5-1-బి. ప్రొవిజను క్రింద కమిషనరును అడిగాము. వారు ప్రపోజల్ పంపించాలి. దానిని గవర్నమెంటు ఎగ్జామిన్ చేసి notify చేస్తుంది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— మేము వంపించిన రిపోర్టులలో ఉన్న లోపాలు ఏమిటి?

శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :— వేరే ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ సి.హెచ్. ప్రభాకర చౌదరి :— వారు ఇచ్చిన లిస్టులో మెటల్ ఫౌండ్రీస్ గురించిన రిపోర్టుకూడ వున్నది. మరి మినిమం వేజస్ కమిటీ రిపోర్టు విషయము ఇంతవరకు మెన్షన్ చేయలేదు.

Sri Konda Laxman Bapuji :— The recommendations of the Minimum Wages Advisory Committee were examined without awaiting the views of the Board of Chief Engineers, as suggested by P.W.D., and files put up to Officers today for circulation.

డాక్టర్ టి. ఎస్. మూర్తి :— నెం. 8 లో Employment in tobacco including beedi manufacturing అని వ్రాశారు. మినిమం వేజస్ ఆక్టు వచ్చిన తరువాత అమలు చేశారు అంటున్నారు. కాని మినిమం వేజస్ ఆక్టు — దానిమీద వాళ్ళు దావా వేశారు, తరువాత రివైజు అయింది. మళ్ళా దావా వేశారు. ఇట్లా కొన్ని సంవత్సరాల నుంచి హైకోర్టులోనే వుండడం వల్ల అమలుకు రావడం లేదు. గవర్నమెంటు యీ కేసును ఏ విధంగా నైనా తొందర చేసి బయటకు తీయించి, త్వరలు చేయించడానికి ప్రయత్నించడం లేదు. ఇన్ని సంవత్సరాల నుంచి యిట్లా పోతుంటే అమలు పెట్టిన ఫలితం ఏమిటి?

శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—అనేక కేసులలో హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్సు ఫైల్ చేసి స్టేఆర్డరులు తెచ్చుకున్నారు. స్టేఆర్డరులో స్పెసిఫిక్ గా ఆ కేసులో స్టేఆర్డరు అని క్లియర్ గాలేనప్పుడు ధర్మసంకటం వచ్చింది. వేరేచోట ఇంప్లిమెంటు చేయవచ్చా లేదా అనేది లీగల్ ఒపినియన్ తీసుకున్నాము. చేయవచ్చునని అభిప్రాయం చెప్పారు. అయినా అడ్వకేట్ జనరల్ అభిప్రాయము లేకపోతే గవర్నమెంటు అడ్వకేటు అభిప్రాయం తీసుకుంటే బాగుంటుందనుకున్నాము. వారు అభిప్రాయం యిచ్చిన

తరువాత ఇప్పుడు ఆపిపెట్టిన ఎంప్లాయిమెంట్సులో ఇంప్లిమెంటు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము.

డాక్టర్ టి. ఎస్. మూర్తి:—గవర్నమెంటు ప్లీడరును ఇన్‌స్ట్రక్ట్ చేసి తొందర తొందరగా వచ్చేటట్లు ప్రభుత్వం చేయవచ్చు కదా.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య:—1966 వ సంవత్సరములో ఇండియా గవర్నమెంటు వారు—ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంటు వారికి యీ హాండ్‌లూమ్ ఇండస్ట్రీకి ఒక వేజిబోర్డును అపాయింట్ చేయాలా వద్దా అనే విషయం మీద ఒక వర్కింగ్ గ్రూపును అపాయింట్ చేసి మనరాష్ట్రానికి పంపించారు.' మినిమం వేజస్ యాక్ట్ హాండ్‌లూమ్ ఇండస్ట్రీకి అప్లయి చేస్తాము. హాండ్‌లూమ్ ఇండస్ట్రీకి వేజ్ బోర్డు అక్కర లేదు అని మన ప్రభుత్వం వారు వారికి అప్పుడు తెలియపరచారు. అది ఇప్పుడు ఏ దశలో వున్నది, ఆ ఆలోచన—ఆ ఫైలు 66 నుంచి అట్లాగేవుందా, లాస్టు అయిపోయిందా.

శ్రీ కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీ:—సపరేట్ నోటీస్ సార్.

శ్రీ వి. సి. కేశవరావు:—15 ఎంప్లాయిమెంటులలో మినిమం వేజస్ యాక్టు అప్లయి చేశామన్నారు. అగ్రికల్చరల్ లేబర్ విషయంలో యీ యాక్టు సరిగా ఇంప్లిమెంటు అవుతోందో లేదో చూడడానికి గవర్నమెంటు మెషినరీ వున్నదా? ఉన్నట్లయితే ఎక్కడెక్కడ పని చేస్తున్నది.

శ్రీ కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీ:—ఉన్నది జిల్లాలలో ఒక్కొక్క ఆఫీసరును ప్రత్యేకంగా యీ అగ్రికల్చరల్ లేబరుకు మినిమం వేజస్ యాక్టు ఇంప్లిమెంటు చేయడానికని నియమించడం జరిగింది. గతసంవత్సరమే అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్‌టెన్షన్ ఆఫీసరులకు బ్లాకు లెవెలులో వి. యల్. డబ్ల్యు. లకు యీ కార్య క్రమాల నిర్వహణకై కొన్ని అధికారాలివ్వడం అవసరమని, అధికారాలు యివ్వడంజరిగింది.

(Mr. Speaker in the Chair.)

శ్రీ యస్. రాఘవరెడ్డి:—అగ్రికల్చరల్ లేబరుకు అప్లయి చేశాము అంటున్నారు. మన రాష్ట్రంలో వున్న మొత్తం లేబరు ఎంత? వారిలో ఎంత మందికి యీ మినిమం వేజస్ వర్తింప జేశారు. అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్‌టెన్షన్ ఆఫీసరులకు, విలేజి లెవెలు వర్కర్సుకు అధికారాలిచ్చాము అంటున్నారు. ఇంత వరకు యివ్వలేదు. ఒక్క గ్రామంలో కూడ అమలు చేయలేదు. ఎప్పుడు అమలు చేస్తారు?

శ్రీ కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీ:—అమలు జరుపుతూనే వున్నాము.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు:—మినిమం వేజస్ కమిటీ—మునిసిపల్ ఎంప్లాయీస్, లోకల్ బోర్డు వారికి సంబంధించి—అందులో నేను కూడ వున్నాను. యునానిమస్‌గా మేము రిపోర్టు సబ్మిట్ చేశాము. అందులో ప్లాన్ వున్నాయి. అమలు చేయడంలేదు అంటున్నారు. ఆ కమిటీని తిరిగి కాన్‌స్టిట్యూట్ చేసి మరల దాని ముందుకు పంపిస్తారా? ఆ ప్లాన్ ఏమిటో మాకు తెలియడంలేదు.

చేత నిర్ణయించిన వేతనాలు కనీస వేతనాల ఇంప్లిమెంటు కాకుండా వున్నాయి. ఈ విషయం ఏమి చేస్తారు?

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ:—ఈ విషయంలో వారు ప్రత్యేకంగా నోటీసు ఇస్తే ఈ ప్రశ్న [illegible] అంతా తీసుకువచ్చి లీగల్ తెకూనా ఏమి వున్నదో తెలియచేస్తాను. అట్లా గాక, మళ్లా కమిటీ కాన్‌స్టిట్యూట్ చేయాలంటే ఇంకొక సంవత్సరం పట్టుతుంది. అందువల్ల, ఆలస్యం లేకుండా, వారిచ్చిన సిఫార్సులను దృష్టిలో పెట్టుకొని కమిషనరు స్వయంగా ప్రపోజల్సు గవర్నమెంటుకు పంపితే త్వరగా వాటిపై చేయడానికి వీలుంటుందని యీ విధమైన చర్య తీసుకోవడం జరిగింది.

(శ్రీ) సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు:— Industrial labour గురించి Minimum Wages Act అమలు చేయడం జరక్కపోయినా సాధించుకోడానికి కార్మిక సంఘాలు ప్రయత్నం చేస్తున్నాయి. అగ్రికల్చరల్ లేబరు విషయంలో ఆచరణలో పెట్టడానికి ఆలోచిస్తున్నామని మంత్రిగారు చెప్పారు. ఆచరణలో నాకు తెలిసినంతవరకు సాధారణంగా కాని ప్రత్యేకంగా తెలంగాణాలో కాని యిదివరకు నిర్ణయించినవి చాలా ఘోరంగా వున్నాయి, వాటిని రివైజ్ చేయాలని అన్నారు, రివిజన్ సిఫార్సు చేసారు. ఇంత జరిగినపుడు పాత రేట్లు అమలు చేయడానికి ఏమాత్రం వీలులేదు, వి. డి. వోలతో చెబితే యేమి అవుతుంది. భూస్వాములతో పోరాడవలసిన విషయం, ప్రభుత్వం యిచ్చే తోడ్పాటు విషయం ఏమిటి?

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ:—చిన్న wages విషయం, చిన్న సిబ్బంది విషయం తెలియచేసాను. Implement సరిగా అవుతున్నాయా అంటే కార్మిక పక్షంనుంచి వారి సంస్థలనుంచి implement కావడంలేదని representation వస్తే తప్పు స్వయంగా చర్య తీసుకోడానికి లేదు. రిప్రెజెంటేషన్ అంది నప్పుడు చర్య తీసుకోడం జరిగింది. గత సంవత్సరం ఆ వివరాలు యిచ్చాను. ఈ సంవత్సరం కూడా అట్లాగే వున్నది, బడ్జెటు చర్చలలో దానిని యిస్తాను. నోటీసు ఇస్తే సమాధానం చెప్పిస్తాను.

(శ్రీ) పి. గున్నయ్య:—కనీస వేతనాల చట్టంప్రకారం వ్యవసాయకూలీలకు పురుషునికి రూపాయి పావలా. స్త్రీకి 13 అణాలు వున్నది. నేనుకూడా చిన్న వ్యవసాయదారుడనే. మేము రూ. 3 లు పురుషునికి. రూ. 2 లు స్త్రీకి యిచ్చుకుంటున్నాము. ఎప్పుడో చేసిన చట్టం అది. జిల్లాకు ఒక ఇనస్పెక్టరును పెట్టారు. ప్రజలు అంతకంటె ఎక్కువే యిచ్చుకుంటున్నారు. విపరీతమైన ధరలదృష్ట్యా ఇప్పుడైనా మగవారికి రూ 4 లు, ఆడవారికి రూ. 3 లు కనీస వేతనాలు నిర్ణయిస్తూ చట్టం మారుస్తారా? ప్రజలు యిస్తూనే వున్నారు.

(శ్రీ) కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ:—ఆ యా ప్రాంతాల పరిస్థితులనుబట్టి wages రకరకాలుగా వున్నాయి. చట్టంలో చెప్పినది minimum wages. అంతకంటె ఎక్కువ wages కొన్ని చోట్లలో [illegible] అనుభవిస్తూనే వున్నారు. ప్రతిచోట ఆ రేటు ఉండాలనే theory applicable కాదు. ఆ యా ప్రాంతాలనుబట్టి wages

వుంటాయి. Minimum wages కంటె తక్కువ లేకుండా చూసే భారము గవర్నమెంటుపైన వుంటుంది.

శ్రీ [illegible] వెంకయ్య :—గున్నయ్యగారు చెప్పిన రేట్లు చట్టం చేసినపుడు fix చేసినవి. ఈ చట్టం వచ్చినపుడు చాలా సంతోషకరంగా వుండెడి. అప్పుడు వుండే [illegible] యిప్పుడు యిస్తున్నారు ప్రస్తుత పరిస్థితులనుబట్టి enquiry చేయించి minimum wages నిర్ణయిస్తే బాగుంటుంది. ప్రాంతాల వారీగా enquire చేయించి ఎంత పరిగణిస్తుందో చూచి నిర్ణయం చేయిస్తారా?

శ్రీ [illegible] :—Minimum wages ను revise చేయాలనే ఉద్దేశం [illegible] State Advisory Board కు [illegible] Law department examination లో వున్నది. 23-1-1968 నాడిన లా డిపార్టుమెంటుకు పంపాము. Expedite చేయాలని [illegible] తో కూడా చెప్పాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— తక్కువ జీతములకు cost of index తో [illegible] ఏర్పాటు చేస్తే కొంత ఉపయోగంగా వుంటుంది. పంచాయతీ సమితులకు ఈ విషయం అప్పగిస్తే జీతాలు లేకుండా చేస్తున్నాయి.

శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—అన్ని రకాల employeesకు వర్తించే theory కాదు యిది. అన్ని categories కు living index apply చేయడానికి వీలుండదు

Action on the Estimates Committee Report on Mining Corporation

971—

* 1481 (B) Q.—Sri T. Purushothama Rao :—Will the hon. Minister for Industries be pleased to state :

(a) the action taken so far by the Government on the report submitted by the Estimates Committee on Mining Corporation for the year 1963-64; and

(b) whether an amount of Rs. 1,61,830 has been irregularly paid to the Contractor ?

Sri K. V. Narayana Reddy :—(a) Memoranda showing action taken by the Govt. on the recommendations has been sent to Finance Department for onward transmission to the Legislative Assembly Department for placing them before the Estimates Committee for review.

(b) No, Sir.

Sri T. Purushothama Rao:—What are the main recommendations of that Committee?

Sri K. V. Narayana Reddy:—There are many recommendations made by that Committee, but pertaining to this there is only one recommendation.

Mr. Speaker : What is that one recommendation ?

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు :—రూ 1,61,830 లు అదనంగా irregular కంట్రాక్టరుకు ఇచ్చినట్లు కమిటీ రికమెండేషన్‌లో ఉంది. మైనర్ రికమెండేషన్లే కాకుండా మొత్తం irregular activities గురించి main recommendation ఉంది. దాని gist చెబితే బాగా అర్థం చేసుకోడానికి అవకాశం వుంటుంది.

Sri K. V. Narayana Reddy :- The main recommendation is this: The Committee recommends that the extra payment of Rs. 1,61,830/- upto 31st August, 1963, made to the contractors.... be recovered from the person or persons responsible for this payment.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి: —మంత్రిగారు (b) కి answer చెబుతూ 'No అన్నారు. Whether an amount of Rs. 1,61,830 has been irregularly paid to the contractor. That is the question. He said "No" which means it has not been irregularly paid. ఆ విధంగా సమాధానం చెప్పారన్నమాట. అందు కేక ఎస్టిమేట్సు కమిటీవారు అభిప్రాయపడిన irregular payments కు మంత్రిగారు అభిప్రాయపడిన regular payments కు మధ్య కొంతకు పొంతనానికి ఉన్నంత తేడా ఉన్నది. ఆ తేడా పూడ్చడానికి ఏ విధంగా ప్రయత్నం చేస్తున్నారు ?

శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డి :—ప్రయత్నం చేయడంలేదు. అక్కడ 7 tenders వచ్చాయి Per unit 22 paise ఇస్తారు, ఎక్కువ ఇవ్వడంవల్ల అదా 65 వేలు అంటున్నారు. Transport charges, Loading charges, picking up stones—ఈ విధంగా 4 stages ఉంటాయి. వాటు పర్యంచేసి రెడీచేసుకున్నారు. మనకు 4 లక్షలు ఆదాయం వచ్చింది. దీనివల్ల నష్టం ఏమిలాలేదు.

Mr. Speaker :—It is only after scrutiny of these items the Estimates Committee makes its recommendations. Is it not? They have come to the conclusion that this is an excess payment and that is why they recommended that this excess payment may be recovered from the contractor concerned. Now, as against that, can the Government or anybody else say that this is not an excess payment. That needs some explanation.

Sri K. V. Narayana Reddy :—No, Sir; it is not in that way. It is not an excess payment. Only incentive bonus was given.

Mr. Speaker :—The Estimates Committee made a recommendation that this excess payment may be recovered from the concerned contractor.

Sri K. V. Narayana Reddy :—May I explain all these things ?

Mr. Speaker : —It is not merely a question of explanation. If you are saying that the Estimates Committee's decision is wrong, it is a different matter altogether.

Sri K Brahmananda Reddy :—From what he has said, the contract might have been given for some purposes out of which one particular rate was mentioned for one item and some other rates mentioned for some other items and when compared to probably the other tenders one item may be more while in the other items it may be less. When you take an over all view of whether there was loss or profit, the Minister says that the Mining Corporation made a profit.

శ్రీ బి. [illegible]:— విషయమేమిటంటే అధ్యక్షులు వారు శలవిచ్చినట్లుగా ఎస్టిమేట్సు కమిటీ [illegible] లో [illegible] 61 వేల చిల్లర ఇర్రెగ్యులరుగా ఖర్చు చేసినట్లు ఎస్టిమేట్సు కమిటీ స్పష్టమైన సిఫార్సు చేసినది. అది ఇర్రెగ్యులరు కాదని మంత్రిగారు అభిప్రాయపడుతుంటే ఏ కారణాలవల్ల ఆ విధముగా అభిప్రాయపడుతున్నారో అది రెగ్యులరు అని చెప్పడానికి ఎస్టిమేట్సు కమిటీకి మరల [illegible] లేదా ఆ విషయము విచారించాల్సిన అవసరం ఉందని మనవి చేస్తున్నాను.

Sri K. V. Narayana Reddy : — The explanation along with the Memorandum is being sent to the Estimates Committee again. With all the explanations, it is being forwarded to the Estimates Committee.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి:— అధ్యక్షా, ఈ రిపోర్టులోనే ఒక విషయం ఉంది. మంత్రిగారు అదికూడా శలవిస్తే నుంచిది. దానిమీద ఎస్టిమేట్సు కమిటీ నిర్ణయించేసినది నుశం చూడాలి. దీనిని చర్చించి ఎస్టిమేట్సు కమిటీ ఒక నిర్ణయానికి వచ్చింది. డ్రాఫ్టు కాంట్రాక్టు అనేటటువంటిది మానేజింగు డైరెక్టరు.

Mr. Speaker:-Let us consider the procedure. సాధారణంగా ఎస్టిమేట్సు కమిటీ ఏదైనప్పుడు స్క్రూటినీ చేసినప్పుడు దానికి సంబంధించిన ఆఫీసర్లు సముఖంలో విచారణ చేసిన తరువాత నిర్ణయానికి వస్తారు. They make a recommendation to the concerned Department and send it to the Head of the Department for taking necessary action. If the Government does not agree with that view, what they should do is to send back that recommendation to the Estimates Committee, saying "these are the circumstances under which we are unable to agree with you". They can give their own explanation and ask the Estimates Committee to reconsider the matter.

Sri K Brahmananda Reddy :—That what is being done

Mr. Speaker :—I do not know. That is the procedure to be followed.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి:— ఎస్టిమేట్సు కమిటీ రిపోర్టు వచ్చిన తరువాత ప్రభుత్వం దాని ఆ రికమెండేషన్సుకు తమ సమాధానాలు ఎస్టిమేట్సు కమిటీకి పంపినా పంపకపోయినా రిపోర్టు సభ్యులచేతిలోకి వచ్చిననాడే అది సభ్యుల డాక్యుమెంటు అయిపోయింది సభ్యులు దానిగురించి వరుసూగ్గా చేయవచ్చు. ఒకొక్కసారి ఎస్టిమేట్సు కమిటీ రిపోర్టుపై చర్చలు జరపవచ్చు. అట్లా చర్చకూడా జరిగింది ఒకసారి. కాని నేను అడుగుతున్నది ఏమిటంటే ఎస్టిమేట్సు కమిటీ దృష్టిలోకి చాలా తీవ్రమైన అంశం వచ్చింది. A vital document is missing అక్కడ వచ్చినది ఏమిటంటే మానేజింగు డైరెక్టరు ఇన్వెంటివు యూనిట్ ఇవ్వాలని డ్రాఫ్టు కాంట్రాక్టులో ఉంది కాబట్టి ఇచ్చామని చెప్పారు. డ్రాఫ్టు కాంట్రాక్టు ఏదీ చూపించండని అడిగితే అది మిస్సయి పోయింది, మా దగ్గరలేదని అన్నారు. కాని సెక్రటరీగారి దగ్గర డ్రాఫ్టు కాంట్రాక్టు లేకపోయినా అక్కడ copy of the letter addressed to the

Mining Corporation by one of the tenderers [illegible] [illegible]

That means, the very letter which the contractor has written to the Mining Corporation in which certain conditions of the contract had been explained by the contractor himself-that incentive unitage question-did not are . It was not there in that. On the basis of that and on the basis of certain other facts that were taken into consideration, the Estimates Committee came to the conclusion that this particular contractor has been paid an excess amout of so much. If the Minister were to say here, then he must give us an explanation as to whether he has found out in the files that d aft contract itself (document); If he has, whether he has sent it to the Estimates Committee for them to reconsider the matter; *and if he has not, then how is the Estimates Committee to reconsider the question at all-on* what basis?

Sri K. V. Narayana Reddy : --The Managing Director was authorised to negotiate for the most favourable terms. I think the hon. Member is not appreciating my point of view. There are certain stages of operations This is the lowest tender among the seventeen Further, they have come down to Rs. 1.50 at Kakinada and Rs. 1.02 per town to Musulipatnam. By this way, we have earned not only 3 crores ot rupees but also we earned one crore from S..T. C. by picking up high grade quality.

Mr. Speaker :- It was just possible they might have made a profit. But all this material which you are placing before the House now must have been placed before the Estimates Committee; and after considering all that material, the Estimates Committee must have come to the conclusion that an excess payment was made. Can I take it that this material was not placed before the Estimates Chmmittee?

Sri K. V. Narayana Reddy :—It is not an excess payment. It is an incentive.

Mr. Speaker :—I am not concerned with the details of all these things. Please hear me. The Estimates Committee has made certain recommendations after scrutinising all the relevant records. They said that an excess Payment was made to a particular contractor to the tune of Rs. 1 lakh and odd. You say that it does not amount to an over-payment or excess payment. Is that your contention?

Sri K. V. Narayana Reddy:—We are not at a loss.

Mr. Speaker:—It is not a question of loss. It is just possible that from some other source they might have made profit. So far as this particular item is concerned..

Sri K. V. Narayana Reddy :—*If you take, intead of paying 25 p.* we have paid 50 paise, it is an excess payment to that extent.

Mr. Speaker :—He is trying,......

Sri K. V. Narayana Reddy:— I am not trying to evade the question, Sir.

Mr. Speaker :—He is going at a tangent. The Estimates Committee has recommended that an excess payment of Rs. 1 lakh

and odd has been made to a particular contractor. They asked the department of the Government to take necessary action against the particular contractor by recovering the amount. He is coming forward with the explanation saying that it does not amount to an excess payment but that as a matter of fact not only did the Mining Corporation did not incur loss but they also made a profit of 4 lakhs and odd. We are not concerned with that. Does he agree with the recommendation of the Estimates Committee or not?

Sri K. V. Narayana Reddy :—Yes, that is an excess payments

Mr. Speaker; If that is so, if it is an excess payment, he has got to recover the amount.

Sri K. V. Narayana Reddy :—But it was justified.

Sri T. Nagi Reddy :—How? Because of the incentive clause.

Sri K. V. Narayana Reddy:Yes, because of the incentive clause

Sri T. Nagi Reddy:—Is that document available. That document which talked of the incentive clause is missing. How is it so very well it was missing and at that time?

Sri K. V. Narayana Reddy :—I do not have that information now.

Mr. Speaker:—No less a person than the present Minister for Education Sri Raghavulu was the Chairman of the Estimates Committee at that time. It was he that made that recommendation Naturally' he must have scrutinised. He may or may not remember the details now.

The Minister for Education (Sri T. V. Raghavulu) :—As the hon. Chief Minister has already point out, this may be examined once again· It may be forwarded to the Estimates Committee so that they can go into the matter.

Mr. Speaker :—He does not say that. If he says that, well and good. If he does not agree with the recomendation then necessarily it has got to be referred back to the Estimates Committee for reconsideration.

Sri K. Brahmananda Reddy :—I have already said that the matter has already been looked into. Probably, their assessment is with regard to a particular item of the contract, which may involve some other items.

Mr. Speaker :—I have no quarrel.

Sri K. Brahmananda Reddy :—My submission is this. Now the department opines that way. Therefore, they are sending it back again to the Estimates Committee.

Mr. Speaker :—Is he saying that?

Sri K. Brahmananda Reddy :—Yes.

Mr. Speaker :—If he says so, it is alright.

Sri K. Brahmananda Reddy :—We have already said that. It is being sent back to the Estimates Committee.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :— ఈ మధ్యకాలంలో పుణ్యకాలం కాస్తా దాటిపోయి పర్య తీసుకోవలసిన క్లైము ఇచ్చేసరికి మనుష్యులు ఉండరు అని చెప్పడం అలవాటు. మనుష్యులు లేరని రిపోర్టు వస్తుంది.

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు :— ఈ విషయంలో 161 వేల రూపాయల చిల్లర క్రమరహితముగా చెల్లించినట్లు ఎస్టిమేట్సు కమిటీ వ్రాసారు. మిస్‌ప్రాప్రియేషను జరిగింది, వారును మిస్యూజు చేశారని తీవ్రంగా వ్రాశారు. అంతే కాకుండా ఎంతోమంది ముఖ్యుల లెటర్సు ఉన్నాయి ఆ లెటర్సు దృష్టిలో పెట్టుకుని వాస్తవాన్ని మరచిపోయి ప్రొసీజరు చాటున తోసివేయడం న్యాయం కాదు.

Mr. Speaker :— The matter is referred back to the Estimates Committee. It will again come up before the Estimates Committee for reconsideration.

Sri T. Purushottam Rao :— It happened in 1963-64. దానిలో కాకాని వెంకటరత్నంగారి లెటర్ వుంది.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—1963-64 ఎస్టిమేట్సు కమిటీ వ్యవహారం 68 లో చూస్తారంటే ప్రొసీజర్ ఏమిటో, ఏమి జరిగిందో క్లైమ్ ఇచ్చి ఆలోచించండి.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :— 1963-64 సంవత్సరపు ఎస్టిమేట్సు కమిటీ ఇచ్చిన రిపోర్టుకు సంబంధించిన దానిని నాలుగు సంవత్సరముల తరువాత ఇప్పుడు తిరిగి ఎస్టిమేట్సు కమిటీకి రికన్సిడరేషన్‌కు పంపుతామంటే ఇప్పుడు ఆ కమిటీకి పంపుతారా ? ఈ కమిటీ అప్పటి విషయాన్ని ఎలా చూస్తుంది ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇప్పుడుండే ఎస్టిమేట్సు కమిటీవారు కూడా ఈ విషయాలను పరిశీలిస్తారు. They will go through the records and examine the whole thing.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :—Please read the report. అసలు విషయం మరచి మరో విషయంపై మాట్లాడుతున్నాము. అప్పుడు వుండే మేనేజింగ్ డైరెక్టరు, కంట్రాక్టరు లాలూచి అయ్యారు. తరువాత....... ....

Mr. Speaker :- Let us not go into the details.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—Why not ? It is in the report. How can I escape from it ?

Mr. Speaker :—We are concerned ?.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :— We are concerned with the report of the Estimates Committee.

Mr. Speaker :—The Estimates Committee, for their own good reasons, have said "this amount is a excess payment". Let us not go into the reasons.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :— I need not go, because the Minister himself has read one passage. ఆ డబ్బు ఎవరు తీసుకొన్నారు. ఎవరు బాధ్యులుగా వున్నారో వారి దగ్గరనుండి డబ్బు వసూలు చేయాలని

ఎస్టిమేట్సు కమిటీ వ్రాసినదని చదివారు. అలా ఎందుకు జరిగింది? కంట్రాక్టరు నుండి వసూలు చేస్తే వసూలు చేయాలి. అలా కంట్రాక్టరునుండి వసూలు చేయలేకపోతే ఆఫీసర్ నుండి చేయాలి. ఆ ఆఫీసర్‌ను అప్పుడు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయకుండా తరువాత ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసి ఇప్పుడు సరిపోయిందని చెబుతున్నారు. 5, 6 సంవత్సరాల తరువాత తిరిగి ఎస్టిమేట్సు కమిటీకి పంపిస్తామంటే ఎలా? ఇక్కడకు ఈ విషయం వచ్చిన తరువాత ఎందుకు పంపించాలని వస్తున్నది. మిస్ ఎప్రాప్రియేషన్ అని ఆఫీసరు మీదకాని, కంట్రాక్టరుమీదకాని చర్య తీసుకొన్నారా లేదా?

Sri K. V. Narayana Reddy :—I clearly mentiond in my reply. Once again, I will read it out : The Memorada showing the action taken by the Government on the recommendations has been sent to the Finance Department for onward transmission to the Legislative Assembly Department for placing them before the Estimates Committee for review.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ఈ రిపోర్టులో క్లియర్‌గా వుంది. The Secretary to the Industries Department has sent a copy of the letter addressed to the Mining Corporation by one of the tenderers making a reference to unitage. This letter here shows that there was no mention of payment of unitage for quality and they would like to have concession for allowing unitage. This letter, instead of supporting the version of the Managing Director, strengthens the suspicion of the Committee that unitage payment is clearly an after-thought so as to favour the contractor. కమిటీవారు స్పష్టంగా ఆ కంట్రాక్టరుకు ఫేవర్ చేయటానికి ఆఫ్టర్ థాట్‌గా ఇది ఇచ్చినట్లుగా అభిప్రాయపడటానికి అవకాశం వుందని చెప్పారు. ఒకసారి రిపోర్టు శాసనసభ ముందుకు వచ్చిన తరువాత దానిలోని ఏ విషయం అయినా విచారించడానికి శాసనసభకే సంపూర్ణంగా ఈ హక్కు వుంటుందని నా అభిప్రాయం. అయిదు సంవత్సరాల తరువాత తిరిగి కమిటీకి రిఫర్ చేస్తామనడం కంటె శాసనసభకు వున్న హక్కును బట్టి శాసనసభ ముందుకు ఈ సమస్యను తెచ్చి దీనికి సంబంధించిన కాగితాలన్నీ శాసన సభ్యులకు అందచేయడం న్యాయం కనుక అలా మాకు ఆ కాగితాలు అందచేసి ఇక్కడ చర్చించే అవకాశం కలుగచేయాలని కోరుతున్నాను. ఆ కంట్రాక్టరు ఎవరో మనవి చేయాలని కూడా కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—1963-64 ఎస్టిమేట్స్ కమిటి ఇచ్చిన రిపోర్టు ఇస్తే 1967-68 వరకు ప్రభుత్వం వారు పరిశీలించి పరిశీలించి తిరిగి రికన్సిడరేషన్‌కు ఇప్పుడువున్న కమిటీకి పంపడం అంటే మరో మూడు సంవత్సరాలు వృథా కావడం తప్ప వేరే ఉపయోగం ఏమి వుంది? Why did they not take action within a matter of a few months after the report is published?

Mr. Speaker :—Has it been sent to the Estimates Committee for review?

Sri K. V. Narayana Reddy :—It is being sent.

Mr. Speaker :—Not a question of 'being sent'. Has it been sent ?

Sri K. V. Narayana Reddy:—Yes, through the Finance Department.

Sri T. Nagi Reddy :—When was that sent ?

Sri K. V. Narayana Reddy :—I do not have that information.

Mr. Speaker : —Perhaps, after the question was sent.

Sri K. V. Narayana Reddy :—I do not have that information.

Mr. Speaker : He can have the date on which it was sent to the Legislature. It is after the question was sent, probably.

Sri K. Brahmananda Reddy:-He has already read out. It is sent to the Finance Department for onward transmission to the Legislature Department for review by the Estimates Committee.

Mr. Speaker :- That means if this question had not been sent, it might not have been referred to the Estimates Committee at all.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఎస్టిమేట్స్ కమిటీకి పంపటానికి మాకు అభ్యంతరం లేదు. కాని అసలు పంపవలసిన అవసరం ఏమి వుంది ? రిపోర్టులో ఫేవర్‌గా చేయుటానికి ఇలా చేశారని క్లియర్‌గా వున్నప్పుడు అప్పుడు తిరిగి ఎందుకు పంపించాలి ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఎస్టిమేట్స్ కమిటి చేసిన రికమెండేషన్స్ సరైనవిగా లేవు అని అభిప్రాయపడుతున్నారు. They are sending it back to the Estimates Committee for reviewing the whole thing. It has already been sent to the Estimates Committee.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఎస్టిమేట్స్ కమిటి రిపోర్టులో ఇలా వుంది, We have come to this conclusion. కన్‌క్లూజన్ మార్చుకోమని పంపుతున్నారా ?

Mr. Speaker :—Government does not agree with the recommendation of the Estimates Committee for their own reasons. So they are sending it back to the Estimates Committee for reviewing the whole case.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఆ కాగితాలు ఇవ్వమనండి.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— దీనిపై అరగంట చర్చకు అవకాశం ఇవ్వండి.

ACTION TAKEN AGAINST GOVERNMENT SERVANTS BY ANTI-CORRUPTION DEPARTMENT

973—

* 1478 Q.—Sarvasri Ahmed Hussain; R. Satyanarayana Raju (Narasapur) and S. Vemayya :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

the number of Government servants against whom action was taken by Anti-Corruption Department during the period from 1964 to 1966 and how many of them were suspended and dismissed ?

Sri K. Brahmananda Reddy :— The number of Government officials (Gazetted and Non-Gazetted) against whom enquiries were conducted by the Anti-Corruption Bureau is as follows :-

	1964	*1965*	*1966*
(a) Regular Enquiries.	297	294	336
(b) Preliminary Enquiries.	283	219	195
Number of Government officials suspended.	27	40	34
Number of Government officials who were dismissed (including those removed from service and whose services were terminated).	9	9	9

శ్రీ అహమ్మద్ హుస్సేన్ :— పబ్లిక్ తరఫున కంప్లయింట్స్ వెళ్ళినా యాక్షన్ తీసుకొంటారా లేక యాంటి కరప్షన్ ద్వారా వెడితేనే తీసుకొంటారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— రెండూనూ.

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు :— ఈ punishments కు గురిఅయిన వారిలో Anti corruption కు చెందిన ఉద్యోగులు ఎవరైనా ఉన్నారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— లేదనుకొంటాను.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు :— ఇందులో తాత్కాలికంగా తొలగింపబడిన అని అన్నారు. అంటే ఏమిటి ? దానికి code of conduct ఏదైనా ఉన్నదా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— తాత్కాలికంగా తొలగింపబడడం అంటే suspension అనుకొంటాను.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు :— అంటే, ఏ circumstances లో susp nsionలో పెడతారు ? దానికి ఏదైనా co'e ఉన్నదా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— కొన్ని allegations ఉంటాయి. అవి ఒకచోట 10 ఉండవచ్చు, 12 ఉండవచ్చు, 4 ఉండవచ్చు. అవి enquiry చేసినతరువాత, ఆ రుజువునుబట్టి, సాక్ష్యాలనుబట్టి ఒక నిర్ధారణకు వచ్చిన తరువాత వారిని suspension లో పెడతారు.

శ్రీ అహ్మద్ హుసేన్ :— అందులో gazetted officers ఎందరు ఉన్నారు, non-gazetted ఎందరు ఉన్నారు ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :— దీనిలో punishment కు వచ్చినప్పుడు, ఎవరైనా ఒకటే no distinction ?

శ్రీ కె. అంజనరెడ్డి (హిందూపూరు) :— రాష్ట్రంలో పట్టుకొనినటువంటి కేసులుచూస్తే, మరింత విపరీతంగా అవినీతి అనేది పెరిగిపోతున్నదని తెలు

స్తున్నది. ఈ పట్టణ కొన్నటువంటి కేసులు సక్రమంగా, పటుత్వంగా చేసినట్లు కన్పడటంలేదు. Borders లో ఎంత గట్టి చర్యలు తీసుకొనినా, foodgrains అన్నీ smuggle అవుతున్నాయి. అంటే ఉద్యోగస్తులందరూ లాలూచీ అవుతున్నారన్నమాట. ప్రతి department లో ఆ రకంగా ఉన్నది. మైసూరు స్టేటులో అయితే కొంచెము ప్రజలకు అందుబాటులో ఆ department పని చేస్తున్నట్లు ఉన్నది. ఇక్కడకూడా అటువంటి గట్టి చర్యలు తీసుకొని అవినీతి నిర్మూలనకు గట్టి బందోబస్తు చేస్తారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— అదే ప్రయత్నం చేస్తున్నామండి. దీనికి ఎన్ని సాధకబాధకాలు, ఎన్ని సాక్ష్యాలు, ఎన్ని తిరుగుబాట్లు, ఎన్ని కేసులు, ఎన్ని కోర్టులు, చాలా ఉన్నాయి. అయినప్పటికీ, నేను మనవి చేయదలిగేది. చిక్కితేమట్టుకు వదలిపెట్టదలచుకోలేదు. సాధ్యమైనంతవరకు ఇంకా ఎక్కువ ఇబ్బందిని ఎక్కువచేసి, ఎక్కువ ప్రయత్నం చేయాలని చూస్తున్నాము. తమరు చెప్పిందికూడా నిజమే. Border areas లో కొంత పోతూ ఉన్నది. దానికి కూడా చర్యలు తీసుకొంటూనే వున్నాము. మరి అయినప్పటికి కూడా కొంత కొంత పోతూ వుంటుంది. తమకు తెలియనిదికాదు. కల్యాణదుర్గం చాలా famous place అక్కడకూడా గట్టిచర్యలు తీసుకొంటూనే ఉన్నారు, foodgrains విషయంలో. అందులో ముఖ్యమైనటువంటి విషయం మనకు కొన్ని వందల మైళ్ళు borders ఉన్నాయి. మైసూరుతో, మహారాష్ట్రతో, మద్రాసుతో ఈ వందల మైళ్ళు borders లో ఒక motor transport తోనే కాదు, cart loads camel loads, head loads, cycle loads, what not, Sir.

PERSONS BURNT ALIVE

983—

* 1530 Q.—Sri Vavilala Gopalakrishnayya :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that seven persons were burnt alive in a house on 12-2-67 at Tondapi, Sattenapalli Taluk, Guntur District; and

(b) if so, what was the action taken so far ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—(a) On the night of 11-2-67 six persons (not seven persons) including two women and four children were burnt to death when the house in which they were sleeping was set fire to by one Srimathi Billa Ramulu wife of Sri Billa Isaku, in Tondapi Village, Sattenapalli Taluk of Guntur District.

(b) A case was registered in Cr. No. 4/67 u/s 431 and 302 I. P. C. of Rajupalem Police Station and investigated into. The case was charge sheeted and tried in a court of law as a result of which the accused was convicted and given the maximum penalty of death.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— Appeal లో acquit చేశారు. అది ఎక్కడో తెలియదు.

Sri K. Brahmananda Reddy :—My information shows that the case was charge sheeted and tried in a court of law as a result of

which the accused was convicted and given maximum penalty of death. That was in the Sessions Court. I do not know his information about appeal.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— అది కూడా enquiry చేయండి.

Sri K. Brahmananda Reddy:—This information, I do not know.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— అది mercy petition లో పెట్టి ఉంటారండి.

Mr. Speaker: That is all right.

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS

THEFTS AT TIRUMALAI

967—

* 1497 (M) Q.—Sri A. Easwara Reddy :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the Government is aware that a number of thefts are taking place on the Tirumalai Hills, in Chittoor District when pilgrims attend the "Suprabhatham Seva" of Lord Venkateswara; and

(b) whether the Government is contemplating to institute a special Police Out Post near the cottages and the Travellers Bungalow on the Tirumala Hills, Chittoor District ?

A :—

(a) Yes, Sir.

(b) At present there is no proposal under the consideration of Government. Proposals, if, any, submitted by the Inspector General of Police for the opening of a Police Out Post depending on the need, will be considered by Government.

HOUSES CONSTRUCTED FOR RESIDENCE OF THE MINISTERS

968 —

* 1495 (Q) Q. Sarvasri Badrivishal Pitti, K. Butchirayudu, B. V. Ramanayya and Ch. Satyanarayana Rao :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state;

(a) the number of houses constructed after 1962 for the residence of Ministers :

(b) the cost of each of the said houses:

(c) the number of air-conditioned machines installed in each of the said houses and the cost thereof; and

(d) the expenditure incurred on the above items after the economy drive ?

A :—

(a) Four houses; Sir (one for the Chief Minister and three for other Ministers)

(b) (i) Chief Ministr's house at Begumpet	Rs.	4,35,989.
(ii) Minister's house at Begumpet No. 1	Rs.	2,75,475.
(iii) Minister's house at Begumpet No. 2	Rs.	2,87,393.
(iv) Minister's house at Begumpet No. 3	Rs.	2,87,393.

(c) No new air-conditioned units were purchased. The air-conditioned units available at the old residences were shifted to the newly constructed buildings. Two air-conditioned units are installed at the Chief Minister's residence and one in each of the other three Ministers' houses.

(d) No, Sir.

Persons under Detention

969 –

* 1500 Q. —Sri Ahmed Hussain :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the number of persons kept under detention during the period from January, 1964 to the end of March. 1967 under the Preventive Detention Act in our State and what were the charges against them : and

(b) the number of persons still detained in jails under the said Act ?

A :—

(a) 21 persons were kept under detention on the charges that they were acting in a manner prejudicial to the maintenance of public order and security of the State.

(b) Only one person detained on 3-9-1967, is in the Central Jail, Hyderabad.

Drainage Scheme for Kavali

972—

* 2345 Q. Sri G. Subbanaidu :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether there is any proposal for a drainage scheme for Kavali Municipality ;

(b) if so, when it will be implemented : and

(c) the estimated amount for the same ?

A:—

(a) No, Sir.

(b) & (c) Do not arise.

REPRESENTATION FROM THE STATE N. G. O's ASSOCIATION

974—

* 1712 Q.—Sarvasri V. Rama Rao and A. Madhava Rao :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(1) whether it is a fact that the State Non Gazetted Officers Association represented to the Government in 1966 that the procedure adopted by the Maharashtra Government in making an employee permanent if he is in service for 180 days should be followed in continuing the services of the temporary employees in our State, and

(b) if so, the action taken thereon ?

A —

(a) No Sir,

(b) Does not arise

MAKING THE SUPERINTENDENTS OF SECRETARIAT GAZETTED

975—

* 2699 (1) Q Sarvasri A Madhava Rao and O Venkatasubbaiah Will hon the Chief Minister be pleased to state

(a) whether the Superintendents of the Secretariat have been designated as Section Officers and made Gazetted and

(b) why not similar treatment be given to the Superintendents of Board of Revenue (Land Revenue) also as their branch is being considered on equal footing for promotions as Deputy Collector?

A.—

(a) Yes Sir

(b) Though the Superintendents in the Board of Revenue could be considered for appointment as Deputy Collectors along with Section Officers in Secretariat, it cannot be said that the posts of Section Officers in the Secretariat and the posts of Superintendents in the Board of Revenue are equivalent in all respects and that the duties and responsibilities attached to the two sets of posts are the same

ATTEMPT TO MURDER THE MINISTER FOR IRRIGATION

976—

* 1491-(Y) Q —Sarvasri G Satyanarayana Rao and D Venkaiah —Will hon the Chief Minister be pleased to state

(a) whether any action is taken by the Government in regard to the attempt to murder the Minister for Irrigation, Sri S Sidha Reddy on 3 7-67 at 7-30 p m. at Kusumanchi village, while proceeding to Khammam to attend Zilla Parishad meeting,

(b) the steps proposed to be taken by the Government to prevent such happenings in future,

(c) the number of persons that have been taken into custody, in connection with the above incident, and

(d) whether the full facts of the case will be placed on the Table of the House?

A —

(a) Yes, Sir. The concerned police have registered a case in Cr. No 40/67 of Thallampad Police Station under section 341,352 and

426 I.P.C and the investigation of the case was taken up by the Cr. Branch C. I D. Hyderabad.

(b) In this case the gun-man was seated between the driver and another person in the front seat, with the result that the gun-man could not come out quickly, it is suggested that, in future, the gun-man should sit close to the door so that he may come out easily in such a situation. Preventive action will also be taken against the suspicious characters and highway patrols will be intensified in this area.

(c) All the seven accused were apprehended and were remanded to judicial custody.

(d) Provisional charge-sheet in this case was filed in a Court of Law. Since the case is sub-judice, further details of the case may not be disclosed.

PUPPET SHOWS

977—

* 2293 Q.--Sri R. Mahananda :—Will the hon. Janasambhanda Sramika Mantri be pleased to state:

(a) whether there is any proposal to encourage puppet show for the publicity of State programmes; and

(b) the number of units in the State who are living on this?

A :--

(a) No Sir.

(b) Does not arise.

OIL EXPLORATION IN THE STATE

978—

* 1943 Q.—Sri K. Govinda Rao :—Will the hon. Minister for Industries be pleased to state :

(a) whether any steps are being taken for oil exploration in our State; and

(b) if not, the reasons therefor?

A :—

(a) Yes, Sir. The oil and Natural Gas Commission has been carrying out investigations for occurrences of Oil and Natural Gas in Andhra Pradesh since 1950–1960.

(b) Does not arise

ALLOTMENT OF FUNDS FOR PUBLIC HALL AT VIJAYANAGARAM

979—

* 1711 Q.--Sarvasri V. Rama Rao and A. Madhava Rao :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether it is a fact that funds were allotted by the Government for the construction of a Public Hall-*cum*-Library in Vijayanagaram; and

(b) if so, when it will be constructed?

A :—

(a) No Sir.

(b) Does not arise.

GREEN MANURE PERMITS

980 —

* 1774 Q.—Sri D. Venkatesam :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the issue of green manure permits to ryots by Panchayat Presidents for collection and transport from forest area have been withdrawn and again transferred to forest officials; and

(b) if so, the reasons for the above withdrawal?

A :—

(a) No Sir.

(b) Does not arise.

DEPUTATION OF POLICE OFFICERS TO SCOTLAND YARD

981—

*2325 Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether there are proposals before the Government to depute any police officers to Scotland Yard for training in the detection of crimes;

(b) if so, the number and names of the officers that are likely to be deputed;

(c) the duration of the training; and

(d) the foreign exchange involved in the trip?

A :—

(a) No, Sir.

(b)
(c) } Do not arise.
(d)

DETECTIVE TRAINING CENTRE

982—

* 2431 Q.—Smt. J. Eshwari Bai :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

whether there is any Detective Training School in Hyderabad and if so, what are its objectives and aims, how many persons were trained in it so far, the qualification needed for those who seek admission, and the financial aid given by this Government?

A:—

The information asked for is placed on the Table of the House.

INFORMATION PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

In connection with the LAQ. No. 2431 (Starred) (*982)

The Central Government have set up a Central Detective Training School at Hyderabad in 1964. The object of this School is primarily to train Sub Inspectors in Scientific and improved methods of investigation. Government have sanctioned the deputation of 3 Sub Inspectors for each course which lasts 14 weeks. 29 Police Officers of the State have so far been trained at the school.

This school is run by the Central Government and State Government are not giving any financial aid, Only directly recruited Sub Inspectors and directly recruited Inspectors are eligible for the training at this school, and they have to satisfy certain conditions prescribed by the Central Government. A capitation fee of Rs 200 for each Sub Inspector deputed for the training is paid by this Government.

FIRE STATION AT PITHAPURAM

984 —

* 3110 Q. — Sri Y. Suryanarayana Murthy :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the Government have taken decision to establish a fire station at Pithapuram; and

(b) if not whether the Government will take immediate steps for the purpose ?

A:

(a) No Sir.

(b) Due to difficult ways and means position of the Government and in view of the heavy cost involved in opening a fire station, it is not possible to open a new Fire Station at Pithapuram.

FIRE STATION AT PARVATHIPURAM

985 -

* 2807 Q. — Sri M. Venkatarami Naidu :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the Government have any proposal to establish a Fire Station in Parvathipuram Municipality, Srikakulam District; and

(b) if so, when?

A:—

(a) Yes, Sir.

(b) Parvathipuram is one of the places suggested by the Director of Fire Services for opening a Fire Station during 1967-68. Due to the difficult ways and means position of Government and in view of the heavy cost involved in opening a new fire station, it is not possible to say when a fire station will be opened.

ANNOUNCEMENT

re : ARREST AND RELEASE OF CERTAIN MEMBERS OF THE ASSEMBLY

Mr. Speaker : -I have to inform the House that I have received intimations with regard to the arrests and releases of the Members of this House with the following details :

1. Sri Sultan Salahuddin Owasi, M.L.A., was arrested at 3-20 p. m. on 7-1 68, at 'T' Junction, Lakdika Pool, Hyderabad, for defying the regulatory orders in force and for organizing gherao before Prime Minister's car and released on 18-1-68 on furnishing personal bond.

2. Khaja Nizamuddin, M.L.A., was arrested at 5-40 p. m. on 10-1-68 near Basheerbhagh Cross Road, Hpderabad, for defying the regulatory orders in force and for an attempt to take out a procession, and he was realeased on bail on 11-1-68.

CONDOLENCE MOTION

re: Demise of Sri Deen Dayal Upadhyaya, President, Bharateeya Jana Sangh

Mr. Speaker :—I regret to inform the House the death of Sri Deen Dayal Upadhayaya, President, Bharateeya Jana Sangh, under very tragic circumstances .

I regret to inform the House the death of Sri V. Seetaramaiah, M.L.A., from Gannavaram. I request the Leader of the House to *move the Condolence motions.*

Sri K. Brahmananda Reddy :—Mr. Speaker, Sir, I move.

"That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Deen Dayal Upadhyaya, President, Bharateeya Jana Sangh, and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family."

Mr. Speaker : —Motion moved.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అధ్యక్షా, నిన్నటిరోజున it was a shocking news, Sir, భారతీయ జనసంఘ అధ్యక్షులైనటువంటి ఉపాధ్యాయ గారియొక్క శవము ఒక cabin దగ్గర పడిఉన్నదని, కొన్ని దెబ్బలు ఉన్నాయని, అంతా ఏదో కొంత pocket లో డబ్బు వగైరాలు ఉన్నాయని తెలియవచ్చిందండి. నిజంగా, ఇప్పుడు దేశం మొత్తంలో పెద్ద నాయకులందరు చెప్పినట్లు ఒక dynamic గా కార్యక్రమాన్ని వారి పార్టీతరఫున చేస్తున్నటువంటి ఒక personality. మరి latest news కూడా తెలియదు. మరి murder జరిగిందో లేక accident జరిగిందో, ఏమిటో తెలియదు. ఏమైనప్పటికీ, దాని సందర్భంలో U. P. ప్రభుత్వంవారు తగిన investigation శీఘ్రంగా చేసి తగిన చర్య తీసుకోగలరని మనమంతా ఆశించవచ్చు. ఏమైనప్పటికీ, if it is a murder, Sir, this House should have no hesitation in condemning the dastardly act. ఉపాధ్యాయగారు చిన్నతనంనుండి కూడ education

పూర్తిచేసుకొనిన తరువాత, రాష్ట్రీయ స్వయం సేవక్ సంఘ సభ్యులైనారు. He was a source of greant strength to Bharatiya Jana Sangh. ప్రాజ్యులు, కీర్తిశేషులైనటువంటి శ్యాంప్రసాద్ ముకర్జీగారు వారిని All India sphere కు తీసుకువచ్చినటువంటి వారు. ఇదివరకు Lucknow Unit లో పనిచేస్తున్నటువంటి స్నేహితులకు All India scene లోకి తీసుకొనివచ్చి ప్రోత్సహించినారు. వారికి షుమారు 51 సంవత్సరాల వయస్సు; చాల చిన్న వయస్సే; నిరాడంబరులు. తమకు తెలియనిది కాదు—Only two or three months ago he was elected president of the Bharat-eya Jana Sangh at Calicut. అక్కడ జరిగిన తీర్మానాలుకూడ మనం పరిశీలించాము; కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలలో కొంత shift కనపడింది—there was some shift from the previous stand in some matters. ఏమైనప్పటికి వారు యింత చిన్న వయస్సులోనే యిటువంటి దుర్మరణానికి గురి అయిన మాట మనం విచారించవలసిన విషయం. మన శాసనసభయొక్క సానుభూతిని వారి కుటుంబంవారికి అందజేయాలని మనవిచేస్తూ వారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతిని ప్రసాదించుగాక యని కోరుతూ సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

(శ్రీ) కె. అచ్చన్న:— అధ్యక్షా, సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని మా పార్టీతరఫున పూర్తిగా బలపరుస్తున్నాను. దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయగారు వారు జనరల్ సెక్రటరీగా ఉంటున్న రోజులలో ఒకసందర్భంలో హైదరాబాదు రావడం అప్పుడు ఏదో ఒక సమావేశంలో వారితో కలుసుకొనే అవకాశం, సంప్రదించే అవకాశం కలిగింది. భారతీయ జనసంఘమునకు సంబంధించి నంతవరకు ఆయన ఒక strong man అని చెప్పుట అతిశయోక్తి కాదు. స్థిర నిర్ణయాలతో పార్టీ ఆశయాలను, సిద్ధాంతాలను ఏవిధంగా అమలుజరపాలి అన్న ఆవేదనతో నిరంతరం రాత్రింబవళ్లు ఆలోచనచేసి అదే దీక్షతో కార్యక్రమం కొనసాగిస్తున్నకొద్దిమంది జాతీయనాయకులలో వారు ఒకరనిచెప్పడం అతిశయోక్తి కాదు. 51 సంవత్సరముల వయస్సు నిండీనిండకముందే యిటువంటి ఘోరదుర్మరణానికి పాల్పడడం చాల విషాదకరం; ఇటువంటి ఘటనలు భారతజాతీయ ప్రజాస్వామ్య చరిత్రకే ప్రమాదము సంభవించే పరిస్థితులు వచ్చాయా అనిపిస్తుంది. ఎవరో దుర్మార్గుల కుట్రకు వారు బలిఅయిపోయారనే సంగతి నిజమయితే ఇది భారతజాతి ప్రతిష్టకు గౌరవానికి తీరనిలోటు అని, అరనిమచ్చ అని చెప్పడానికి సందేహంలేదు. భారతీయ జనసంఘము ప్రప్రథమ అధ్యక్షులు శ్యామ ప్రసాద్ ముఖర్జీగారి మరణంవల్ల అప్పుడు తీవ్రమైన సందేహాలు ప్రబలడం దానిమీద లోక్ సభలో చర్చజరగడం తమకు ఎరిగిన విషయమే. ఆ తరువాత అధ్యక్షులు రఘువీరగారు ఘోర ప్రమాదానికి గురిఅయినారు. ఇప్పుడు దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయగారు యీ విధంగా దుర్మరణానికి పాల్పడడం సంభవించింది. ప్రజాస్వామ్యంలో పార్టీలు నిర్వహించే నాయకులకు ప్రాణభద్రత దూరమవుతుందనే అపోహలు ప్రభలడానికి తావులేకుండా ఉంటే మంచిదనే భావంతో నేను ఒడిని, దీనదయాళ్ గారి దుర్మరణం గురించి ఉత్తర ప్రదేశ ప్రభుత్వంవారు

పూర్తిగా పరిశీలించి నిజా నిజాలు బయటపెట్టి ఎవరైనా కుట్ర దారులుంటే తగుచర్యలు తీసుకునేటానికి పట్టుదిట్టమైన కార్యక్రమం జరిపించవలసిన అవసరం ఏర్పడిందని, యీ విషయమై మన ప్రభుత్వం కూడ వీలుంటే కేంద్ర ప్రభుత్వం దృష్టికి తేవడం మంచిదని అభిప్రాయపడుతూ యీ తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ వారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతిని చేకూర్చుగాకయని ప్రార్థిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు —అధ్యక్షా, శ్రీ దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయగారియొక్క అకాలమరణ విషాదకరమైన పరిస్థితులలో వారు దుర్మరణానికి గురికావడం దేశంలో ప్రజాసామ్యవాదులందరినీ కలవరపరచే విషయంగా ఉన్నది. భారత దేశంలో సుస్థిర ప్రజాసామ్యం స్థాపించి అభివృద్ధి చెందాలనే దృష్టితో అనేక అనుభవాలు గుర్తిస్తున్నాము, అందులో విభిన్న అభిప్రాయాలు తీవ్రమైన అభిప్రాయభేదాలు ఉన్న పార్టీలు అన్నీ ప్రజాసామ్యాన్ని గుర్తిస్తూ భాగస్వాములుగా ఉండి అభివృద్ధి చెందితేనే దేశానికి అభివృద్ధి ఉన్నదనే అభిప్రాయాలు కలవారము ఉన్నాము-ఏ కారణమువల్లనైనా ప్రజాసామ్య దృక్పథానికి భిన్నంగా యోచించేవిధంగా దానిని కూలద్రోసే విధంగా పనిచేస్తే అందుకు విరుద్ధంగా అందరం కలసి ధ్వజం ఎత్తవలసిన సమయం ఆసన్నమైనది-ఇప్పుడూ ఏమీ చెప్పలేముగాని ఒక రాజకీయ పార్టీ అధ్యక్షుడుగా ఉన్న దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయగారు దుర్మరణానికి గురికావడం విచారించవలసిన విషయం తీవ్రంగా ఆ కారణాలు ఆలోచించాలి. మా పార్టీ తరపున వారి కుటుంబానికి సంపూర్ణ సానుభూతి తెలియచేయుచున్నారు.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, రాత్రి 9 గంటల సమయంలో వార్తలు విన్నాను. అసలు ఎవరికి యిటువంటి దుర్ఘటన జరుగుతుందని ఊహకుకూడ అందని విషయం; ఇందులో ఏదో ఒక యాక్సిడెంటు అయివుండవచ్చుననే అభిప్రాయమే నిజమయితే, అదికొంతవరకు, ఏ విధమైన యితర ప్రమాదం, రాజకీయ సంబంధమైన ప్రమాదం సూచించకుండా ఉంటుందని ఆశిస్తున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానంతో ఏకీభవిస్తున్నాను. దీనదయాళ్ గారు చిన్నవయస్సే. వారు 1917 లో పుట్టారు, నేనూ 1917 లోనే పుట్టాను- కాని ఇద్దరం తూర్పు పడమరలకు చెందినవారము. వారికి ఒక లక్ష్యము, నాదిమరొక లక్ష్యం. మనస్తత్వంలో, రాజకీయ దృక్పధంలో, భిన్నత్వమున్నది. కాని వారు చాల ప్రముఖపాత్ర నిర్వహిస్తూ యీ విధంగా మరణించినందుకు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానంతో సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నాను.

డాక్టర్ టి యస్. మూర్తి:—అధ్యక్షా, నిన్న ఉదయం జన సంఘం అధ్యక్షులు-దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయగారు చనిపోయారన్నవార్త విన్న తరువాత, clarifications విన్నతరువాత. యిందులో ఏదో ఒక దుర్మార్గం జరిగినదని బలముగా కనిపిస్తోంది. ప్రస్తుతం కాశ్మీర్ నుంచి కన్యాకుమారివరకు [illegible] రాజకీయ దౌర్జన్య దుమారానికి వారు బలిఅయ్యారాఅనిపిస్తోంది.

ప్రస్తుతం మనదేశంలో అదే రనబడుతోంది. ప్రజాస్వామ్యాన్ని నమ్మిన ఏ పార్టీకైనా వారివారి సిద్ధాంతాలు ఉంటాయి. వారు యివాళ అపోజిషన్‌లో ఉండవచ్చు. రేపు ప్రభుత్వంలోకి రావచ్చు. Fundamental గా ఉన్న సిద్ధాంతాలమీద నిలబడగలిగితేనే ప్రజాస్వామ్యానికి మనుగడ ఉంటుంది; వారు అపోజిషన్‌లో ఉన్నా, గవర్నమెంటులో ఉన్నా బాధ్యతాయుతంగా వ్యవహరించగలరు. అప్పుడు దేశసౌభాగ్యం పెరుగుతుంది. దానికి కృషిచేసే దోరణిలో జనసంఘం పోతోంది. ఇటీవల కాలికట్‌లో జరిగినవారి సమావేశములుకొన్ని పునాదులు వేసుకొన్నారు. అటువంటిపరిస్థితికి దోహదం చేసినటువంటి, మార్గదర్శకుడైనా నాయకుడు భారతదేశం కోల్పోవడం యీ పరిస్థితిలలో చాల విషాదకరం. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్మానం నేను, బలపరుస్తూ వారికి నా శ్రద్ధాంజలి ఘటిస్తూ సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు (కొవ్వూరు) :— మన దేశంలో నేటి రాజకీయ అనిశ్చిత పరిస్థితులలో ఒక రాజకీయపార్టీకి చెందిన అధ్యక్షులు పోవటం చాలా దురదృష్టకరమైన విషయము. మన దేశంలో ఈనాడు ప్రజాస్వామ్యంలో ఒక అనిశ్చిత పరిస్థితి ఉంది, ఇట్టి పరిస్థితిలో సీతి నిజాయితీ గల పెద్ద నాయకుడు పోవడం చాలా దురదృష్టము. అది ముందు తరాలవారికి చాలా నష్టమని భావిస్తున్నాను. నేటి విషమ పరిస్థితులలో అటువంటి మహానాయకుడు పోవటానికి చాలా విచారిస్తూ వారి పార్టీకి, వారి కుటుంబానికి నా సానుభూతి తెలుపుతున్నాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్షా, భారతీయజనసంఘం ప్రెసిడెంట్ శ్రీ ఉపాధ్యాయ్‌గారికి ఇటువంటి అన్యాయం జరిగి చంపబడటం చాలా విచారకరమైన సంగతి. ఆయన ఇంత చిన్న వయస్సులో భారతీయజనసంఘం పార్టీకి మొన్న మొన్ననే ప్రెసిడెంట్‌గా ఎన్నిక అయినారు. ఆ పార్టీని గట్టిగా పైకి తీసుకు రావాలని ఆయనకు ఉద్దేశ్యం ఉన్నది. ఆ పార్టీ పెరుగుతూనే ఉంటుంది. ఆయనకు జరిగిన అన్యాయానికి అక్కడి ప్రభుత్వము గట్టి చర్యలు తీసుకొంటుందని అనుకొంటున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానంతో ఏకీభవిస్తూ నా పార్టీ తరఫున నా తరఫున వారి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ వి. రామారావు:— శ్రీ ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానంతో నేను చాలా విచారముతో ఏకీభవిస్తున్నాను. దీన్‌దయాల్‌జీ గారు ఏ రంగంలోను ఎవరికి హాని అపకారం తలపెట్టకుండా భారతదేశ సమైక్యత కోసం పాటుపడుతున్న వ్యక్తి. ఆయన అమెరికా, ఆఫ్రికా దేశాలు పర్యటించి వచ్చినవారు. అది హత్య అని నిరూపణ జరగకపోయినా పేపర్స్‌లో వచ్చిన స్టేట్‌మెంట్స్‌బట్టి దానికి ఎక్కువ అనుమానము కలుగుతున్నది. అదే నిజమైతే రాజకీయరంగంలో ఉన్న ఏ లీడర్స్‌అయినా, ఏ పార్టీవారైనా ఇట్లాంటి ప్రమాదానికి గురిఅవుతారేమోనని సందేహం కలుగుతున్నది. ప్రభుత్వం చాలా దూర

దృష్టితో ఆలోచించి దీనిని సాకల్యంగా పరిశీలన జరిపి యదార్థమైన సంగతి తెలుసుకొని, అందుకు బాధ్యులైన వారికి తగిన శిక్ష విధించి ఇటుపైన ఇటువంటివి జరగకుండా తగిన చర్యలు తీసుకొంటారని ఆశిస్తూ యీ తీర్మానంతో ఏకీభవిస్తు న్నాను.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు:— అధ్యక్షా, మనం ఇక్కడ అనేక సంతాపతీర్మానాలు పాస్ చేశాము. కాని యీ సంతాప తీర్మానము చాలా విషాదకరమైనది. దీనదయాళ్ జీ గారిది చాలా తక్కువ వయస్సు. అతి త్వరితంగా దేశంలో తన పార్టీని అభివృద్ధి చేసుకొంటూ తన సర్వాన్ని త్యాగం చేసినటువంటి వారు. వారు ఒక పార్టీకి నాయకుడు వారి పార్టీ యొక్క ప్రతినిధులు కొన్నిచోట్ల ప్రభుత్వ అధిపత్యంలో ఉన్నారు. వారు మరణించినందుకు మిగ విషాదాన్ని ప్రకటిస్తూ సభానాయకులు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్మానంతో ఏకీభవిస్తూ నా సహచరులతోపాటు నేను కూడ నా సంతాపాన్ని వారి మిత్రులకు బంధువులకు వారి పార్టీవారికి అందచేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— స్వతంత్రం వచ్చిన తర్వాత 20 సంవత్సరాలకు రాజకీయ జీవితంలో ఉన్నటువంటి ఒక వ్యక్తి హత్య చేయబడ్డాడో, లేక యాక్సిడెంట్ లో చనిపోయాడో తెలుసుకోలేనటువంటి పరిస్థితికి రావటం చరిత్రలో చాలా విషాద ఘట్టంగా నేను భావిస్తున్నాను. అధికారంలో ఉన్న పార్టీ ఇండియా మొత్తానికి ఒకరు ఉంటే, అక్కడ ఉన్నది జంకోకరు. దేశంలో ఉన్న రాజకీయపార్టీలు, వ్యక్తులు, పెద్దలు అందరూ ఒకసారి పునరాలోచించుకొని యీ పరిస్థితి ఎక్కడకు పోతుందో ఆలోచించకపోతే ఇది చాలా విషాద స్వరూపంగా కనబడుతున్నది. దీనదయాళ్ గారు బాగా చదువుకొన్న వారు. చాలా ఉత్సాహంగా పనిచేశారు. ఒక రాజకీయపార్టీకి మొన్ననే నాయకులుగా ఎన్నిక అయినారు. కార్యక్రమాలు సాగించుకొంటున్నారు. సామాన్య జీవితంలో అసలు మనిషి బ్రతకటానికి తన అభిప్రాయం చెప్పుకోటానికి అవకాశం లేకపోతే అసలు మానవత్వం సమాజం ఎక్కడ ఉంటుందోననిపిస్తుంది. ఎంక్వయిరీలో ఆయన హత్య చేయబడలేదని తేలితే కొంత బాధ తగ్గుతుంది యాక్సిడెంట్ వల్ల కాకుండా హత్యవల్ల చనిపోతే రాజకీయపార్టీలవెంట ఉండే అనేకమంది సామాన్య మానవుడు ఏమవుతాడు అన్నది అందరు తీవ్రంగా ఆలోచించవలసి ఉంటుంది. వారి అనుయాయులకు మిత్రులకు నా సంతాపాన్ని తెలుపుతూ యీ విషాద ఘట్టంనుండి సమాజాన్ని దేశాన్ని బయటపడేయటానికి దృఢనిశ్చయం తీసుకోవాలని కోరుతూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానంతో ఏకీభవిస్తున్నాను.

శ్రీ బి. పాలవెల్లి (చోడవరం):— అధ్యక్షా, నిర్మలుడు, నిరాడంబరుడు నిశితమైన మేధాశక్తి కార్యదీక్ష కర్తవ్య పరాయణత్వం కలిగిన మధురమూర్తి దీనదయాళ్ జీ. అలహాబాద్లో జరిగిన విశ్వహిందూ పరిషత్ సమ్మేళనంలో వారిని దర్శించి వారితో భాషించే అవకాశం నాకు లభించింది. కలకుటీరాలలో [illegible] నివసించే ప్రతినిధులయొక్క యోగక్షేమాలను

స్వయంగా వెళ్ళి తెలుసుకొని, అనేక లక్షలమంది ప్రజలు వచ్చినపుడు వారి ప్రతి పటకుటీరానికిపోయి వారి కష్టసుఖాలు స్వయంగా తెలుసుకొన్నారంటే వారి యొక్క స్వభావం మనకు అర్థం అవుతుంది. అక్కడకు వచ్చిన ప్రజలపైన వారు ప్రదర్శింప చేసిన దయాళుత్వం మందస్మిత వదనంతో మధురంగా భావించే ఆ మూర్తిని ఎన్నడూ మరువజాలము. ప్రజానాయకుడు, ఒక ప్రముఖ రాజకీయపార్టీకి అధినేతగా ఉన్నటువంటి యీ దీనదయాళ్ జీయొక్క దుర్మరణం చాలా సంతాపాన్ని కలుగజేస్తున్నది. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాపతీర్మానంతో ఏకీభవిస్తూ నేను కూడా వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. వెంకటనారాయణ (ఏలూరు) :— అధ్యక్షా, సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన యీ సంతాపతీర్మానాన్ని నేను కూడ హృదయపూర్వకంగా బల పరుస్తున్నాను. శ్రీ దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయగారియొక్క చరిత్ర ఏమిటో గతంలో యితర పార్టీలవారికి తక్కువ తెలిసినప్పటికి, కాలికట్‌లో జనసంఘ పార్టీయొక్క జాతీయ మహాసభలు జరిగిన తర్వాత, వారియొక్క తీర్మానాలలో అయితేనేమి, ఉపన్యాసాలలో అయితేనేమి, తమ సమర్థత యావత్తు యీ రెండు సంవత్సరాలలో మొత్తం భారతజాతికి తెలియజేసుకొన్నారు. వారు బాగా చదువుకొన్న ఉన్నత విద్యావంతుడు, వారు ఏమి చెప్పినప్పటికి ఏ అభ్యాయాలు కోరినప్పటికి, ఏ పార్టీకి చెందినప్పటికీ, ఏ సంవత్సరంలో పుట్టినప్పటికీ, ఎవరికీ ఇలాంటి దుర్మరణాల పాలు కాకూడదని భగవంతుని కోరుకొంటున్నాను. వారియొక్క దేశభక్తి అచంచలమైనట్టిది. అటువంటు దీనదయాళ్ గారు ఆకస్మాత్తుగా యీ హీనంగా దుర్మరణంపాలు అయినారంటే దుఃఖించని భారతీయుడు ఉండడు. జాతీయనాయకుని జనసంఘ నాయకుని దుర్మరణానికి నా హృదయపూర్వక సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని నేను బల పరుస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— భారతీయ జనసంఘం అధ్యక్షులు అయినటువంటి దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయ దుర్మరణం పట్ల ముఖ్యమంత్రిగారు సంతాప తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడుతూ తీర్మానంపైన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపక్షాల నాయకులు ఇతర గౌరవ సభ్యులు వ్యక్తపరచిన అభిప్రాయాలతో నేను సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నాను.

పత్రికలలో ప్రచురించిన వార్తను చూస్తే ఉపాధ్యాయగారు హత్యకు గురి అయినట్లు గోచరిస్తున్నది. వారి ఒంటిపై గాయములు ఉండడం వల్ల వారు హత్యకు గురి అయినారు అనే చెప్పవలసివస్తుంది. హంతకులు ఎవరో ఏ పరిస్థితిలో వారిని హత్యచేశారో దీనికి సంబంధించిన అధికారులు సమగ్రంగా విచారించి నేరస్తులను శిక్షతులుగా చేసేదానికి తీవ్రమైన ప్రయత్నం చేస్తారని నేను భావిస్తున్నాను. వారి జీవిత చరిత్ర చూస్తుంటే 17 సంవత్సరాలుగా వారు జనసంఘ పార్టీలో చేరి పార్టీ తరఫున తీవ్రమైన కృషి చేశారు. గతసంవత్సరం డిసెంబరు నెలలో పార్టీ అధ్యక్షులుగా ఎన్నికై కాలికట్‌లో జరిగిన సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించి కొన్ని ముఖ్యమైన తీర్మానాలను ఆమోదించినట్లు తెలుస్తున్నది.

భారతీయ జనసంఘ పార్టీ వారి అభిప్రాయాలతో యితర పార్టీలవారు ఏకీభవించక పోవచ్చు. పార్టీలకు చెందిన రాజకీయవాదులు ఎవరైనా వారి హత్యకు కారకులు అయితే మాత్రం అన్ని పార్టీల వారు గర్హించవలసిన విషయమని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రతివ్యక్తికి స్వాతంత్ర్యం ఉన్నది. political గా అయితే ఏమి, అన్ని విధాల వారికి సంపూర్ణమైన స్వాతంత్ర్యం ఉన్నప్పుడు వారి అభిప్రాయాన్ని ప్రజలలో ప్రచారం చేయడానికి ప్రయత్నం చేయవచ్చు. గాని ఈ విధమైన దౌర్జన్యానికి పూనుకొని నాయకులను హత్య చేయడం అనేది చాల గర్హించవలసిన విషయం. వారు విషాద పరిస్థితులలో హత్యకు గురి కావడం చాల శోచనీయమైన విషయం. లీడర్ ఆఫ్ ది హౌస్ ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని సంపూర్ణంగా బలపరుస్తూ, గౌరవ సభ్యులు వారి స్మారకార్థం ఒక నిముషం సేపు మౌనంగా నిలుచుకొని తీర్మానాన్ని ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను.

The question is:

"That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Deendayal Upadhyaya, President; Bharateeya Jana Sangh, and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family.

The motion was adopted–*nem con* all members standings for one minute.

re: DEMISE OF SRI V. SEETHARAMAYYA, M.L.A.

Sri K. Brahmananda Reddy :—Sir, I beg to move :

' That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri V. Seetharamayya, Member, Andhra Pradesh Legislative Assembly and couveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family."

Mr. Speaker :—Motion moved.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :— అధ్యక్షా, సీతారామయ్యగారు కృష్ణా జిల్లా గన్నవరం నియోజకవర్గంనుంచి ఎన్నికైన పెద్దలు. వారి వయస్సు 70 సంవత్సరములు దాటినాయి, వారికి 1920 సంవత్సరం నుంచి రాజకీయాలలో ప్రవేశం ఉన్నది. వెనకటి కాలంలో 1920 Act క్రింద nominated members లో ఒకరు. ఆ తాలూకా land mortgage bank సంస్థకు గత 30 సంవత్సరాలుగా వరుసగా ఎన్నిక అవుతూ వచ్చారు. ప్రస్తుతం, చనిపోకముందు వారు రాష్ట్ర Land Mortgage Bank కు Director గా ఎన్నికైనారు. వారు విజయవాడ central bank కు కూడ Director గా ఉన్నారు. వారు ముఖ్యంగా గన్నవరం పట్టణంలోను, ఆ ప్రాంతాలలోను ప్రజాహిత కార్యక్రమాలకు దోహదం చేసినారు. చాలమందికి తెలుసు. గన్నవరం ఒక పట్టణం కాదు అనుకోండి, పట్టణం లాంటి ప్రదేశం. అందులో భూమికి ఎక్కువ విలువ ఉండేటటువంటి ప్రదేశం. ఆ ప్రాంతంలో [illegible] కాలేజీలాక్కి దానంగా యిచ్చినారు, poultry farm [illegible] ఉచితంగా యిచ్చినారు. వారు నిరాడంబర

మైన వ్యక్తి, రాజకీయపక్షాలకు ఎన్ని అభిప్రాయాలు ఉన్నా వ్యక్తిగా అన్ని పక్షాల వారి యొక్క గౌరవం పొందినటువంటి పెద్ద. Controversial person కాదు. వారు యిక్కడ చనిపోయిన తరువాత నేను నూజివీడు ప్రాంతం వెళ్ళినప్పుడు వారి యింటికి వెళ్ళాను. వారికి ఒక్కరే కుమార్తె. స్థిమితంగా ఉన్నటువంటి కుటుంబం. నేను అప్పుడుకూడ చూచినది—ఆ ఊరిలో ప్రత్యేకంగా ఆ ప్రాంతంలో అశేషమైన ప్రజలు వారి మరణంవల్ల ఎంతో బాధపడడం నేను చూచినాను. 1955 లో మన రాష్ట్ర శాసనసభ రాజకీయాలలోకి ప్రవేశపెట్టబడ్డారు. అయనంతట ఆయన వచ్చినవారు కాదు కొంతమంది లాక్కొని వచ్చారు. దురదృష్టవశాత్తు అప్పుడు సుందరయ్యగారి చేతిలో 700 ఓట్లతేడాతో ఓడిపోయినారు. 1962 సంవత్సరంలో మేము ఎంత బాధపడ్డా నిలబడలేదు. ఎట్లా అయితేనేమి 1967 సంవత్సరంలో వారు ఒప్పుకొన్నారు. నిలబడ్డారు. ఎవరు ఎంత ప్రయత్నం చేసినప్పటికీ మంచి మెజారిటీతో ఎన్నికైనారు. రాజకీయాలు వచ్చినిప్పుడు వ్యక్తిగతమైన గౌరవాలు పోతూవుంటాయి. మొత్తంపైన ఆ ప్రాంతంలో పక్షాలతో నిమిత్తం లేకుండా రాజకీయాలతో నిమిత్తం లేకుండా గౌరవింపబడినటువంటి పెద్ద అని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ మధ్య కాంగ్రెసు మహాసభలు యిక్కడ జరిగినప్పుడు నీవు శ్రమచేయవద్దు అని స్నేహితులు చెపుతున్నప్పటికీ ఒక కార్యక్రమం పట్టుకుంటే దీక్షగా పనిచేసే అలవాటు వారికి కలదు. ఊరికే ఉండలేను. అందుకని ఎంతో శ్రమచేసినాడు, 9వ తారీఖున లక్షణంగా అన్ని కార్యక్రమాలు అయిపోయినాయి. భోజనం చేసినారు. గదికి వెళ్ళి పడుకొన్నారు. ఒక గంట పడుకొన్న తరువాత నొప్పి, బాధ అని ప్రక్కన ఉన్న మిత్రులు భాస్కరరావుగారికి యింకా యితర మిత్రులకు చెప్పినారు. వారి కారు అక్కడే ఉన్నది. కాబట్టి ఆ కారులో వేసుకొని ఉస్మానియా హాస్పటల్‌కు తీసుకుపోదాము అని వస్తూ మెట్లు దిగేటప్పటికల్లా కొంచెం ప్రమాదముగా అవుపడ్డది. ఆ స్టేడియమ్ దగ్గరనే ఒక emergency hospital పెట్టబడ్డది. ఇక్కడ try చేద్దామని తీసుకువచ్చారు. ఆ డాక్టరుగారు ఆక్సిజన్ యిచ్చినారు, కొంచెం ప్రయత్నం చేసినారుగాని 4, 5 నిముషాలలో ప్రాణం పోయినది. నాకు రాత్రి దాదాపు రెండు గంటలకు సమాచారం వచ్చినది. సమాచారం రాగానే వెళ్ళి చూచినాను. వేరే ప్రయత్నాలుచేసి శవాన్ని యింటికి పంపాము. వారు ఎన్నికై సంవత్సరంకూడ కాలేదు. వారికి ఎక్కువగా మాట్లాడే అలవాటు లేదు. చాల మితభాషి. అవసరమైన విషయాలలో ఒకటి రెండు మాటలు చెప్పే అలవాటేతప్ప పెద్ద గంభీరమైన ఉపన్యాసాలుచేసి పెద్ద వక్త అని అనిపించుకోడానికి అవకాశంలేదు. కాని చేసే కార్యక్రమాలు నిరాడంబరంగా ఖచ్చితంగా గట్టిగా ప్రజాశ్రేయస్సులో చేసే అలవాటు ఉన్న పెద్దలు. వారు చనిపోవడం ముఖ్యంగా ఆ జిల్లాకు మన కందరకుకూడ పెద్ద లోటు. వారి ఆత్మకు శాంతి ప్రసాదించాలని, వారి కుటుంబానికి మన సానుభూతి తెలియజేయాలని తమను కోరుతుంటూ యీ తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెడుతున్నాను.

శ్రీ జి. లచ్చన్న:—అధ్యక్షా, సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానంతో మా పార్టీ తరఫున పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాం. వారితో కొంత పరిచయం వుంది. వారి మానసికతత్వం గూర్చి, నిర్మలమైన నిశ్చలమైన ప్రవర్తనను గూర్చి సభానాయకులు చెప్పిన మాటలు చాలా [illegible]నని నేననుకుంటాను. ఆయన చాలా సత్యాదరణగల మనిషి; నిర్మొహమాటంగల మనిషి. నాకు తెలిసినంతవరకూ ఆ ప్రాంతంలో ఏ సమస్యలు వచ్చినప్పటికీ, గ్రామాలలో ఎటువంటి తగాదాలు వచ్చినప్పటికీ వారి సలహాలు సర్దుబాటు చేయించుకోవడానికి ప్రజలలో విముఖత ఏమీ వుండేది కాదు. అటువంటి ప్రజల సంపూర్ణ విశ్వాసాన్ని పొందిన వ్యక్తి ఆయన. అటువంటి వారు పోవడం ముఖ్యంగా కాంగ్రెసు పార్టీ వారికి తీరని లోటు. దానిలో భేదాభిప్రాయం ఎవరికీ వుండదనుకుంటాను. కాని, ప్రత్యేకంగా ఆ ప్రాంతీయ ప్రజలకుమాత్రం యిది చాలా దురదృష్టకరమైన సంఘటన అని మాత్రం చెప్పక తప్పదు. ఎవరు ఏ మంచి కార్యక్రమం తలపెట్టినా, వారు ఏ పార్టీకి చెందినవారు అనే విచక్షణ లేకుండా తనకు చేతనయినంతవరకూ సహకరించి, కృషిచేసే ఉన్నతమైన, ఉదారమైన ఆశయాలు గలిగిన పెద్దలలో వారొకరు. 70 సంవత్సరాలు అనేది రాజకీయరంగములో పెద్ద గడువుకాదనుకుంటాను. అందువలన వారి మరణం అకాలమరణంగానే నేను భావిస్తున్నాను. వారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాశ్వతమైన శాంతినికలిగించాలని, వారి కుటుంబానికి సంతాపాన్ని తెలియజేయాలనే యీ తీర్మానముతో మా పార్టీతరఫున ఏకీభవిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు:—అధ్యక్షా, సీతారామయ్యగారి మరణమును సంబంధించి సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానముతో నేను కూడా ఏకీభవిస్తున్నాను. వారు శాసనసభలో సభ్యులుగా సంవత్సరం నుండి వుంటున్నప్పటికిని, చాలామంది అటు పక్షపు మిత్రులను పరిచయం చేసుకోలేని పరిస్థితి వుండేది. ఈ మధ్య గన్నవరంలో ఫామిలీ ప్లానింగ్ సెంటర్‌కు సంబంధించి ఆ కమిటీ సభ్యులుగా నేనూ, మూర్తిగారూ అక్కడకు వెళ్లడం జరిగింది. సమావేశం అయిపోయిన తరువాత వారు ప్రత్యేకంగా వచ్చి తమ ఇంటికి మమ్ములను తీసుకువెళ్ళి ఆతిథ్యం యిచ్చి చాలా మర్యాదచేశారు. వారితో మాట్లాడడం చాలా ఆనందాన్ని కలిగించింది. వారు ఎంతో పెద్ద మనిషిగా, హుందాతనంతో అక్కడి రాజకీయాలు, అక్కడి పరిస్థితులు, ఎంతో వివరంగా వాస్తవాన్ని చెప్పినందుకు నాకు చాలా సంతోషం కలిగింది. పేపర్లో చూసినప్పుడు విరేచా మరణించినది అని ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఏమైతే నేమి, పెద్దమనిషిగా జీవితం గడిపి, ఎంతో హుందాతనంతో, అందరి అభిమానాన్ని చూరగొన్న ప్రముఖ వ్యక్తిని కోల్పోవడం అందరి దురదృష్టం. సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని మా పార్టీ తరఫున నేను బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి:—అధ్యక్షా, నాకు వారితో వ్యక్తిగతమైన పరిచయం లేదు. అయినా, ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన దానిని బట్టి, యితర మిత్రులు చెప్పిన దానిని బట్టి వారు 1930 నుండి తాను నమ్మిన ఒక ఉద్యమంలో ఎంతో పట్టుదలతో, దీక్షతో పని చేశారనే విషయం తెలుస్తున్నది. వారికి

పెద్దగా పెరిగి [illegible] ముఖ్య మంత్రిగారు చెప్పిన దానిని బట్టి తెలుస్తున్నది. [illegible] బలవంతంగా యిందులోకి తీసుకువచ్చారని వే విశయం కూడా చాలా చెప్పారు. కొందరు ఆ విధంగా కూడా వారికి యిష్టం లేకపోయినా [illegible] నిర్వహిస్తూ వుంటారు. వారు తక్కువ వారేమీ కాదు. [illegible] తను నమ్మిన [illegible] పెట్టుకుని, తనకు తోచిన విధంగా [illegible] రాజేశ్వరరావు గారు చెప్పిన విషయాలను బట్టి తెలుస్తున్నది. [illegible] ప్రతి సభ్యుల [illegible] వారి కుటుంబానికి నా తరఫున, మా పార్టీ తరఫున సంతాపాన్ని తెలియజేస్తున్నాను.

డాక్టర్ టి. యస్. మూర్తి: — అధ్యక్షా, ఇప్పుడే రాజేశ్వరరావుగారు చెప్పారు. [illegible] అసెంబ్లీ [illegible]లో నేను వున్న మొదటిసారి వారు వుండినారు. అనేక రెలటుగా వారు అక్కడ వున్నప్పటికి కూడా వారు అక్కడ వున్న సంగతి నాకు తెలియదు. అంత నెమ్మదైన మనిషి ఆయన. మొన్నమధ్యనే ఫామిలీ ప్లానింగ్ ప్రదర్శన గన్నవరంలో జరిగితే మేము ఆ కమిటీ తరఫున అక్కడకు వెళ్ళడం జరిగింది. అమాంతం ఎంతో ఆప్యాయంగా, ఎంతో పూర్వపరిచయం వున్నట్లుగా నన్నూ, రాజేశ్వరరావు గారినీ, మాతో వచ్చిన వి.సి. సెంట్, బాపుగారిని వారి కారులో ఎక్కించుకుని వారి యింటికి తీసుకెళ్ళి ఆతిథ్యం ఇచ్చి ఏవేవో విషయాలు చెబుతుంటే ఎంతో ఆనందం కలిగింది. అప్పుడే వారు చెప్పారు నన్ను బలవంతంగా యిందులోకి తీసుకు వచ్చారు అసలు నాకు యిష్టంలేదు అన్నారు ఆ మాటలలో తనకు బ్లడ్ ప్రెషర్ ఎక్కువగా వుందని చెప్పారు. బ్లడ్ ప్రెషర్ వుండి మీరెందుకండీ యింకా శ్రమ పడతారు? రెస్టు తీసుకుంటే మంచిదిగదా? అని అంటే 'ఒకమాటు రాజకీయ రంగంలో పడిన తరువాత ఇంక రెస్ట్ ఎక్కడ వుంటుందండి. యీ ప్రవాహంలో పడి కొట్టుకుపోవలసిందే, అన్నారాయన. అట్లా పనిచేస్తూ వుండడంవలననే ఆ బ్లడ్ ప్రెషర్ ఆయన ప్రాణం తీసిందనుకుంటున్నాను. అంత మంచి వ్యక్తిని యీ మధ్య నేనెక్కడా చూడలేదు. ఆయన ఏ పార్టీకి చెందినప్పటికి, అన్ని పార్టీల గౌరవాన్ని పొందినవారాయన. అక్కడ క్యాంప్ ఏర్పాటు చేసినవారు. సమితి ప్రెసిడెంటు ఒక పార్టీకి చెందినవారు; వీరు దానికి శుద్ధ వ్యతిరేకమైన పార్టీకి చెందినవారు అయినప్పటికి, డాక్టర్‌గా, పేషంటుగా, వారు ఒకరికొకరు ఏమాత్రం అభిమానాన్ని పోగొట్టుకోవలేదు. ఎంతో కలిసిమెలిసి సక్సెస్‌ఫుల్‌గా నిర్వహించారు. వ్యక్తిగతమైన గౌరవాన్ని అదేవిధంగా అందరినుండి పొందిన వారాయన. మాకు ఆ రోజున ఆయన ఫోటోస్ అన్నీ చూపించారు. ఆయన 70 సంవత్సరాలవారుగా కనబడలేదు. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతుంటే ఆశ్చర్యం కలిగింది. [illegible] సంవత్సరాలు వున్నవారిలాగానో కనబడ్డారు. అయిన చాలా మంచివారు. అటువంటి వ్యక్తి చనిపోవడం చాలా విచారకరమైన విషయం. మా సభ్యుల తరఫున వారి కుటుంబానికి సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కె. సుబ్బారాయుడు :- అధ్యక్షా, ఆ రోజున మేము న్యూ ఎం.ఎల్.ఏ. క్వార్టర్సు హాస్టల్‌లో భోంచేసి వస్తుంటే బయట లాన్‌లో భాస్కర్‌రావు గారు, వీరు మాట్లాడుతున్నారు. నన్ను కేకేసి పిలిచారు. ఎంతో ఆప్యాయంగా మాట్లాడారు. ఏమిరా అబ్బాయ్ ఇప్పుడే ఎలక్షన్సులోకి ఎందుకొచ్చావు అని ఎంతో చనవుగా ఆత్మీయతతో మాట్లాడారు. ఆ తరువాత ఎక్కడ కనబడినప్పటికి ఎంతో ఆప్యాయతతో వారు మాట్లాడుతూ వుండేవారు. ఆయన చాలా సిరోగస్థుడు. ఎంతో సౌమ్యంగా వుండేవారు. నేను చదువుకొంటున్న రోజుల్లో చూశాను, ఆయన గెలుపుటి సారి ఎన్నికలలో పాల్గొంటున్నప్పుడు ఆంధ్ర ప్రభ సంపాదకీయం వ్రాసింది కో ఆపరేటివ్ సీతారామయ్య అని. కోఆపరేటివ్ ఫీల్డులో ఆయన ఎంతో బాగా పనిచేశారు అందువలన ఆవిధంగా ప్రతీతి. ఆయన నిగర్వి. అటువంటివారు మనలను వదలిపోవడం మన రాష్ట్రానికే తీరని లోటు అని చెబుతూ వారి కుటుంబానికి నా సంతాపాన్ని తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. రామారావు (సికిందరాబాదు—కంటోన్‌మెంటు) :— అధ్యక్షా, సీతారామయ్యగారితో నాకు పరిచయం లేకపోయినప్పటికి, వారి ప్రవర్తన, వారి ఆ ఉన్నత భావం గౌరవ సభ్యులు ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన దానిని బట్టి చూడగా వారిని ప్రత్యేకంగా వైనాపర అభినందించక తప్పదు. వయసు వచ్చిన తరువాత పోవడం సహజమే. అయినప్పటికి మంచి పనిన దానిని చెప్పుకోవడం మానవసహజం. వారు ఏ పార్టీకి చెందినవారయినప్పటికి, భావంలో భారతీయులు కనుక్కట్టి వారి ఎడల గౌరవ భావాన్ని వ్యక్తపరుస్తున్నాం. వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని మా పార్టీ తరఫున తెలియచేస్తున్నాం; వారి ఆత్మకు శాంతి కలుగవలయునని ప్రార్థిస్తున్నాను.

శ్రీమతి కె. ఈశ్వరీబాయి :— అధ్యక్షా సీతారామయ్యగారు యీ హౌస్‌లో మాతోబాటు ఒక మెంబరు అయినప్పటికి, ఆయనతో మాట్లాడే అవకాశం మాకు కలగలేదు, అయినను చూసే అవకాశం కూడా కలగలేదు, ఇది చాలా విచారకరమైన విషయం. ఆయన వయస్సు 70 ఏళ్లు అయినప్పటికి, మొదటి నుండి కాంగ్రెసులో పనిచేసి, మహాసభలో కూడా పాల్గొని ఆయన ప్రాణాన్ని విడిచారు. ఇది చాలా విచారకరమైన సంగతి. ఆయన చేసిన కృషి నుండి యితర పార్టీలలోని వారు కూడా నేర్చుకొనవలసినది ఎంతో వున్నది. మొదటి నుండి చనిపోయేంతవరకూ ఆయన ఒకే పార్టీలో వున్నారు. రాజేశ్వరరావు గారు చెప్పారు— ఆయన ఏ పార్టీకి చెందినప్పటికి, అన్ని పార్టీలవారి గౌరవాన్ని చూరగొన్న వ్యక్తి అని. వ్యక్తిగతమైన గౌరవము చేతనే, ఆయన అందరి యెడల ప్రదర్శించే మంచితనమువలననే కృష్ణాజిల్లాలో అంత పెద్ద మెజారిటీతో వచ్చారని అనుకుంటాను. అందరితోనూ ఎంతో కలిసిమెలసి వుండే యిటువంటి గొప్ప వ్యక్తి పోవడం చాలా విచారకరమైన విషయం. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానమును మా పార్టీ తరఫున నేను బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— అధ్యక్షా! ఒక సంవత్సర కాలంపాటు మా అందరితో సహా మీ అధ్యక్షత క్రింద యీ సభలో పాల్గొంటూ వుండిన

శ్రీ సీతారామయ్యగారు మరణించినందుకు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానంలో నా సంతాపాన్ని కూడ ప్రకటిస్తున్నాను. సాధారణంగా చిన్న వయస్సు గలవారు కూడ యీ ప్రజాజీవితంలో ప్రవేశించిన తోడనే పెద్ద వయస్సు గలవారుగా అయిపోతారు. 70 సం॥ల వయస్సు వచ్చి శాసనసభ్యుడుగా ఎన్నికలలో పాల్గొనడం మామూలు విషయం కానే కాదు. సీతారామయ్యగారు ఎక్కువ ఎక్కువగా మాట్లాడే వ్యక్తి కాదని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. నాకు కూడ బాగా తెలుసు. మేము బస్సులలో వెళ్ళేటప్పుడు సాధారణంగా మిత్రులందరము మాట్లాడేవారమే ఎక్కువగా వుంటాము. ఆయన ఒక్కరే చాల తక్కువగా మాట్లాడేవారు. వారిని చూచినప్పుడు మందహాసం తప్ప ఏమీ వుండేది కాదు. ఆయన గెలవడం బట్టి మన దేశంలో మాట్లాడని వారిని కూడ ప్రజలు, వారి సమర్థతను బట్టి తమ ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకుంటారనే ఉద్దేశానికి వచ్చాను. ఎక్కువ మాట్లాడే వారిని, ఉపన్యాసాలిచ్చేవారు మాత్రమే గెలుస్తారు అనే దానితో నేను ఒక్కొక్కప్పుడు. ఏ పార్టీకి చెందినా ఏ వర్గానికి చెందినా మీ అధ్యక్షత క్రింద యీ శాసనసభ యీ రాష్ట్రం అంతటికీ సంబంధించినది. వృద్ధుడు, అనుభవజ్ఞుడు అయిన మిత్రుని కోల్పోయాము. నా సహచరుల అందరితోపాటు నేను కూడ విచారం వ్యక్తం చేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అధ్యక్షా, సీతారామయ్య గారిని నేను చాలా కాలం నుంచి ఎరుగుదును. వారితో నాకు చాలా సన్నిహిత పరిచయం కూడ వుంది. జాతీయోద్యమం లోను, సహకారోద్యమం లోను— ఆ తరువాత ప్రజలకు సేవ చేయడంలో కూడ జనంతో కలిసి పోవాలనే ఉదారత కలిగిన మనిషి వారు. వారు శాసనసభలోకి వచ్చిన తరువాత కూడ చాల ఉత్సాహంగా కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడమే తప్ప రావు గారు చెప్పినట్లు ఉపన్యాసాలలో ఎక్కువగా పాల్గొనలేదు. ఉపన్యాసాల కంటే చేయవలసిన పని ఎక్కువ వుందని చూపించగలిగిన వారిలో ఆయన ఒక్కరని దీనిబట్టి తెలుస్తోంది. ఆయన జనాదరణ పొందిన మనిషి. ఇతరుల ఎడల కూడ ఆదరణచూపించిన వ్యక్తి. అకస్మికంగా వారు చనిపోవడం విచారకరం. వారి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీమతి ఎం. కస్తూరిదేవి (గుడివాడ):—అధ్యక్షా, మా కృష్ణా జిల్లా నివాసులైన వెలువలి సీతారామయ్య గారు చనిపోయినందువల్ల మా జిల్లాకు తీరని నష్టం కలిగిందని నేను భావిస్తున్నాను. వారు చాలా సహృదయులు, గంభీరులు. నిండు కుండలా తొణకకుండా, ఎంతో చక్కని సలహాలను మావంటి వారందరికి వారు ఇస్తుండేవారు. ఇక్కడ ఎ. ఐ. సి. సి. మీటింగులు జరిగిన సందర్భంలో ఉదయమే తెల్లవారేసరికి యీ పిడుగువంటి వార్త వినడం సంభవించింది. మాకు చాలా విచారం కలిగింది. ఈ కాన్ఫరెన్సు జరగడం వల్ల మా జిల్లా ఎం. ఎల్. ఎలు అంతా ఇక్కడే వున్నాము కాబట్టి మాకు ఇంటిమేషను అయినా చేయకుండా తీసుకు వెళ్లారనే, చూడలేక పోయామనే బాధ మాత్రం మిగిలి వున్నది. నాకు పరిచయం వున్నంతవరకు వారి ముఖాన కోపమనేది తెలియనే చూడలేము. వారు గంభీరులు, కార్యదక్షత కలిగిన వారు. [illegible]

మా జిల్లాకు కొరవడడం మా దురదృష్టం. మా జిల్లాకు వారు, కాకాని వెంకటరత్నం గారు మున్నగు 5 మంది పంచ పాండవుల వంటి వారు. ఆ 5 మందిలో ధర్మరాజుగా సీతారామయ్య గారిని అంటూ వుండేవారం. అటువంటి ధర్మరాజు మాకు లేని కొరత ఎవరుతీరుస్తారో తెలియదు. వారి ఆత్మకు శాంతి ప్రసాదించవలెనని భగవంతుని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి ఎస్. విమలాదేవి (చెన్నూరు):—అధ్యక్షా, ముఖ్య మంత్రి గారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను. సీతారామయ్య గారు మరణించారనే విషాదకరమైన వార్త వచ్చి బాధ కలిగించింది. ఎ. ఐ. సి. సి. సమావేశాలు జరుగుతూ ఇక్కడ మనమంతా సంతోషంగావున్న సమయంలో ఇటువంటి విషాద వార్త రావడం వల్ల చాల బాధ కలిగింది. మన సహచరుల్లో ఒకరిని కోల్పోయాము. వారి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలియజేస్తూ, వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని, వారికి జోహార్లర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. గున్నయ్య:—అధ్యక్షా, సీతారామయ్యగారు యీసభలో కనీసం ఒక్క సంవత్సరమైనా వుండకుండా మనలను విడిచి పరలోకానికి వెళ్లారు. వారు చాల ఆదర్శవంతులు. అసెంబ్లీ సమావేశాలు జరిగే రోజులలో వారు, నేను ప్రతి రోజు—కనీసం రోజు తప్పితే రోజు అయినా కలుస్తూ వుండేవారము. నేను ఇక్కడ వుండడం వల్ల వారు చనిపోయే రోజున కూడ మేమిద్దరమూ కలిశాము. వారు నన్ను ఎప్పుడు కలిసినా కూడ, నేను పేదవారి ఓట్లతోనే యీ దఫా వచ్చాను. ముఖ్యంగా హరిజనుల ఓట్లవల్ల గెలిచాను వారి భవిష్యత్తు వృద్ధి చేయడానికి మనమంతా కృషిచేయాలి అని పదేపదే అనేవారు. ధర్మరాజు వంటి వారు అని కస్తూరి దేవిగారన్నారు. అటువంటి వారు పరలోకానికి వెళ్ళినందుకు వారి ఆత్మకు శాంతి కలుగాలని, వారి కుటుంబానికి సానుభూతి కలుగాలని సభా నాయకులు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ వి. కూర్మయ్య (తిరువూరు):—అధ్యక్షా, సీతారామయ్య గారితో నాకు 30 సంవత్సరముల నుంచి సంబంధం వుంది. 1936 వ సంవత్సరములో జిల్లా బోర్డు మెంబరుగా వుంటూవుండేవారు. వారు అంతకుముందే రాజకీయాలలో వుంటూ జిల్లాబోర్డు ఎన్నికలలో వున్నారు. కృష్ణా జిల్లాలో 52 స్థానాలు వుంటే కాంగ్రెసు నుంచి నేను, తుర్లపాటి వెంకటేశ్వర రావు గారు—ఇద్దరం మాత్రమే వుండేవారం. సీతారామయ్య గారు ఆ పార్టీ, యీ పార్టీ అని చూచేవారు కాదు. వారికి పార్టీ ద్వేషాలు లేవు. ప్రతి పార్టీవారు ఆయనను చాలమర్యాదగా, గౌరవంగా చూచేవారు. కృష్ణాజిల్లా గన్నవరం విషయంలో ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పినది యదార్థం. కాంగ్రెసువారు వెళ్ళి వారిని ప్రార్థించాము. ఆ రోజుల్లో కాంగ్రెసు రాజకీయాలు వచ్చిన తరువాత, ఎన్నికలలో పాల్గొనడం ఆయనకు యిష్టం లేదు. అయినప్పటికీ ఆయన అయితేనే కాంగ్రెసు జయం పొందుతుందని వారిని నిలబెట్టడం జరిగింది. రెండు సార్లు నిలబెట్టడం జరిగింది. ఒకసారి వారు ఓడిపోయారు. ఆయన చాల మంచి వారు. అయినప్పటికీ, ఎన్నికలలో డబ్బు ప్రధానమైనది. అంతే. ఆయనకు [illegible]

కాదు. వారి కుమార్తె వున్నారు. భర్త పోయారు. ఆమెకు కూడ మంచి ఆస్తి వుంది. సీతారామయ్య గారు గన్నవరం తాలూకాకు ఎంతో కృషి చేశారు.

(Mr. Deputy Speaker in the chair)

లాండ్ మార్ట్‌గేజ్ బ్యాంకులు పెట్టినా, ఏ గవర్నమెంటు సంస్థలు స్థాపించినా ఆ సంస్థ లన్నిటికీ ఆయన స్థలం యివ్వడం, బిల్డింగు కట్టే నిమిత్తం కొంత ధనం యివ్వడం అందరికీ తెలిసిన విషయమే. వారు గన్నవరానికి ఎంతో సేవచేశారు. కమ్యూనిస్టులు, కాంగ్రెసు వారు అందరూ ఆయనంటే అభిమానంగా ఉండేవారు. సహృదయులు, వారిని భగవంతుడు మన మధ్య ఉండేట్లు ఆశీర్వదించలేదంటే చాలా కష్టం కలిగించే విషయం, కమ్యూనిస్టులను అనుకూలురైన రాయుడుగారు కూడా మొన్న ఎన్నికలలో ఆయనకు వ్యతిరేకంగా చేయలేదు, అందువల్లనే కాంగ్రెసుకు ఆ స్థానం వచ్చింది, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని నా తరఫున హరిజన అందరి తరఫున కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. భాస్కరరావు (కంకిపాడు) :—అధ్యక్షా, సభానాయకులు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తున్నాను, సీతారామయ్యగారు 20 సంవత్సరాల వయస్సులో ప్రజారంగంలో ప్రవేశించారు. మరణించే నాటికి ఆయనకు 72 సంవత్సరాల వయస్సు, భారిది సంపన్నమైన కుటుంబము, 50 సంవత్సరాలుగా స్థానిక సంస్థలలోను సహకార రంగంలోను ప్రజారంగాలన్నిటిలోను విశేషమైన కృషి చేశారు, గణనీయమైన వక్తిగా పెద్దమనిషిగా చెలామణి అయి అజాత శత్రువు అనిపించుకున్నవారు. చాలా శాంత స్వభావుడు, సరళ హృదయుడు; మందస్మిత వదనారవిందుడు, ఏ సమస్యనైనా ఉద్రేకం లేకుండా ప్రశాంతంగా ఆలోచించి కార్యక్రమం నడిపే స్వభావంగలవారు. గన్నవరం ఏరియాలో ఎవరి ఇంటికి వెళ్లాలి అన్న విషయం వచ్చినపుడు సీతారామయ్యగారి పేరే సర్వజనులకు స్ఫురించేది, ఇంటికి వెళ్ళిన తరువాత భోజనం లేకుండా బైటకు పంపడం అలవాటు లేనివారు ఆయన, ఎవరు ఏ పార్టీ తరఫున పోటీ చేస్తున్నా అన్ని పార్టీలకు సంబంధించిన వారు వారి ఇంటి వద్దనే భోజనం చేసేవారు, 1966లోని ఉద్రిక్త వాతావరణంలో కూడా అపోజిషన్ వారు తెండాలు పెట్టుకుని అక్కడనే భోజనం చేసిన విషయం నాకు స్వయంగా తెలుసు. భోజనానికి ఏమి ఉన్నది, చేయనివ్వండి అని చెప్పేవారు, 72 సంవత్సరాల వయస్సులో కూడా ఉత్సాహంగా ఉండేవారు, మరణించిన నాడు రాత్రి 11 గంటల వరకు సంతోషంగా మాటలు చెప్పారు. 12 గంటలు తరువాత వారికి సుస్తీచేసినది, ప్రక్కనే ఉన్న నాకు తెలిసినది, హాస్పటల్‌కు తెచ్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తే దారిలోనే వారి స్థితి అధ్వాన్నం కావడంవల్ల లాల్ బహదూర్ స్టేడియంలోని ఎమర్జెన్సీ వార్డులో చేర్చాను, ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు, oxygen ఇచ్చారు, కాని ప్రయోజనం లేక పోయింది, వారు మా కందరకు పెద్దగా ఉండేవారు, సోదరి కస్తూరీ దేవి గారు చెప్పినట్లు ఆయన ధర్మదాత, ఉదారుడు, ఎంతో విలువకలిగిన స్థలాలను ప్రజా సంస్థలకు ఇచ్చారు. పార్టీల తరఫున పనిచేసేటపుడు ఎంతో [illegible]

పొందిన వ్యక్తి అయినప్పటికీ వోట్ల రూపంలో అది వ్యక్తం కాదన్న విషయం అందరికీ తెలిసినదే, వ్యక్తిని గౌరవించినా పార్టీల తరఫున పోటీ జరిగింది దిగ్విజయం పొందారు. వారి కుటుంబ పరిస్థితులు చూచినా ఆయనకు మనవలు లేరు. ఏకైక పుత్రిక; ఆమెకు మగసంతానం లేదు. వారి జీవితం చివరిదశ వరకు ప్రజల ఆమోదంతోనే నడచింది, వారి మృతదేహం వెంటనేను వెళ్ళడం జరిగింది. వేలాది జనం శ్రద్ధాంజలి ఘటించారు, ఆ సాయంత్రం మృత దేహంతో గ్రామంలో వీధి వీధినా జరిగిన ఊరేగింపు గృశ్యం చూస్తే అది మరణం సంభవించిన తరువాత ఊరేగింపా, వివాహానికి ఊరేగింపా అన్నట్లుగా జనంతో నిండిపోయింది, అటువంటి వ్యక్తి మాకు మరల దొరకడు, జాతస్య మరణం ధ్రువమ్ అయినప్పటికి మాకు తీరని వ్యథ కలిగిస్తున్నది. వారికి ఎంత గౌరవం ఇవ్వవలసి ఉన్నదో చివరిదశలో అంత గౌరవం సమర్పించారు, అదే మాకు తృప్తి, వారి ఆత్మకు శాంతిని కలుగజేయాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు:— అధ్యక్షా, సీతారామయ్యగారితో నాకు గత 10 సంవత్సరాలుగా పరిచయం ఉన్నది. ఏ విషయంపైనైనా ఎవరైనా తీవ్రంగా మాట్లాడుతుంటే సహనంతో వారిని నెమ్మదిపరిచి విషయమార్గానికి వచ్చేపద్ధతిలో సలహాలు ఇచ్చేవారు. శాసనసభ్యులుగా నా ప్రక్కసీటులో కూర్చునేవారు. డాక్టరుగారు ఏమన్నారంటే తాత మనవడు వరుసలో మాట్లాడి మీరు నాకంటె ఎక్కువగా పనిచేస్తారా అనేవారు. సౌమ్యంగా ఉత్సాహంగా నవ్విస్తూ ఉండేవారు, వారు సహృదయులు. విజయవాడలో కలిసినపుడు వారిఇంటికి తీసుకువెళ్ళి అన్నివిషయాలు మాట్లాడుతూండేవారు. వారిముఖంలో కోపం ఎప్పుడూ కనిపించేదికాదు. కొన్ని ప్రజాసంస్థలకు భూమిదానంచేసారు. ఆ సంస్థలు ఎట్లా పనిచేస్తున్నాయో ఒకటి రెండు రోజులకు చనిపోకారనగా చూచే అవకాశం నాకు కలిగింది. వారు అజాత శత్రువు అన్నది నిజం. వారిమరణంవల్ల మాజిల్లా రాజకీయరంగంలో ఎంతోకోల్పోయాము అన్నమాట. వారివంటిదిరి సమన్వయంచేసి సలహాలు ఇచ్చే నాయకుడు లేరని అనుకుంటాను, వారిఆత్మకు శాంతికలగాలని ప్రార్థిస్తూ వారికుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు (అమలాపురము):— అధ్యక్షా, సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన సానుభూతి తీర్మానాన్ని పీపుల్స్ డెమాక్రెటిక్ పార్టీ తరఫున నేను బలపరుస్తున్నాను. సీతారామయ్యగారితో నాకు వ్యక్తిగతంగా పరిచయము లేకపోయినా తరచు వారి గుణగణాలను వినడం తటస్థించింది. వారు చనిపోయిన మరునాడు నేను గన్నవరముమీదుగా వెళ్ళాను, రోడ్డుమీద బ్రహ్మాండమైన ఊరేగింపు వస్తూంటే రాజకీయసంబంధమైన ఊరేగింపు అనుకున్నాను. విచారిస్తే శ్రీ సీతారామయ్యగారు అకాలమరణం చెందారని తెలిసినది, వారు చుట్టుప్రక్క గ్రామాల అభిమానాన్ని చూరగొన్నారు, విషాదమైన హృదయాలతో వేలాది ప్రజలు ఆ అంతిమయాత్ర వెంట నడుస్తూంటే మహోదముద్రం మాదిరి ఉన్నది. ఇటువంటి మహానుభావుడు మన

సమయంలో లేనందుకు విచారిస్తూ వారి ఆత్మకు శాంతి ప్రసాదించాలని భగవంతుని కోరుతున్నాను.

శ్రీ యం. వెంకటనారాయణ:—అధ్యక్షా, సభానాయకులు పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను. 1957వ సంవత్సరపు జనరలు యెన్నికలలో నేను మొట్టమొదటిసారిగా ఆయనను చూడడం తటస్థించింది. అప్పుడు అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి శ్రీ బలవంతరాయి మెహతాగారు కృష్ణా, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలలోని కాంగ్రెసుసభ్యుల కష్టసుఖాలను తెలుసుకొనడానికి పర్యటన చేశారు. ఆ సందర్భంలో నేను పశ్చిమగోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసు కార్యదర్శిగా శ్రీ బలవంతరాయి మెహతాగారిని విజయవాడలో రిసీవ చేసుకొని దారిలో గన్నవరం నియోజకవర్గంలో శ్రీ సీతారామయ్యగారి యింటికి వెళ్ళడం తటస్థించింది. అప్పుడు మొట్టమొదటిసారిగా పదిసంవత్సరాలనాడు శ్రీ సీతారామయ్యగారిని చూశాను. అప్పుడు శ్రీ మెహతాగారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శిగా ఆ నియోజకవర్గంలో యెన్నికల ప్రచారం యెలావుంది, ఆర్థికపరిస్థితి యెలావుంది, ప్రజల అండదండలు యెలా ఉన్నాయి, ప్రజలభావాలు యెలా ఉన్నాయి అనేటటువంటి అనేక ప్రశ్నలు గుచ్చి గుచ్చి ఆయన యెన్నోవివరాలు అడిగితే అన్నింటికి కూడా ఒకటే వారుచెప్పారు. నేను తప్పకుండా నెగ్గుతాననే నమ్మకం నాకువుంది. యెట్లాంటిసహాయం, సహాకారము, ఆర్థికంగా అయితేనేమి యింకొకరకముగా అయితేనేమి యెట్లాంటిది కూడా అవసరం లేదని అన్నిప్రశ్నలకు ఒకటే సమాధానము చెప్పారు. మితభాషిగా సమాధానం చెప్పారు. శ్రీ బలవంతరాయి మెహతాగారు యెన్ని ప్రశ్నలు వేసినా ఆదేసమాధానం చెప్పారు. ఆ రోజులలో గన్నవరం నియోజకవర్గం విషయం అందరికి తెలిసినదే. రాజకీయచైతన్యమైనటువంటిది. పూర్తిగా కమ్యూనిస్టుపార్టీ జన్మదాత అయిన శ్రీ సుందరయ్యగారిమీద పోటీగా నిలిచిన కాంగ్రెసు కేండిడేటు యెట్లాంటివాడు, ఆయన నైతిక ప్రతిపత్తి యేమిటి, రాజకీయప్రతిపత్తి యేమిటి అని తహ తహతో రిజల్టుకోసం యెదురు చూసే ఆరోజులలో ముఖ్యమంత్రిగారు శెలవిచ్చినట్లుగా చాలా కొద్దివోట్ల తేడాతో వోడిపోవడము జరిగింది. తరువాత దైవానుగ్రహంవల్ల ఆయన గెలవడము జరిగినది. 10 సంవత్సరాల క్రితం ఆయన పరిచయభాగ్యం కలిగింది. శ్రీ సి. వి. కె. రావుగారు చెప్పినట్లు ఉపన్యాసాలు చెప్పేవారికి మాత్రమే కాకుండా మిత భాషులకు దేశంలో స్థానం ఉందని వారు రుజువు చేశారు. వారు మా పార్టీకి లేనటువంటి లోటుకు అనంతమయిన విచారాన్ని వ్యక్తపరుస్తున్నాను. స్వర్గస్థులైనవారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు (వుయ్యూరు):—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను. గన్నవరం నియోజకవర్గ

శాసన సభ్యులు శ్రీ సీతారామయ్యగారు సూర్యదేవర నియోజకవర్గమునకు చెందిన వారు. సుం. జిల్లా వాసి. వారి అకాల మరణానికి నా సంతాపాన్ని తెలియ చేస్తున్నాను. వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను. వారి కుటుంబానికి నా సానుభూతి తెలియచేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వై. వెంకటరావు (వేమూరు) :—అధ్యక్షా, శ్రీ సీతారామయ్య గారితో నాకు చాలా సంవత్సరంనుంచి సన్నిహిత సంబంధం యేర్పడి తెలుసుకోవడం జరిగింది. వారు మంచి సంస్కృతి కలిగిన సంప్రదాయము కలిగిన సంపన్నమైన కుటుంబానికి చెందినవారు. వారు నిరాడంబరజీవి. పెద్దలు చెప్పినట్లు భాస్కర రావుగారు చెప్పినారు. ముఖ్యంగా సహకార రంగంలో రైతాంగానికి చాలా సేవచేశారు. నిజంగా గన్నవరం నియోజక వర్గంనుంచి యెన్నిక కావడం ప్రజల ఆదరాభిమానాలను చూరగొన్న వ్యక్తి కాకపోతే యెన్నిక కావడం చాలా కష్టం. అది పరోక్ష నిదర్శనంగా కూడా నేను అనుకుంటున్నాను. ఈ సందర్భంలో ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ శ్రీ సీతారామయ్య గారి ఆత్మకు పరమేశ్వరుడు శాంతినివ్వాలని కోరుతూ శలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కె. రామనాథం (ముదునేపల్లి) :— అధ్యక్షా, శ్రీ సీతారామయ్య గారు నిరాడంబరులు. వారు గత 60 సంవత్సరాలుగా రాజకీయరంగంలోనూ సహకార రంగంలోనూ ఉండి ప్రజలకు సేవచేస్తున్నటువంటి నిరాడంబరులు. వారు ప్రజాభిమానాన్ని చూరగొన్నటువంటి వ్యక్తి. 60 సంవత్సరాలుగా ప్రజలలో ఉండటం గన్నవరం నియోజకవర్గం నుంచి యెన్నిక కావడం అంటే ప్రజలు చూపించిన ఆదరాభిమానాలు వ్యక్తం అవుతున్నాయి. వారు చివర ఘడియలలో రాజకీయాలతో సంబంధం కలిగించుకుని తాను నమ్మినటువంటి కాంగ్రెసుసంస్థ యొక్క ఎ. ఐ. సి. సి. సమావేశంలో వారు అసువులు బాశారంటే నిజంగా రాజకీయాలలో ప్రజలయెడల వారు చూపించిన శ్రద్ధకు నిదర్శనం. వారి మరణానికి సంతాపసూచకంగా సభానాయకులు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ వారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతిని చేకూర్చుగాక అని ప్రార్థిస్తూ శలవుతీసుకుంటున్నాను.

Mr. Deputy Speaker :—I fully associate myself with the Condolence Motion moved by the hon. Leader of the House. I may not have known Mr. Seetharamiah intimately, but from what has been said here by every party leader, individuals and those that have known him very intimately, I feel he was a man of action. Simple living and high thinking has been his objective in the life. We have lost a personality of this stature. Really it is a loss not to have the advocate of people's cause in this democratic age. But we cannot help. When man proposes, God disposes. We have only to pray God to give peace to his soul and restore courage to his family members.

I request the hon. Members to stand for a minute in silence '. memory of this departed soul, and pass the Motion.

The question is :

"That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri V. Seetharamayya, Member, Andhra Pradesh Legislative Assembly and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family."

The Motion was adopted *nem con* all members standing in silencein for one minute.

ANNOUNCEMENTS

re : FURNISHING CERTAIN DOCUMENTS TO THE HIGH COURT

Mr. Deputy Speaker :– I am to announce to the House that the following documents of the House have been furnished to the Sub-Assistant Registrar, Andhra Pradesh High Court as desired by him in connection with Election Petition No. 20 of 1967 (Boddepalli Rajagopal Rao Vs. Sri N. G. Ranga) :

1. Certified copy of the speech of Sri S. Jagannadham, MLA. on the floor of the Andhra Pradesh Legislative Assembly on 30th June, 1967 with all intervening speeches of Sri T. Nagi Reddy – Printed and published Andhra Pradesh Legislative Assembly Official Report dated 30th June, 1967 (vide pages 85 to 0).

2. Certified copy of the proceedings of Andhra Pradesh Legislative Assembly dated 14th July, 1967 on Q. Sl. No. 385 put by Sri S. Jagannadham regarding enquiry against Sri Rajagopal Rao, Ex. M. P. including the answer given to main question and supplementaries – unedited, unconfirmed and unpublished typed copy.

re : A MEMBER RESIGNING FROM DEMOCRATIC FRONT AND SOME MEMBERS joining the Congress Party.

Mr. Deputy Speaker :—I am to announce to the House that Sri P. Madhusudan Reddy, M.L.A., Kamareddy Constituency has resigned from the Democratic Front and he will continue as an Independent Member hereafter.

The following Members of the Assembly have joined the Congress Party:

Sri D. Govinda Das (Alur)
Sri B. Venkata Reddy (Panyam)
Sri T. C. Marappa (Kalyandurg)
Sri B. G. Subbarami Reddy (Kalahasthi)
Sri P. Venkata Subbayya (Sullurpet)
Sri O. Venkata Subbayya (Venkatagiri)
Sri V. Ramachandra Reddy (Gudur)
Sri A. Rami Reddi (Duggirala)
Sri B. Rajayya (Salur)
Sri T. Rama Rao (Cheepuripalli)
Sri Vijaya Kumara Raju (Bheemavaram)

Sri N. Ramulu (Chilakurthi)

Sri Santosh Chakravarthi (Mulug)

Sri Kolla Appala Naidu (Srungavarapukota)

Sri C. V. K. Rao :-- Have they stated any reasons?

Mr. Deputy Speaker :—The information is they have joined the Congress Party without giving any reasons.

Sri T. Nagi Reddy :— Is there any date?

Mr. Deputy Speaker: -- It may mean from to-day, i. e. when it is announced.

Sri Ch. Rajeswara Rao :— They have joined long ago. Fresh announcement is not necessary.

Mr. Deputy Speaker :— The annoucement is to be made here to-day.

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Depty Speaker :- - I am to announce that the Government resolution on Language will be discussed by the House on 19th and 20th February.

I am to announce that the Andhra Pradesh General Sales-Tax ammendment Bill 1968 will be discussed in the House on 13th and 24th February 1968. Amendments will be received upto 1-30 P M. *on 30th February, 1968 in respect of this Bill.*

(శ్రీ) టి. నాగిరెడ్డి :- నేను ఒక ఎడ్జరన్ మెంట్ మోషన్ ఇచ్చాను........

Mr. Deputy Speaker:— The adjournment motion has been sent to the Speaker. It is under his perusal. Let him dispose of that file. Then he can have his opportunity. It has been sent to him only to-day. Let us await his decision.

Sri T. Nagi Reddy :— If we go on extending even on matters where the Government refuses to pay salaries———

Mr. Deputy Speaker :— I do not mean that your adjournment motion is not to be spoken of or not to be considered.

Sri T. Nagi Reddy :— The Government is capable of giving an answer here and now and the matter can be disposed of in a matter of hours

Mr. Deputy Speaker :— It is marked to the Speaker and we shall have to await his decision.

Sri T. Nagi Reddy :- Any delay will mean dangerous delay. I have been receiving letters about this continuously from various places, not only from one District but almost from all Districts.

Mr. Deputy Speaker :— His anxiety will be conveyed to hon. Speaker. To-morrow morning, it can be raised.

Sri T. Nagi Reddy :— After all, it is a simple matter on which the Government can make a favourable statement. He will find that it is the simplest of administrative matters.

(Mr. Speaker in the Chair)

Sri K. Brahmananda Reddy:- He has already made two admissions Sir, that it is an administrative matter and that it is a simple matter. Then prima facie the motion has to be ruled out.

శ్రీ కె. అచ్చన్న :- ప్రభుత్వం సమాధానం చెప్పడానికి ఇబ్బందిలేని సింపిల్ మేటర్ ఇది.

Sri T. Nagi Reddy :—It is a very simple matter, although a very serious matter, involving delay in payment of salaries to the teachers working under Panchayat Samithi Schools.

Mr. Speaker :—Has he given notice to-day ? నాకు ఇంతవరకు రాలేదు.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—ఈ రోజే ఇవ్వాలి కదా. ప్రీవియస్ డే ఇస్తే చెల్లదు.

Mr. Speaker :—Then it should come to me. I am not finding fault with him. The only thing is I do not know the matter regarding which he has given notice. It has not come to me. Most probably, it will be sent to me to-day evening. Tomorrow the can raise it.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—ఎడ్జర్న్‌మెంట్ మోషన్‌కు మనం లీవే పెట్టుకోవాలి.

Mr. Speaker :—Generally as soon as notice is given, it is sent to me. After office scrutiny, it is sent to me.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—వారి శాలరీస్ ఇంక్రీజ్ చేయకపోయినా, కనీసం వున్నదయినా ఇవ్వాలికదా. 3వ ఇస్తామని చెప్పి అప్పుడు ఇచ్చారు. తరువాత ఇవ్వకుండా నిలిపివేశారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మేము ఎడ్జర్న్‌మెంట్ ఆఫీసులో ఇవ్వడం, అది మీదగ్గరకు ఆర్డినరి ఫైల్‌లో రావడంవల్ల దాని వర్చసే పోతున్నది. మేము ఇచ్చిన అరగంటలో అది తమకు చేరాలి, ఆఫీసువారు స్క్రూటినీ చేసే ఇబ్బంది వస్తుంది. మామూలువాటి విషయంలో ఇబ్బంది లేకపోయినా ఎడ్జర్న్‌మెంటు మోషన్ విషయంలో మీ దగ్గరకు వెంటనే వస్తే బాగుంటుంది.

Mr. Speaker :—They send it to me the same evening. Generally there won't be any delay. It will be heard next day.

Sri T. Nagi Reddy :—I take it that it will be heard to-morrow morning. The matter is so serious that from District after District I have been receiving representations e.g. Srikakulam, Guntur, Chittoor, Kurnool, Krishna, East and West Godavary. Even to-day just as I was entering the House, I received another representation wherein it is stated that from 6-11-'67 the teachers have not been receiving their salaries. They are all simple teachers who are not getting huge salaries in hundreds or thousands.

Mr. Speaker :—The matter concerns teachers working in Samithi areas. I hope he has given copy to the Minister. We shall hear it to-morrow.

Generally, when notice of adjournment is given by the Members it would be on very serious or urgent matters of Public Importance. One hour before this House meets they give notice to the Secretary. Naturally he has got to scrutinise it and send it to me. Then on that the Speaker passes an order either admiting it or disallowing it. The file must be sent to me. Then I must pass order. Either I might admit it or disallow it, or the other alternative will be I would like to hear the Member and the concerned Minister and then decide whether it should be admitted or not...

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :—As per Rules "Any Member desirous of raising a discussion on a matter of Urgent Public Importance may give notice in writing to the Secretary specifying clearly and precisely the matter to be raised ; provided Notice........

Mr. Speaker :—It is too late in the day for me and for him to grasp the procedure regarding adjournment motions (Laughter) I will see there is no delay at all on my part. The next-day generally it will be admitted.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఒక గంట ముందు మేము ఇవ్వాలని వుంది. రేపు ఇస్తే లేట్ అయిందంటారు. మేము ఆఫీసులో ఇస్తున్నాము. కాని మీ దగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి లేట్ అవుతున్నది.

Mr. Speaker :—One must give notice of the Motion one hour before the commencement of the sitting of the House to the Secretary, Legislature, the concerned Minister and the Speaker. Within this one hour, how does he expect me to pass orders ? If he wants me to do it, I don't know whether I will be able to do justice. If it is a case of rejecting, it is very very easy.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అందువల్ల, మీకు వచ్చిందని చెప్పితే చాలు. అది మీరు ఎప్పుడు *settle* చేసినా పరవాలేదు.

Mr. Speaker :—That is why, I shall go through the whole thing myself and decide.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మేము notice ఇచ్చిన తరువాత అది తమ దగ్గరికి వచ్చిందని చెప్పిన తరువాత, మాకు బాధ్యత పోతుంది. దాని importance ను బట్టి అరోజు రావచ్చు, ఇంకొకరోజు రావచ్చు.

Mr Speaker :—He has given notice not today, but some days before. గోపాలకృష్ణయ్య గారు, notice ఎప్పుడు ఇచ్చారండి ragarding Lathi charge made by the Police on the Anti Hindi agitation of students at the Medical College, Visakhapatnam, on 2-2-68.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అది నేను యీ రోజు ఉదయం ఇచ్చిందండి.

Mr. Speaker :—I am sorry I have not passed orders. I have only taken notice of it.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :— That is allright Sir. ఆదే విషయం అడిగేది.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వర రావు :— నేను కూడా ఈ వేళ గంట, గంటన్నర ముందే general గా భాషా సమస్యమీద విద్యార్థుల ఆందోళన గురించి ఇచ్చాను, అధ్యక్షా.

Mr. Speaker :—Whatever hon. Members think reasonable, they suggest to me. I am prepared to follow it. According to the rules, you have to give notice one hour before the commencement of the meeting and copies have to be given to the Speaker, concerned Minister and the Secretary. On that, what is it you want me to do? You want me to consider the matter straightaway and then decide.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—Adjournment Motion యొక్క ఉద్దేశం మాత్రం అదే; అధ్యక్షా.

Sri K. Brahmananda Reddy :—You will kindly remember that I have invited some members of the House for a meeting at 4 p.m. tomorrow under your Presidentship in the Committee room. Therefore, they will come and discuss.

Mr. Speaker :—That is so far as the language issue is concerned.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—అదేకదండి ఇప్పుడు.

Mr. Speaker :—There are other matters also about which they have given notice of adjournment motions.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పేటటువంటిది వేరు. మేమంతా రూములో కూర్చొని ఆలోచిస్తామని అంటున్నారు. ఇది చాలా commotion అయిపోయింది. దేశమంతా మన సమావేశము జరిగి 6 నెలలు అయినది. ఈ లోగా అక్కడక్కడ ఈ విద్యార్థులు, ఇతరులు ఈ language విషయంలో చాలా ఆందోళన చేస్తున్న పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. కనుక House లో దీనికి అవకాశం ఇవ్వడం మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను. దీనిమీద నేను Adjournment motion ఇచ్చాను. తమరు దయతో స్వీకరించారు. ఇప్పుడు వస్తుందేమోనని నేను ఆశిస్తున్నాను. ఇది ఒకరిదికాదు, అందరికి సంబంధించింది. తరువాత చాలామంది విద్యార్థులు, వంద మంది విద్యార్థులు ముఖ్యమంత్రిని కలుసుకొన్నారు. వారు వారికి ఏదో చెప్పి పంపించివేశారు. అయితే వారు సంతృప్తిగా లేరు. వాళ్లంతా ఇళ్లకు వెళ్ళి అల్లరి పెడతారు. ఈ విషయంలో పెద్దవాళ్లు అందరు ఏమి చేస్తున్నారు అని గొడవకూడా పెడతారు. కనుక దీనిమీద పెద్దవాళ్ల ఆందోళనకూడా ఉన్నటువంటిది. కనుక దీనిమీద అవకాశము ఇవ్వమని ప్రార్థిస్తున్నాను.

Sri G. Siviah (Puttur) :—I have given notice of an adjournment motion to discuss the language issue. The matter is really getting a bit serious in the areas bordering Madras State. The position in Tirupati also is in a climax. The students are expecting that the matter will be discussed in the House here today and that the Government will make a statement on the issue. Therefore, the matter is

very urgent. Just now, Sir, you were pleased to announce to the House that the matter will be taken up for discussion on the 19th and 20th. It will be too late. They are expecting that the matter will come up earlier so that they will be aware of the views of the Government on language issue. If there is an early discussion, probably they may call off the strike on the 13th or 14th. If you postpone it to 19th, they may continue the strike and we don't know what things will take place in those areas. Therefore, I request that you may kindly consider the notice that I have given.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :— ఇప్పుడు దాని విషయంలో నేను కూడా adjournment motion ఇచ్చాను.

Mr. Speaker :—Let me tell what I feel about the matter. I fully agree that it is a very urgent matter; there is no doubt about it that it can brook no delay. Naturally, some have given notice of an adjournment motion to discuss the language issue which agitates the minds of every responsible person in the State. The issue agitates not only members from the Opposition side but also from the Treasury benches side. Since the House is meeting after a very long time and since this agitation has been going on for more than two or three weeks, I knew that number of members would come forward with adjournment motions or raise matters under some other rules. So, what we felt was, first of all, the Chief Minister should discuss the matter with the Leaders of other Parties and then come to some decision. We have formally decided to allot two days for a discussion of this matter i. e., on the 19th and 20th. Budget will be presented on 15th and the next three days, viz., 16th, 17th and 18th will be holidays. We have decided to give only three holidays after the presentation of the budget and we have agreed to take this subject on the 19th and 20th.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—కాని, ఇక్కడ వచ్చిన సమస్య ఏమిటంటే, it does not brook any delay. ఉద్దేశం ఏమిటంటె, ఇది కేవలం students agitation మాత్రమే కాకుండా, ఇతర sections కూడా, parents అందరు కూడా చాలా worry అవుతున్న పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. విశాఖపట్నంలో Bar Association అంతా కూడా decide చేసి, ఈ విషయం పరిష్కారం కాక పోతే మేమందరము కోర్టులకు వెళ్ళడం మానివేస్తాము అని తీర్మానం చేశారని కూడా పత్రికలలో వచ్చింది. మా district లో మొత్తము schools కొన్ని వారాలుగా close చేసినారు. 18th వరకు close చేయాలని అనుకొంటున్నారు. కనుక దీనిని మనము 19th లేక 20th తీసుకొనే పాటైతే, ఇంకా కొంత కాలము ఈ పరిస్థితి continue అయ్యే ప్రమాదం వున్నది. కనుక ఆ dates ను కొంత ముందుగా తీసుకోడానికి వీలవుతుందేమో చూడవలసిందని request చేస్తున్నాను.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—ఇప్పుడు ఎట్లాగూ దీని discussion కు time ఇస్తామని అన్నారు. అందుచేత నా adjournment motion ను move చేయ వచ్చును. దాని మీద మీరు order చేయవచ్చును.

Mr. Speaker :—He has given notice of an adjournment motion saying that the language issue may be discussed. In what shape should it be discussed ? After all, it is a general thing. Each member will have a right to express his own views on the language issue. Now, when the Leaders of the Parties discuss the issue, they may perhaps come to some kind of unanimous decision or the Government may come forward with a resolution and then, of course, it is for you to move any amendments that you consider necessary.

Sri C. V. K. Rao :—That can't dispense away with my adjournment motion.

Mr. Speaker :—What is the point in discussing in the air ? He will express his views another will express his views....

Sri C. V. K. Rao :—It is inevitable.

Mr. Speaker :—When the Resolution is before the House, he may agree with it or may not agree with it, and he will have a right to move his own amendments.

Sri Ch. Rajeswara Rao :—Are we going to take up, in view of the promised statement or the discussion proposed by the Chief Minister, these adjournment motions and dispose them of?

Mr. Speaker :—Informally, we would like to discuss with the Leaders of Parties with regard to this issue. We have fixed it at 4 p.m. tomorrow in the committee room. After all, if all of you come to an agreement regarding the shape of the Resolution to be moved in this House, then there will be no difficulty. Of course, I would appeal to you as responsible people to consider this issue dispassionately and pass the resolution unanimously and if possible give a lead to the rest of the country.

Sri Ch. Rajeswara Rao :— This particular statement of the Speaker may be taken as a ruling on the adjournment motions. Shall we take it ?

Mr. Speaker :—What is it I have suggested ? I have made a suggestion that all of you sit together and then come to some kind of an agreement regarding the nature of the resolution to be discussed in this House. That is all I have suggested; I have not expressed any view myself.

Dr. T. S. Murthy :—I think the Speaker's suggestion is eminent under the cirsumstances and I would request my friends to be a little patient for two or three days. I know this is a burning topic and also a very excitable topic which may lead to complications.

Mr. Speaker :—For the tomorrow's meeting, notices will be sent to all Leaders.

Sri K. Brahmananda Reddy :—I have already sent them.

Mr. Speaker :—As I said, I am prepared to accept the decision that is arrived at by the Leaders of the Parties in tomorrow's meeting.

Sri C. V. K. Rao: —What would happen to our adjournment motions? We have given adjournment motion on a specific thing.

Mr. Speaker :— The same matter is going to come up for discussion before the House within a short time. Why does he think bout his adjournment motion?

Sri C. V. K. Rao :—What I have been submitting to you is that under the Rules, I as a constituent Member have submitted an adjournment motion to you. The fate of it must be known-the subject matter may be different.

Mr. Speaker :— I realise his anxiety. His object only is that this issue be discussed in this House and be decided as early as possible. Is it not so?

Sri C. V. K. Rao :—You pass on that thing. Sir. I request you to give me an occasion to move it and then you give whatever ruling. I abide by it.

Mr. Speaker :—Where is the question of your moving the adjournment motion when I disallow it. If I admit the motion, then the question of moving it arises.

Sri C. V. K. Rao :—I have got a right to give an adjournment motion.

Mr. Speaker :—You have got a right to give an adjournment motion and I have got a right to reject it.

Sri C. V. K. Rao :—Do it, Sir.

The Minister for Revenue (Sri V. B. Raju) :— Speaker Sir, please see Rule 65 (iv) "the motion shall not anticipate a matter, which has been previously appointed for consideration. In determining whether a discussion is out of order on the ground of anticipation, regard shall be had by the Speaker to the probability of the matter anticipated being brought before the Assembly within a reasonable time;"

Sri C. V. K. Rao :—What Mr. V. B. Raju saying is not applicable Sir.

Mr. Speaker :—Let us not waste time.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి:— దానిలో language issue గాకుండా they have got a point, which has a little difference from the language issue and the point is the agitation and certain lathi charges and violence that have taken place has come as an adjournment motion. Language issue మీద వేరుగా discuss చేయబోతున్నాము. We are discussing on 19th. So the adjournment motion is also in order.

Mr. Speaker :— I understand it. వారు విశాఖపట్టణంలో లాఠీ చార్జిగురించి నోటీసు యిచ్చారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—Language issue మీద కావాలంటే 14 వ తేదీన ఉదయం సాయంత్రం కూర్చొని చేద్దాము. అది ప్రత్యేకంగా తీసుకుందాము.

Mr. Speaker :—This agitation has been going on from about two weeks or more. During this period in several places, students have resorted to strikes and boycotts whatever it may

several things have happened during these two weeks. Every incident can form subject matter for an adjournment motion if he wants it. He has a got a right too..

Sri C. V. K. Rao :—But we are not doing it.

Mr. Speaker :—What I am saying is that all these things are linked up with the language issue. While speaking, if any where there are some cases where the police have committed excesses he can refer to all those. They are all linked up with one other.

Sri Ch. Rajeswara Rao :— They are linked up with the manner the language issue is sought to be solved and not with the language issue as such.

Mr. Speaker :—Why did the students boycott the Colleges? I realise the most importance and urgency of it. There are not two opinions about it. Both of us are of the same view. We shall consider it tomorrow evening and then you please, in consultation with the Leader of the House, fix any time. I do not want that this matter should be delayed. After all we are meeting today after so many days. Why not wait for 24 hours

(Pause)

Now I am asking the Leaders to fix date and time in consultation with the leader of the House whenever they meet tomorrow

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— మూడు notices వచ్చాయి. 14 వ తేది ఉదయం, సాయంత్రం కూర్చొని భాషా సమస్యమీద చర్చిద్దాము.

Mr. Speaker :— We are meeting tomorrow. Hon. Member's suggestion will be considered. We will bear in mind his suggestion tomorrow when we take a decision.

PAPERS LAID ON THE TABLE

Amendments to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations, 1963

Sri K. Brahmananda Reddy:- I beg to lay on the Table a copy of Notification issued in the following G. Os. making an amendment to the Andhra Pradesh Public Service Commission Regulations, 1963 in accordance with clause (5) of article 320 of the Constitution:-

(i) G. O. Ms. No. 814, General Administration (Services-A), dated 16-9-1967,

(ii) G. O. Ms. No. 818, General Administration (Services-A), dated 16-9-1967.

Amendments to the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957

Sri K. Brahmananda Reddy:- I further beg to lay on the Table a copy of amendments issued to the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957 in G. O. Ms. No, 547, Revenue, dated 2-8-1967 and published at pages 206 207 of Rules Supplement to Part-I of the Andhra Pradesh Gazette, dated 24-8-67 as required under section 39 (4) of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act, 1957.

Additions to First Schedule to the Industrial Disputes Act, 1947

Janasambanda Shramika Mantri (Sri Konda Laxmana Bapuji) I beg to lay on the Table a copy of G. O. Ms. No. 1933, Home, dated 14-11-1967 containing additions to First Schedule to the Industrial Disputes Act, 1947 as required under Sub-section (3) of Section 40 of the said Act.

Amendment to the Andhra Pradeh Khadi and Village Industries Board Rules, 1958

The Minister for Law & Planning (Sri K. V. Narayana Reddy):- On behalf of the Minister for Industries Sir, I beg to lay on the Table a copy of the amendment to the Andhra Pradesh Khadi and village Industries Board Rules, 1958 made in G. O. Ms. No. 1449, Industries dated 9-11-1967 as required under sub-section (3) of section 28 of the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board Act, 1958 (Act IV of 1959) as amended by the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board Amendment Act, 1962.

Mr. Speaker:— Papers laid on the Table.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, ఇపుడు చీఫ్ మినిస్టర్‌గారు టేబుల్‌మీద వుంచిన నోటిఫికేషన్—ఇదివరకు వుమెన్ వెల్‌ఫేర్ డిపార్టుమెంట్ స్టేట్ హోమ్ సూపరింటెండెంట్ గెజిటెడ్—రెటిఫికేషన్ చేశారు. అన్నారు. కొంత మందిని ఎగ్జంప్టు చేసి—వారికి ఇదివరకు రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్‌తో ఇచ్చారు. ఇపుడు రిసైండ్ అన్నారు. అది పోతుందా ? ఉంటుందా ? దీనిలో క్లియర్‌గా లేదు. ఎందుకు పెట్టారు ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : —అది-ఇదివరకు ఉన్నదేదో రిసైండ్ చేశాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—దానికి రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్ ఇచ్చారు. దీనికేమీ లేదు. రిసైండ్ చేయటం అంటే కేన్సిలా ? లేకపోతే మళ్ళీ అంతవరకు చేసింది తర్వాత మళ్లీ ప్రొాస్పెక్టివ్‌గా తీసుకొంటున్నారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—రేపు చెబుతాను.

GOVERNMENT MOTION

re:-Amendments to the First Schedule of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963.

Sri K. Brahmananda Reddy:- I rise to move that the following draft order which the Government propose to make in exercise of the powers conferred by Section 17 of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963, (Andhra Pradesh Act 5 of 1963) for the purpose of amending the First Schedule to the Act, be approved.

In exercise of the pawers conferred by section 17 of the Andhra Pradesh Motor Tehicles Taxation Act, 1963, (Andhra [illegible]

of 1963), the Governor of Andhra Pradesh hereby makes the following amendment to the First Schedule to the said Act.

AMENDMENT.

In the said Act, in the First Schedule, for sub-items (iii) and (iv) of item 4 and the entries relating thereto the following shall be substituted, namely:–

	Rs. nP.
"(iii) Vehicles permitted to carry more than 6 passengers and plying exclusively in the cities of Hyderabad and Secunderabad or within the limits of municipalities constituted under the relevant Acts relating to the municipalities in force in the State:–	
for every passenger (other than the driver and the conductor) which the vehicle is permitted to carry.	12[illegible]-00
(iv) Vehicles permitted to carry more than 6 passengers and not plying exclusively in the cities of Hyderabad and Secunderabad or in the municipalities aforesaid:–	
for every passenger (Other than the driver and the conductor) which the vehicle is permitted to carry.	135-00

Mr. Speaker:– Motion moved.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఇది చాలా చిన్న రిజల్యూషన్. స్టేట్ మెంట్ ఆఫ్ ఆబ్జక్ట్స్ అండ్ రీజన్స్‌లోకూడా తమకు తెలియచేయటం జరిగింది.

"There has been an increase in the cost of construction and maintenance of roads and in the expenditure for undertaking several works relating to the construction of Bridges, Culverts, etc., and the maintenance and repair thereof, for the regulation and control of traffic and for meeting administrative charges in relation thereto."
మనకు దీనివల్ల వచ్చే ఆదాయం సుమారు 8, 9 కోట్ల వరకు ఉంది. 11½ కోట్లు, 12 కోట్ల వరకు దాదాపు ఖర్చవుతుంది. గౌరవ సభ్యులు అనేకసార్లు ఈ శాసన సభ వేదిక నుండి చేసిన సూచనలు చూచినపుడు-ఇంకా రోడ్స్ ఇంప్రూవ్ చేయవలసిన బాధ్యత అక్కడక్కడ పడిపోయిన కల్వర్ట్సును రిపేర్ చేయవలసిన పరిస్థితికూడా తమకు తెలుసు. ఈ ఖర్చుకుగాను, మెయిన్‌టెనెన్స్ ఆఫ్ రోడ్స్, కల్వర్ట్స్ నిర్మాణం, దానిపైన కన్‌స్ట్రక్షన్ వర్క్సు, దానిపైన రెగ్యులేషన్ ఆఫ్ ట్రాఫిక్ వగైరా జరిగే దానికి మనము ఆదాయము పెంచుకోవలసిన అగత్యము ఏర్పడుతున్నది. మైలేజ్ ప్రకారం ఎక్కువ మైళ్లు తిరిగే వెహికల్స్‌కు తక్కువ మైళ్లు తిరిగే వాటికి కొంచెము వ్యత్యాసముకూడా ఉండవలసిన అవసరము ఉంటున్నది. ఇవన్నీ మనస్సులో పెట్టుకొని, దూరము మనస్సులో పెట్టుకొని ఈ రిపేర్సు వగైరా ఖర్చులు మనస్సులో పెట్టుకొని, మనము యీ కార్యక్రమం చేయవలసినటువంటి అగత్యం ఏర్పడుతున్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

ఏమైతే రేట్స్ ప్రపోజ్ చేసినామో అది లిమిట్ అన్నమాట, ప్రభుత్వము ఎగ్జిక్యూటివ్‌గా అంతకంటె దాటటానికి అవకాశం లేదు. శాసనసభ ఆమోదం యీ లిమిట్‌కు పొందినట్లయితే-దాని తర్వాత ఆలోచించి ఎంతవరకు చేయాలి, ఇంత మొత్తము చేయాలా? లేకపోతే కొంచెము తగ్గించాలా?-అనే విషయాలు కూడా ఆలోచించుకోవలసినటువంటి అవసరము ఉంటుంది.

This is the permissible limit, Sir. The House gives permission to that extent. But it does not necessarily mean that the Government should go to that extent. It all amounts when you work out a process and all that we will have to consider and then take a decision. ఇక నేను వేరే విషయాలలోనికి పోవలసిన అవసరము లేదు. మనం కొన్ని రాష్ట్రాలలో చూసినపుడు—వారికి మన కంటె రేట్స్ చాలా ఎక్కువ ఉన్నవి. ఈ గవర్నమెంటు రిజల్యూషన్‌ను తమరందరు దయతో ఒప్పుకోవలసిందిగా ప్రార్థన చేస్తున్నాను.

Mr. Speaker :—There are two amendments given notice of by Sri V. Gopalakrishnaiah. Is he moving ?

Sri Vavilala Gopalakrishnaiah :—Yes Sir. I beg to move :

"In Sub-item (iii) after the words" "every passenger insert the words "Without enhancing any fare"

"In Sub-item (iv) after the words" "every passenger" insert the words "without enhancing any fare"

Mr. Speaker :—Amendments moved.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—అధ్యక్షా, ఇపుడు ముఖ్యమంత్రిగారు సభానాయకులు చెబుతూ—మేము ఈ లిమిట్‌కు మాత్రమే పర్మిషన్ అడుగుతున్నాము కాని అంతవరకు తప్పని సరిగా వెళ్లాలి; తప్పని సరిగా వెడతాము అనే అపోహపడ నక్కరలేదు; అంతవరకు వెళ్లవలసిన అగత్యం ఉంటుందని అనుకోనక్కరలేదు; పర్మిషన్ మాత్రం అంతవరకు ఇవ్వండి అంటున్నారు. కాని వాస్తవానికి ఇదివరకు పర్మిషన్ పుచ్చుకొన్నది వదలిపెట్టే ఆచారముగాని అలవాటుగాని యీ ప్రభుత్వానికి లేదని ఇదివరకు జరిగిన సంఘటనలు బట్టి మనకు ప్రత్యక్షంగా రుజువు అవుతున్నది. అసలు పర్మిషన్ ఇచ్చిన దానికంటే కూడా మించి వ్యవహారము చేసే ఆచారము మన ప్రభుత్వానికి ఉంది. మన ప్రభుత్వము ఇదివరకు ఇచ్చిన హామీలను అతిక్రమించటం చూసినపుడు—యీ ఆర్గ్యుమెంటు ఉరికే ఏదో మంచి మాటలు చెప్పి, బుజ్జగించే మాటలు చెప్పి మన ఆమోదం పొందాలనే సంకల్పం తప్ప వాస్తవానికి దీనివల్ల కష్టపడేది నష్టపడేది సాధారణమైనటువంటి మన ప్రయాణీకులు మాత్రమే—రోడ్స్ రిపేర్ చేయటానికి, వంతెనలు నిర్మించటానికి బాగు చేయటానికి వెడల్పు చేయటానికి ప్రభుత్వమునకు ఆర్థిక స్తోమత కలుగచేయుటానికి ఇది తెలుస్తున్నామని చెప్పినా ఇది సామాన్య ప్రయాణీకులను బాధ పెట్టేది అవుతుంది. ఇది బస్సు నిర్వాహకులు, బస్సు ఓనర్స్ భరించుకొంటారు, ఇది ప్రజలకు సంబంధం లేదు అనే మాట వాస్తవమైన మాట కాదు, [illegible]

మూడింతలుగా తిరిగి ప్రయాణీకుల మీద చార్జీలు పెంచటానికి ఇది దారి తీస్తుంది గాని మరొక విధంగా జరగదు—ఇప్పటికే మన సామాన్య ప్రజల యొక్క దైనందిన జీవితవ్యయం దుర్భరంగా పెరిగిన విషయం ప్రభుత్వము అంగీకరిస్తూనే సామాన్య ప్రజలు తిరగవలసిన బస్సుల మీద, వారికి అందుబాటులో ఉన్నటువంటి యీ ట్రాన్స్‌పోర్టు మీద మళ్ళీ పన్ను లెవియ్ చేయటం—ప్రజలకు చాలా ఇబ్బంది కలిగించి, వారి జీవిత వ్యయం పెంచటానికి తద్వారా మళ్ళీ దేశంలో అశాంతికి కారణం అవుతుంది కాబట్టి ఏ పరిస్థితులలో కూడా దీనిపై ఆదాయం పెంచటానికి ప్రయత్నం అన్నది ఇప్పుడున్న పరిస్థితుల్లో ఎంత మాత్రం సబబు కాదు—ప్రభుత్వం కొంచెం దూర దృష్టితో ఆలోచించాలి. ప్రభుత్వం వ్యయంలో దైనందినంగా జరుగుతున్న యింకా అనేక యితర దుబారా ఖర్చులు గురించి అనేక మారులు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువచ్చి ఉన్నాము వాటన్నిటిని సవరించు కొన్నట్లయితే తద్వారా ఖర్చులు మిగలడమే కాకుండా ఆదాయం పెంచుకోడానికి వీలు అవుతుంది. ఈ మధ్య పత్రికలలో తమరుకూడ గమనించే ఉంటారు. ప్రభుత్వం Prohibition ను రద్దు చేయడానికి సుముఖంగానే ఉన్నది త్వరలోనే జరగవచ్చు అని పత్రికలలో వార్తలు వస్తున్నాయి. ప్రజలలో ఒక విధంగా అవి నీతిని అరాజకాన్ని తెచ్చిపెడుతూ ప్రభుత్వం విఫలం అయినటువంటి Prohibition ను రద్దు చేయడానికి అంగీకరిస్తున్నదని వార్త వింటున్నప్పుడు ఈ విధంగా సామాన్య ప్రజల మీద అదనమైన భారం వేసే ఈ ప్రయత్నం మాత్రం సముచితమైనది, సబబు అయినది కాదని మనవి చేస్తున్నాను. దయచేసి ముఖ్యమంత్రిగారు పునరాలోచన చేసుకొని తమ యొక్క ప్రభుత్వ పరిపాలన వ్యయాన్ని తగ్గించుకోడానికి ప్రతి పక్షం వారు దఫదఫాలుగా సూచించిన సలహాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రభుత్వ వ్యయం తగ్గించడానికి ప్రయత్నించడమే సరైన మార్గం తప్ప అనదపు పన్నులను వేయడం ఏ పరిస్థితులలోనైనా మంచిది కాదని మనవి చేస్తూ దీనిని ఉపసంహరించుకోవలసిందని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ) సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, ఇది చాల simple motion గానే మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టారు. అందులో విషయంకూడ చాల simple అయిపోయింది. Policy కూడ చాల simple. ఎక్కడ దొరికితే అక్కడ ఎప్పుడు వడితే అప్పుడు డబ్బు సంపాదించుకోడానికి 4 గీతలు పెట్టడం, తరువాత సంపాదించుకోవడం అనే పద్ధతిలో పడ్డారు. దానికి అనేక కారణాలు ఉన్నాయి. చాల ఆర్థిక దిగ్బంధంలో, సంక్షోభంలో భరించరాని బాధలో పరిపాలన సాగిపోతున్నటువంటి పరిస్థితిలో ఉన్నమాట వాస్తవమే. కాని వీటికి పరిష్కారమార్గం ఏమిటి? ఎక్కడ వీలు ఉంటే అక్కడ అప్పటికప్పుడు ప్రాప్తకాలజ్ఞ దృక్పథంతో నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకోడానికి ఒక చిన్న order తీసుకోవడమేనా? లేక దీనిని గురించి దీర్ఘంగా ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నదా అనే విషయం చాల సందర్భాలలో చెప్పాము, ఇప్పుడుకూడ అదే మనవి చేస్తున్నాము. ఇప్పుడే కాదు, 15 వ తారీఖు తరువాత పర్చులు యిదే పద్ధతిలో, యిదే సరళిలో, కొం

తీవ్రంగా జరగని కొన్ని రోజులు యివి. ఈ సమస్యను అనుకూలంగా పరిష్కరించే పరిస్థితి లేకపోయినా కనీసం వచ్చే 4 సంవత్సరాలవరకు, మూడు సంవత్సరాలవరకు ఈ ఆర్థిక పరిస్థితిని పరిష్కారం చేయడానికి అందరికీ అంగీకారయోగ్యమైన broad lines తీసుకుంటున్నాము అనే దృక్పథం వచ్చినట్లయితే—ఈ విధంగా వనరులు ఉన్నాయి. ఈ వనరులు వినియోగించుకొని వీటిపైన డబ్బులు సంపాదించుకోవచ్చునని ఆలోచన వస్తుంది. అలాంటిది ఏది లేకుండా ఇలాంటివి రోజు రోజుకు దిగజారుతూ ఉండే పరిస్థితులలో, ఎప్పటికప్పుడు యీ పద్ధతులలో ఆలోచించడం, broader policy లేకుండా పోతున్నటువంటి పరిస్థితులలో యిటువంటి motions ను బలపరచడానికి ఏమాత్రం ఉత్సాహం లేకుండా ఉన్నది. బలపరచడంలో ప్రయోజనం లేదు, బలపరిస్తే వచ్చిన ఫలితం ఏమీ లేదు. కాబట్టి వ్యతిరేకించవలసిన అభిప్రాయానికి రావలసి వస్తున్నది. బస్సురూట్లు నడిపించే యజమానులు డబ్బు సంపాదించుకోంటారుగదా. వాటిని నడిపే రోడ్లు మరమ్మతు చేయడానికి, culverts కట్టడానికి యితరత్రా ప్రభుత్వానికి అనేక బాధ్యతలు ఉంటాయి, ఖర్చులు ఉంటాయి, నిజమే. ఏ ప్రభుత్వం అయినా అవన్నీ చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. కాని ఎవరికి ఆ బజమాయిషీ ఉన్నది? ఇవ్వాళ మనం ఈ సీలింగ్ వరకు పెట్టి పన్ను పెంచి వారిదగ్గర మూడు మాసాలకు ఒకసారి అన్ని రూపాయలు సంపాదించుకోడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం యిస్తే, ఆ అధికారాన్ని అవసరంకొద్దీ ప్రభుత్వం ఉపయోగించి వాళ్ళదగ్గర డబ్బు తీసుకొన్నట్లయితే దాని ఫలితంగా డబ్బు సంపాదించడానికి వారు routes పైన rates పెంచరనే నమ్మకం ఏమి లేదు, తప్పకుండా పెంచుతారు. పెంచినప్పుడు ఎవరు అభ్యంతరం తెలుపుతారు. అభ్యంతరం తెలిపినా వారు చెపుతారు. మమ్మల్ని ఏమి చేయమంటారు. ప్రభుత్వంవారు పన్నులు వేసినారు. రోడ్లు బాగుచేయాలిట. దానికి అదనంగా డబ్బు చెల్లిస్తున్నాము. అందా, 10 పైసలు పెంచుతున్నాము అని చెప్పడం జరుగుతుంది. ఈ పన్ను ఇవ్వాళ వేసినది bus routes యజమానుల పైనగాదు. సాధారణ ప్రజలపైన, గ్రామాలలో తిరిగేటటువంటివారిపైన, పట్టణాలలో చిన్న చిన్న ఉద్యోగాలు చేసుకుంటూ రూ. 100, 200, 50, 80 లు సంపాదించుకొనే ఉద్యోగస్థులపైన tax వేయడమని స్పష్టంగా ఉన్నది. ఇందులో ఏమాత్రం సంకోచం లేదు. ఈ motion ప్రజలపైన పన్నులు వేసే కార్యక్రమంగా చూస్తున్నాముగాని, ఇదేదో మధ్యంతర దళారీలమీద, mediators పైన, Intermediators పైన పన్ను వేస్తున్నాము ప్రజలకు సంబంధం లేదని అనుకోడానికి ఆస్కారం లేదు. అంత స్పష్టంగానే విషయం ఉన్నది. ఈపరిస్థితులలో ఈవిధంగా పన్నులు వేయడంవల్ల వచ్చిన ప్రయోజనం ఏమిటి? ఎంత tax సంపాదిస్తున్నాము? దీనివల్ల ఏ సమస్య పరిష్కారం చేయగలుగుతాము అంటున్నాను. ఏమి పరిష్కారం చేయజాలని పరిస్థితిలో ఉన్నప్పుడు ముఖ్యమైన అంశాలు కొన్ని సంవత్సరాలవరకు అవసరమైన పద్ధతులలో ఆలోచించకుండా ప్రజలకు ఏమాత్రం గ్యారంటీ లేకుండా, ఈ బస్సుల కిరాయిలు పెరగవు అనే హామీ లేకుండా గాలికి వదలిపెట్టడం బాగా వుండదు. ఈ సందర్భంలో యింకో విషయం, దీనికి inter

సాధ్యంకాదు. అలానే తెలంగాణ ప్రాంతంలో, యితర ప్రాంతాలలో కరువు వస్తే సాధ్యంకాదు అని డబ్బులేదు కాబట్టి చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుందాము అనుకోడానికి వీలులేదు. అందువల్ల మనకు తెలియకుండానే విపరీతమైన ఖర్చులు భరించవలసిన పరిస్థితులలో ఏ విధంగా ఆదాయాన్ని పెంచుకోవాలి, పెంచడానికి సరైన మార్గాలు ఏమిటి అనేది ఆలోచించాలి. ఈ పన్ను వేయకూడదని చెప్పారు తప్ప ఏ పన్నులు వేస్తే మన రాష్ట్రానికి ఆదాయం వస్తుందనే విషయం చెప్పలేదు అచ్చన్నగారు పదేపదే చెప్తూ ఉంటారు prohibition ఉన్నదని. Prohibition అంటే ప్రజలమీద పన్ను కాదేమో నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఎందుకంటే— పేద ప్రజలలో వున్న బలహీనతను రెచ్చగొట్టి, వారికి సారా, కల్లు మప్పించి వారి దగ్గర డబ్బు తెస్తే మాత్రం రాష్ట్రానికి కావలసిన అభివృద్ధి సాగుతుందనే అభిప్రాయం పదేపదే అచ్చన్నగారు ప్రకటిస్తూ వుంటే నాలాంటి వారు చాలా బాధపడవలసి వస్తుంది. ముఖ్యమంత్రిగారు హండ్రెడ్ పర్సెంట్ పెంచమని కోరుతున్నామేగాని, యీ హండ్రెడ్ పర్సెంట్ మేము అమలు పరుస్తామని కాదు, అవసరాల దృష్ట్యా ఆలోచించి, ఎంతవరకు పెంచడానికి వీలుంటే అంతవరకు పెంచుతామని అన్నారు. బహుశా అది ఏదైనా స్పష్టంగా డిపార్టుమెంటు జాగ్రత్తగా ఆలోచించి చెప్పగలిగి వుంటే కొంత వీలుగా వుండేది. ఇదిగో ఇంత పర్సెంట్ మేము పెంచుతామని జాగ్రత్తగా డిపార్టుమెంటు ఆలోచించి యీ బిల్లు తీసుకువచ్చి వుండవలసినది. అధికారాన్ని పుచ్చుకుని, ఆ అధికారానికి లోబడి వ్యవహరిస్తామని అంటున్నారు. అయితే, వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఒక అమెండుమెంటు తీసుకువచ్చారు. పన్నులను పెంచడంలో వారికి అభ్యంతరం లేదన్నట్లుగా కనిపిస్తున్నది. ఏదో విధంగా ఆర్థికవనరులు పెంచుకోనవలసిన అవసరమున్నదనే విషయం అందరూ అంగీకరిస్తున్నదే. అయితే యివతల ప్రయాణీకులకు అది భారం కాకూడదు. బహుశా యివి రెండూ కలవడం సాధ్యం కాదనుకుంటాను ' ఒకదానికొకటి విరుద్ధమైనవి. ఎందుకంటే — తీరా ప్రభుత్వంవారు పన్ను పెంచిన తరువాత సరాసరి పెట్టుబడిదారుడు తన జేబునుండి యిస్తాడు అనుకోవడం చాలా భ్రమ. అది సాధ్యమయ్యేపని కాదు. విధిగా ప్రయాణీకునిపై వేసే ప్రయత్నం చేస్తాడు. దానికి ప్రభుత్వం ఏదయినా ఒక హద్దు సూచిస్తున్నదా? ఒక హద్దుకు లోబడి పెట్టుబడిదారుడు వ్యవహరించవలసి వుంటుందని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పలేదు. అందువలన ముఖ్యమంత్రిగారు యీ విషయాన్ని కూడా వివరంగా తెలియచెప్ప వలసిన అవసరం వుంది. మొత్తంమీద ప్రజలపై భారం పెరిగేమాట యథార్థం. అయితే ప్రజలలో అందరూ భరించలేని స్థితిలో వున్నారు అనుకోవడం కూడా భ్రమే అవుతుంది. ఇవాళ బస్సులలో ప్రయాణం చేసేవారు యావన్మందీ పన్ను భరించలేని స్థితిలో వున్నారని చెప్పలేము. వారిని, పన్నులు కట్టలేని వారిని ఒకే జాబితాలో జమకట్టలేము. కోర్టులకొరకు, వ్యాపార పనులమీద, యితర అనేక పనులమీద ప్రయాణంచేసే వారిలో కొంతమంది మైలుకు ఒకపైస ఎక్కువ పెట్టగలిగినవారు, అయిదు పైసలు ఎక్కువ పెట్టగలిగినవారు, కొన్ని

సమయాలలో మైలుకు అర్థరూపాయి, ముప్పావలా, కొన్ని సందర్భాలలో రూపాయి కూడా అదనంగా పెట్టి టాక్సీలమీద వచ్చేవారిని మనం చూస్తున్నాం. అయితే అలాంటివారిని దృష్టిలో పెట్టుకుని చిన్నవారిని బాధించేవిధంగా మాత్రం ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ చేయకూడదు. ప్రభుత్వం వారు యీ విషయాన్ని అతి ముఖ్యంగా దృష్టిలోకి తీసుకొనవలసి వున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. ఇవాళ బస్సులపై రేట్లు పెంచుతున్నారు అంటే — యిది ఒక మైలుకు యింతకంటే అదనంగా తీసుకోవడానికి వీలులేదు అనే విషయం ప్రభుత్వం స్పష్టంగా చెప్పగల్గయితే, యిదిగో యీ పెట్టుబడిదారులపై వేస్తున్నటువంటి భారం యావత్తూ కూడా సరాసరి మాపై మాత్రమే కాదు. వారి లాభాలనుండి కూడా ప్రభుత్వం తీసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నది అని ప్రజలు కూడా అర్థం చేసుకోవడానికి వీలుంటుంది.

ఈ సందర్భంలో యింకొక విషయం కూడా చెప్పవలసి వున్నది. ఇవాళ టౌన్స్‌లో కొన్ని బస్సులు యిస్తున్నారు కొన్ని ప్రాంతాలలో యీ బస్సులలో విపరీతమైన ఓవర్ లోడ్ కనిపిస్తున్నది. నలభై మంది వుండవలసిన బస్సులో ఎనభై మంది ప్రయాణం చేస్తున్నారు. అక్కడిపోలీసువారు ఎటువంటి జోక్యమూ తీసుకోవడంలేదు. ఆర్.టి.ఎ.వారు యిటువంటి పద్ధతిని పరిశీలించి ఒకటికి రెండుబస్సులు, రెండుకినాలుగుబస్సులు. నాలుగుకు కనీసం ఆరుబస్సులు అదనంగా కావలసినచోట యివ్వడానికి ఎందుకుప్రయత్నించరు? దీనివలన ప్రజలు ఏమి అర్థంచేసుకోవలసివస్తున్నది ? కొంతమంది పెట్టుబడిదారులకు ఎక్కడనో సంబంధాలు వున్నవి. ఈ సంబంధాలు వున్నవారికి లాభం కలగజేయాలనే వుద్దేశంతో యీ విధంగా చేస్తున్నారు. ప్రజల సౌకర్యాన్ని ఏ మాత్రంకూడా పట్టించుకోవడంలేదు అని వారు అనుకునే వీలు ఏర్పడుతున్నది. టౌన్స్‌లోను, సిటీస్‌లోను యివాళ వున్న బస్సులు అక్కడవారికి సరిపోయేట్లుగా వున్నవా ? విపరీతంగా ఓవర్ లోడ్ జరుగుతున్నప్పటికి, పోలీసు అధికారులు ఎందువలన కేసులు పెట్టడంలేదు ? ఎందువలన బస్సుల సంఖ్య పెంచలేకపోతున్నారు అనే విషయాలు ఆలోచించాలి ?

అలాగే రూట్సు ఎక్కడ యిస్తున్నారు ? ఆర్. టి. సి. బస్సులు నడుస్తున్న రూట్సులోనే కొన్నిచోట్ల ప్రైవేట్ బస్ ఆపరేటర్స్‌కుకూడా బస్సులు నడుపుకొనడానికి అవకాశం యిస్తున్నారు. మరొకచో- నేషనలైజ్ చేశామని చెప్పుకుంటున్నాం. విజయవాడ-మంగళగిరి రూట్‌లో ప్రైవేట్ ఓనర్సుకు బస్సులు యివ్వవలసిన అవసరం ఎందువలన ఏర్పడింది ? విజయవాడనుండి గుంటూరు వరకు ఆర్. టి. సి. బస్సులు నడుస్తుంటే అవే బస్సులు మంగళగిరిమీదుగా వెడుతున్నప్పుడు ప్రత్యేకంగా ఇండివిడ్యువల్స్‌కు మంగళగిరికి ఎందువలన యివ్వవలసి వచ్చిందని అడుగుతున్నాను. ఈ విధంగా అక్కడక్కడ అభిమానపూర్వకమైన కొన్ని ప్రభుత్వ చర్యలవలన సాఫీగా నడిచిపోయే కార్యక్రమాలకు అవసరమైన ఆటంకాలు ఏర్పడుతున్నవని, యీ విషయం ప్రభుత్వం తప్పకుండా గమనించాలని చెబుతున్నాను. అంతేగాకుండా, యీ బస్సురూట్సు యిచ్చేటప్పుడు

చూస్తున్నారు ? వారు బస్సు ఆపరేటర్స్ అయివుండాలి, ఫ్లీట్ ఓనర్స్ అయి వుండాలి, వారికి సర్వీసులు వుండాలి. ఇవేమీ దృష్టిలోకి తీసుకోకుండా కొంతమంది డ్రైవర్స్, కండక్టర్స్ కలిసి కో ఆపరేటివ్ సొసైటీగా ఏర్పడిచేసు కుంటామంటే వారికి తప్పకుండా మొదటి ప్రాముఖ్యత యిచ్చి చేయవలసిన అవసరం ఎంతయినా వున్నది. ఆ విధంగా యిచ్చే అవకాశముంటే కోఆపరేటివ్ సొసైటీగా ఏర్పడి చేసుకోవడానికి సంసిద్ధులుగా చాలమంది వున్నారు, తద్వారా కొంతమందికి పేదవారికి మేలు చేసినట్లు అవుతుంది. అలాగాక, యిప్పుడు నేను చెప్పిన కండిషన్స్ అన్నీ పెట్టనివుంటే ఎవరో కొంతమంది పెట్టుబడిదారులకు శాశ్వతకాలం లాభం చేకూర్చే విధంగా చేయడమే అవుతుంది. అందువలన, యీ విధానాన్ని మార్చవలసిన అవసరం ఎంతయినా వున్నది. అవసరమైతే అందుకుగాను, ప్రస్తుతమున్న రూల్సులో ఏమైనా మార్పులు తీసుకురావలసిన అవసరమైతే ఆ మార్పులుకూడా చేసి అటువంటి కోఆపరేటివ్స్‌ను ఎంకరేజ్ చేయడానికి ప్రభుత్వం ఎంతైనా ఆలోచించాలని నేను ప్రభుత్వానికి ప్రత్యేకంగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

ఇవాళ పన్నులు పెంచాలనే బాధ మేగాకుండా, ప్రభుత్వం సమకూర్చుకుంటున్న ధనాన్ని ఏ విధంగా సద్వినియోగం చేయాలవేదికూడా చూడాలి. ఆ విషయంలో ప్రతిపక్షంవారు తగు సూచనలతో ప్రభుత్వంతో సహకరించాలని కోరుతున్నాను. ఈ మోషన్‌ను అంతా ఏకగ్రీవంగా పాస్‌చేయాలని కోరుతూ నేను యింతటితో సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు మోటార్ వాహనాలలో ప్రయాణంచేసే ప్రయాణీకులపై అదనంగా పన్ను వసూలుచేయడానికి తీర్మానరూపంలో టాక్సేషన్ తీసుకువచ్చారు. మొట్టమొదట యీ విధానాన్నే గర్హించవలసిన అవసరమున్నది. వారు తీసుకువచ్చే టాక్సేషన్ ఏదో సెపరేట్‌గానే తీసుకువస్తే సరిపోతుందిగాని, ఇండైరెక్టుగా, రిజల్యూషన్ రూపంలో తీసుకురావడం-యిది లెజిస్లేటివ్ ప్రొసీజర్‌ను, టాక్సేషను విధానాన్ని అగౌరవపరచడమని నేను భావిస్తున్నాను. దానిలో వారు చెప్పిందేమంటే—
"Vehicles permitted to carry more than 6 passengers and plying exclusively in the cities of Hyderabad and Secunderabad and within the limits of municipalities constituted under the relevant Acts." and "Vehicles permitted to carry more than 6 passengers and not plying exclusively in the cities of Hyderabad and Secunderabad" హైదరాబాద్ సిటీలోగాని, సిటీ బయటగాని, సిటీనుండి బయటకు పోయేవిగాని యీ మూడు రకాలైనవాటిపై అదనంగా పెంచుతున్నామన్నారు. అంతకుముందు 68 రూపాయలు వుంటే యిప్పుడు డబుల్ చేస్తున్నారు. [illegible] తనకు ఆదాయం తక్కువగా వుంది అన్నారు. రోడ్లు బాగు [illegible] చిక్కుపడుతున్నామన్నారు. రోడ్లు చాలా అధ్వాన్న పరిస్థితి [illegible] రోడ్లు అధ్వాన్న పరిస్థితిలో వున్నవ [illegible] మాకూ ఎటువంటి [illegible]

పన్ను వెయ్యాలన్నారు. నామటుకు నాకు అందులో భేదాభిప్రాయంలేదు. అయితే ఎవరిపై పన్ను వెయ్యాలి? ఆర్డినరీ పాసెంజర్ నెత్తిపై పడేట్లుగా వెయ్యాలా? రెండవది—యివాళ నడుస్తున్న బస్సులగురించి ప్రగడ కోటయ్యగారు కొంతవరకూ చెప్పారు. ఆర్. టి. సి. బస్సుపై కేసుపెట్టడానికి ఎంతో ఉత్సాహం చూపే బ్రేక్ ఇనస్పెక్టర్ ప్రైవేట్ ఓనర్స్ బస్సులలో ఎంతమంది వున్నా ఎందుకు చూడరు? ఆర్. టి. సి. బస్సులు వస్తే వారికి బాగా కనబడుతుంది. ఈ బస్సులు వస్తే ఏమీ కనబడదు, బహుశః ఈ బస్సుల విషయంలో వారికేమైనా కంటిజబ్బు వుందేమో. ఎదురుంగా ఎంతమంది ఎక్కి వస్తున్నప్పటికి వారికి అదేమీ అవుపడదు.

మూడు చక్రాల వెహికిల్స్ పర్మిషనుతో త్రిప్పుతున్నారు. అయితే ఎంతమంది ఎక్కుతున్నారో విచారించేవారెవ్వరూ లేరు. నేను ఇక్కడకు వచ్చేటప్పుడు నాగార్జునసాగర్ మీదుగా వచ్చాను. ఆనాడు మా పూళ్ళో సేతయ్య మఠములో తిరునాళ్ల వున్నది. ఆ తిరునాళ్లకు బెల్లంకొండనుంచి వస్తున్న ఒక కారులో క్రింద 45 మంది కూర్చున్నారు, పైన ఇంకొక 45 మంది వున్నారు. క్రింద, పైన జనం వున్నారంటే ఇక్కడ వున్నట్లు డబుల్ డెక్కర్ అనుకుంటారేమో, అది కాదు. సింగిల్ డెక్‌లోనే క్రింద, మీద అంతమంది ప్రయాణం చేస్తున్నారన్నమాట. నేను ఇక్కడకు చేరేటప్పటికి ఏ ప్రమాదమో ఏర్పడి కబురు వస్తుందేమోననుకున్నాను, కాని అదృష్టవశాత్తు అటువంటి కబురేమీ రాలేదు. అయితే, ఇటువంటివాటిలో సెక్యూరిటీ వుందా? లేదు. ఆర్.టి.సి. నేషనలైజేషనును పడగొట్టడానికి కావలసినన్ని ఆలోచనలతో ఎత్తులు పొడిచాము. సిటీలలో—బెజవాడ, గుంటూరు వగైరాలలో ప్రయివేటు ఓనర్సుకు ఇచ్చారు. ప్రయివేటు ఓనర్సుకు యిచ్చినప్పుడు ఓవర్‌లోడ్ చేసినా, ఏమి చేసినా దిక్కులేదు. ఎన్ని బస్సులు కావాలో అన్ని బస్సులకు అవకాశంలేదు, పాసెంజర్సు దెబ్బ తింటున్నారు. నేషనలైజ్డ్ ట్రాన్సుపోర్టువల్ల గుంటూరు, విజయవాడలలో వచ్చినంత ఆదాయం ఇంకెక్కడరాదు. హైదరాబాదులో దండుగ వస్తోంది అంటున్నారు. గుంటూరు, విజయవాడ, విశాఖపట్టణం, ఏలూరు—ఇటువంటి పట్టణాలలో నేషనలైజ్డ్ ట్రాన్సుపోర్టులో బస్సులు యిచ్చి, ఫ్రీక్వెన్సీ పెంచి వారి ఆదాయం చూడమనండి. ఏ అక్కౌంటుకు ఆ అక్కౌంటు ప్రత్యేకంగా పెట్టి చూడాలి. అన్నీ కలిపి ఒకే అక్కౌంటు పెట్టి, అంతా పోయింది అంటున్నారు. హైదరాబాదులోకూడ సిటీ బస్సులు వేరేవేరే వున్నాయి. కాంట్రాక్ట్ బిసెస్ అని, టూరిస్టు ట్రాన్స్‌పోర్టు అని వున్నాయి. గుంటూరు, విజయవాడ, తిరుపతికి బిసెస్ నడిస్తే ఎవ్వరూ మాట్లాడరు. ఆర్. టి సి.కి లైను అడిగితే దానికి కాకుండా వ్యక్తులకు బెంగుళూరునుంచి మదనపల్లికి లైను యిచ్చారు సిద్ధాంతం ప్రకారం ఆర్. టి. సి. కావాలంటారు వద్దా అని మమ్ములనడిగితే మేము కావాలంటాము. దానికి పనిష్‌మెంటు ఏమిటంటే, లైటు వుండదు, పోలీసువారు ముందు పట్టుకుంటారు అంటారు, డ్రైవరును అరెస్టు చేస్తానంటాడు, కారు కదలదు, పాసెంజర్సు మీ బస్సులో వస్తే ఇన్ని చిక్కులు వస్తున్నాయి,

ప్రయివేటువారి బస్సులలో వెడితే మాట్లాడేవారేలేరు అంటారు. నేషనలైజ్డ్ ట్రాన్సుపోర్టుమీద కలెక్టరుకు సంబంధంవుందా. పోలీసుకువుందా, ఆర్. టి. సి.కి వుందా ? లేక అసెంబ్లీ మెంబర్సుకు సంబంధం వుందా ? అందరం కలిసి దాని సక్సెస్ కోసం నడుస్తున్నామో ఎవరి ఇంటరెస్టుకోసం వారు నడుస్తున్నామో మొట్టమొదట తేల్చవలసిన అవసరం వుంది. కోటయ్యగారు చెప్పినట్లు మంగళగిరి నుంచి గుంటూరు బస్ వుంది. అది మంగళగిరిలో ఆగదు, సరాసరి గుంటూరు వెళ్ళిపోతుంది. అక్కడనుంచి మంగళగిరి వెళ్ళే బస్సుకు యిచ్చారు. పెదవడ్లపూడి వెళ్ళడానికి యిచ్చారు. ఈ లైనుమీదనే వస్తుంది, గుంటూరు వెళ్ళి వస్తున్నది. ఎందుకు వెళ్ళావు అంటే పెట్రోలు లేదు అందుకోసం వెళ్ళాను అంటారు. దానిని పట్టుకోవలసినది ఎవరు ? అడగవలసినది ఎవరు ? ఆర్.టి.సి. వారి చెక్ ఇన్‌స్పెక్టరువారు ప్రయివేటు బస్సులను చెక్ ఇన్‌స్పెక్టరు ఇన్‌స్పెక్టు చేశాడా ? వంద రూపాయలనోటు చాకిట్లో యిచ్చేస్తే ఇక ఆ ఊరు వెళ్లక్కర లేదు. ఆర్. టి. సి. అయితే రెండు రోజులు వారి చాకిట్లో కూర్చుంటే కాని యివ్వరు. ముఖ్యమంత్రిగారు యీ బస్సులను సరైన పద్ధతిలో నడిపించినట్లైతే యిప్పుడు యిది పెంచితే వస్తుందనుకునే 8 కోట్ల రూపాయలు, ప్రస్తుతం వున్న బస్సులమీదనే వస్తుంది. పాసింజెర్సు లెక్క లేదు, మూడుసార్లు జర్నీ అంటారు, ఆరుసార్లు వెడతాడు. అంతే, వారికీ వీరికీ లాలూచీ వుంది. ఫెయిర్ వెదర్ రోడ్సు అని పెట్టారు. నాలుగు యిస్తే ఒకటే వెడతాడు. నాలుగు నడపలేదు, డబ్బు లేదు అంటాడు. ఇది ఉన్నవాళ్ళే మోనాపలీ చేస్తుంటారు. బస్సులు నడవవు. ఆర్. టి. సి. కి, దాని అభివృద్ధికి అడ్డం, డబ్బు యివ్వరు. డబ్బు వసూలు చేస్తారు, రశీదులివ్వరు. ఇంత అనార్కీగా వున్న ట్రాన్సుపోర్టును కంట్రోల్ చేయడానికి ఎవరి బాధ్యత ? డిపార్టుమెంటుగాని, ఆర్.టి.ఎ. గాని లంచాలు తీసుకోడానికి మాత్రం ఇందులోకి అంతా వస్తారు. పూర్వం రోజులలో బండి ఆపేవారు, ఇప్పుడు దున్నపోతుతప్ప ఏ బండి ఆగదు, చెక్ ఇన్‌స్పెక్టర్సు అంతా మారిపోయి దున్నపోతులు అయిపోయాయి. ఆ దున్నపోతులు వస్తే బండి ఆగుతుంది, లేకపోతే లేదు. ప్రభుత్వం యీ విషయం ఆలోచించిందా ? టాక్సేషను పెంచుతాము అంటున్నారు. ప్రొఫెసర్ కాల్డార్ కరెక్టుగా చెప్పాడు. ఆయన ఇండియన్ ఎకానమీ గురించి ఒకమాట చెప్పారు. ఎగకొట్టిన వారికి—వారు క్షేమంగానే పోతున్నారు, చెల్లించేవారుమాత్రం ఏడుస్తూ పడుస్తూ చెల్లిస్తూనే వున్నారు అని చెప్పారు. తప్పించుకు పోయేవాడు పోతు న్నాడు. గవర్నమెంటు డబ్బు లేదు అంటోంది, ఇంత ఎవేజను జరుగుతూ వుంటే పట్టుకోడానికి ప్రయత్నం జరపకుండా మూడు కోట్ల రూపాయలు వస్తా యని యీ కొత్త పద్ధతి ఎందుకు తేవలసి వచ్చింది ? ఇతర స్టేట్సులో ఎక్కువగా వున్నది అంటారు. నేను ఒక అమెండుమెంటు పంపించాను పాసింజర్సు మీద వేయకూడదు అని. ప్రగడ కోటయ్యగారు నేను చెప్పకముందే పాసింజర్సు మీద పడకపోతే ఎట్లా వస్తుంది అన్నారు. పాసెంజర్సుమీద పడేటట్లయితే అపోజ్ చేయవలసినదే. ట్రాన్సుపోర్టును ఎందుకు నేషనలైజు చేశామంటే

అవతలివారు ఎక్కువ డబ్బు సంపాదించారని చెప్పాము. ఇప్పుడు ఆర్. టి. సి. దెబ్బతింటోంది అంటున్నారు. టాక్సేషను పెరిగిపోయింది అంటున్నారు. రేపు ఒక శాసనంచేసి, టాక్సులు ఆర్. టి. సి.కి రావు. వచ్చినడబ్బు గవర్నమెంటుకు కట్టుకుంటాము అంటే బాగుంటుంది. నేషనల్ ఎంటర్‌ప్రైజ్ అన్నప్పుడు సోషల్ సర్వీసుకోసం చేస్తున్నప్పుడు ఎఫిషియంటు అడ్మినిస్ట్రేషనునడచిన తరువాత, సర్వీసుయిచ్చినప్పుడు వదిలకులుగాని రెండుకోట్లుగాని గవర్నమెంటుకు బాగుంటుంది వస్తేనే ఈ బండి ఇక్కడ పెట్టావు కనుక యీకారు దొరోజులు సస్పెన్షనులో పెట్టానుఅని ఆర్.టి.ఎ.అంటాడు, అసలు మనం వేసిన టాక్సులు వసూలుచేయకుండాఇంకా ఎంత వేస్తాము? ఎంత వసూలు అవుతోంది? ఈ మధ్య సెంట్రలు గవర్నమెంటులో ఒక ఆలోచన వచ్చింది. వేసవి టాక్సు ఎంత వసూలు అయినద వేది అసెస్ చేయమన్నారు. ఇన్ కంటాక్సు విషయంలో 600 కోట్ల రూపాయలు తేడా వచ్చిందని తెలిపోయింది, అసెస్మెంటు, అరియర్సు రెండు రకాలుగా పెట్టారు. వే చేయకుండా వున్నది 600 కోట్లు, అసెస్మెంటులోనే పోయినది 800 కోట్లు. తెలంగాణా ఏరియాలోను గుంటూరు జిల్లా, కృష్ణా జిల్లా, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా, కర్నూలు జిల్లాలో కొంత నేషనలైజేషను చేశారు. లాంగ్ రూట్ బసెస్ బాగానే నడుస్తున్నాయి. తెలంగాణాలో నేషనలైజేషనువల్ల నష్టం రావడానికి కారణం ఏమిటి? నేషనలైజేషను జరిగిన తరువాత కాంట్రాక్టు బస్సులు. టూరిస్టు బస్సులు ఎన్ని యిచ్చారు? కాంట్రాక్టు బస్సులు గవర్నమెంటు నేషనలైజ్డ్ రూట్సు మీద ఎన్ని నడుస్తున్నారయో లెక్క చూశారా? అసలు మన ఆఫీసర్సు వెదికేగదా తెలియటానికి? ఇందులో లాలూచీ వుంది. నష్టం రాక ఏమవుతుంది ? ప్రయివేటువారు మోనాపలీ చేసి, ఆర్ టి.సి. వారికి చిక్కులు కల్గిస్తూ, ఇక్కడ వున్న గుమాస్తాలు, కండక్టరులను పట్టుకొని వారి బస్సు వెళ్లిన తరువాత ఆర్.టి సి. బస్సు వెళ్లేటట్లు చేస్తే డబ్బు ఎట్లా వస్తుంది? ఎవేజన్ ఆఫ్ టాక్సు వున్నది ఆర్.టి సి.కి పాసెంజర్సు వుండరు, బేసిక్ ప్రిన్సిపుల్ నేషనలైజేషను వరకు ఎవరు ఎన్ని అన్నా నేను కట్టుబడి వున్నాను. ఐ స్టాండ్ ఫర్ ఇట్. టాక్సు ఇవేజనులో ఎంత డబ్బు పోతోందో ఆలోచించారా? ఇప్పటికి జిల్లాలవారీగా contract carriages ఎన్నింటికి ఇచ్చారో చెప్పాలని ముఖ్యమంత్రి గారిని అడుగుతున్నాను. Tourist గా ఎందరికి ఇచ్చారు? ఆ statistics ఏమిటో, వారి నుంచి డిపార్టుమెంటు వసూలు చేసేది ఎంతో లెక్కలు తీయించి, ఒక చిన్న కమిటీని వేయమనండి, వీటిలో మూడు కోట్లు రూపాయలు evade అవుతున్నాయని నేను చూపించగలను, Evasion జరుగుతోంది, standing passengers కు permission లేదు, మొత్తం standing passengers, taxation వేయండి, నాకు అభ్యంతరంలేదు. ఎవరిమీద వేస్తారు-ఉన్నవారి మీద వేయండి. లేనివారి మీకవేస్తే ఎట్లా? ప్రగడ కోటయ్య గారు అర్థరూపాయి ఇచ్చి పోతున్నారని అన్నారని అన్నారు, బంధువులు శవాన్ని తీసుకు వెళ్లడానికి రు. 200 లు ఇచ్చి తీసుకువెడుతున్నాడు, వారిని ordinary passengers గా లెక్క

వేస్తే ఎట్లా ? సంవత్సరానికి ఒక్కసారి పోయే passenger అయితే ఫరవాలేదు, రోజుకు నాలుగైదు సార్లు తిరుగవలసిన వాడు బడ్జెటు పెరిగిపోయి కంగారు పడి పోతున్నాడు. పాసింజెర్సుమీద పడకుండా వేస్తే ఫరవాలేదు, Leakages అన్నీ plug చేసిన తరువాత ఇంకా అవసరమయితే అప్పుడు ఆలోచించవచ్చును. ఇప్పుడు evasion అరికట్టగలిగితే ఇది అవసరమే ఉండదని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, బడ్జెటు సమావేశం జరిగినప్పుడు బడ్జెటును ముందు ప్రవేశ పెట్టి ఒక పాలసీ స్టేటుమెంటు ఇచ్చి ఈ సంవత్సరం కొంతలోటు ఉన్నది కాబట్టి taxation వేస్తారు. కాని taxation ముందువేసి బడ్జెటు పాలసీ స్టేటుమెంటు తరువాత ఇస్తాను అని చెప్పే గవర్నమెంటును నేను ఎక్కడా చూడలేదు, ఇది ఒక ఆశ్చర్యమే, బండిముందు పెట్టుకుని గుర్రం వెనుక కట్టినట్లు ఉన్నది, మన ప్రభుత్వ పాలసీ అంతా వెనుకకు పోయే పాలసీ తప్ప ముందుకు పోయే పాలసీ కాదు, బడ్జెటు స్టేటుమెంటు వస్తోందికదా, గత సంవత్సరం deficit ఉన్నది కాబట్టి పన్నులు వేశాము ; దాని ఫలితం ఏమిటి; దాని లాభ నష్టాలు ఏమిటి జాగ్రత్తగా చర్చించి పునః పరిశీలనచేసి రానున్న సంవత్సరంలో ముందుగా రాబోయే ఇబ్బందులు ఎట్లా ఉన్నాయో జాగ్రత్తగా ఆలోచించి దాని మీద ఆధారపడి మనం ఆదాయం పెంచుకోవలసివస్తే ఏ విధముగా ఆదాయం పెంచుకోగలమని ఆలోచించడం ఒక పద్ధతి, కాని A, B, C తో ప్రారంభించే బదులు Z తో మొదలు పెడుతున్నాము, ఇటు వంటిది ఈ ప్రభుత్వంలో తప్ప ఎక్కడా చూడలేము. ఈ పద్ధతిని ఎందుకు మొదలు పెట్టారో అర్థం కావడంలేదు. అయితే కారణం ఉన్నది. గవర్నమెంటుకు కాను ఏమి చేస్తున్నదో తనకే తెలియదు, It has lost its moorings, ప్రతి దానిలోను false step చేయడం తప్ప మరేమీలేదు, marching లో ఒక్కసారి false step పడితే immediate గా check చేయకపోతే that continues; మొత్తం marching అంతా తప్పు అయిపోతుంది. ఈ నాడు ప్రభుత్వం ఇటువంటి దుర్దశలో ఉన్నది, తప్పించడానికి మార్గాలు వెదకాలి, దురదృష్టవశాత్తు మనం అది చేయ డంలేదు. మన రాష్ట్ర పరిస్థితి ఎట్లా ఉన్నది అనేది అంచనా వేయగలిగిన స్థితిలో ప్రభుత్వం కాని సెక్రటేరియట్ కాని ఈ నాడు ఉన్నదని నేను అనుకోవడంలేదు. What is the actual state of our economy అనేది ఆలోచించామా ? ఆలోచించిన తరువాత తీసుకోవలసిన steps ఆలోచించి ఇపుడు మనకు ఉండే మొత్తం ఆదాయాన్ని దీనిపై ప్రయారిటీ ఇచ్చి ఖర్చు చేస్తే ఏమి results పొందగలుగుతా మనేది ఆలోచించాలి. దురదృష్టవశాత్తు అదిలేదు, స్టేటుమెంటు ఏదీలేకుండానే దీనిపై మూడు కోట్ల చిల్లర ఆదాయం వస్తుందని ఎక్కడో చదివాను, బహుశా వస్తుందేమో. మూడు కోట్లు చిల్లర అని కారంటున్నారంటే అయిదు కోట్లు అవుతుందని నా నమ్మకం, ఆదాయం తక్కువ అంచనావేసి పన్నులు వేయడం ఇదివరకటినుంచి ఉన్న పద్ధతే కొతులు త్రిప్పినా నమ్మను, ముఖ్యం చిట్లించుకున్నానమ్మను. ఈ సంవత్సరం రాకపోయినా వచ్చే సంవత్సరమైనా

వస్తుంది. The first false step has been taken and I wish Government would retrace its step. ఇపుడు నష్టం వచ్చింది ఏమి ; రెండు, మూడు గంటలు చర్చ చేసాము. బడ్జెటు ఉపన్యాసం కాగానే స్టడీ చేసిన తరువాత ఆదాయంలో నష్టం తేల్చుకుని next step ఏమి వేయాలో పునరాలోచన చేయడానికి ప్రయత్నం చేద్దాము. That is number one. Number 2— అసలు పన్ను ఎందుకు వేయాలి ? వేసినందువల్ల నాకు వచ్చే లాభం ఏమిటి? అదేదో ముందు చెప్పు ఈ రాష్ట్రానికి వచ్చే లాభం ఏమిటి ? ఈ నాడు న్న economic crisis నుంచి గట్టెక్కడానికి ఈ పన్ను ఉపయోగపడుతుందా ? పడదు, ఎందువల్ల? Economic crisis కు పన్నుకు సంబంధం లేదు. Economic crisis has a deeper route. గత సంవత్సరం లాండ్ రెవెన్యూ హెచ్చు చేస్తూంటే నేను చెప్పాను—అయ్యా, రైతుకు ధరలు పడిపోతున్నాయి; ఈనాడు recession period లో ఉన్నాము. ఒక peculiar state లో ఉన్నాము. Inflation, devaluation ఒకవైపు; మరొకవైపు recession. ఈ రెండింటి దెబ్బ రైతుపై పడుతుంది. The first assault will be on the agriculturist అని చెప్పాను. ఈనాడు ఏమైనది—for various reasons; ఇష్టం ఉన్నా లేకపోయినా, P. L. 480 క్రింద నూనెలు తెప్పించి వేరుశెనగ ధరను రు. 8 లకు దించేసారా, లేదా ? అటువంటపుడు రైతు పన్ను ఇవ్వగలడా ? రేపు ప్రొద్దున ఏదైనా పండించగలడా ? రాయలసీమ జిల్లాలలో రైతుపడే దురవస్థ నాకు తెలుసు, పన్ను వేసేటపుడు inflation, devaluation కు ఉండే సంబంధ బాంధవ్యాలు ఏమిటి ? ఎకానమీ మొత్తం మీద పడుతుందని ఆలోచించామా ? సిలోన్ కు పోతున్న మిర్చి ఎగుమతి వ్యాపారం సరిగ్గా జరగకపోవడంవల్ల ధరపడిపోయింది, పొగాకు ధర నిలకడలేని దుస్థితిలో ఉన్నదా ? అట్లాగే దానిపై పన్ను వేస్తున్నాము. Totality of the economy గురించి ఆలోచించామా ; ఆలోచించినట్లయితే ఆ ఆలోచన ఏదో మాముందు పెట్టవచ్చును కదా ! మేము కూడా ఆలోచించగలము కదా—ఎంతో అంత; వారికి లాభాలు రావడంలేదని నేను చెప్పాను, వస్తున్నాయి. లేకపోతే అంతమంది ఎగబ్రాకరు అందులో సందేహంలేదు, వారు చెప్పినట్లు పెంచినంత మాత్రం చేత రోడ్లు, బ్రిడ్జిలు, culverts, administrative charges, traffic control చక్కబడి పోతాయనేది వాస్తవం కాదు. ప్రగడ కోటయ్యగారు పన్నులు వేయకపోతే ఎట్లా అని చెప్పారు. కరువు వచ్చింది కదా అన్నారు, రాయలసీమ కరువుకు ఈ పన్నుతో తిండి పెడతారా ? పెట్టరు, పెట్టలేరు, పెడతామనే ఆశ ఉండవచ్చును, అది వాస్తవమైన ఆశ కాదు, మనకు తెలియకుండా ఖర్చులు పెరుగుతున్నాయని అన్నారు. అది correct; ఒప్పుకుంటాను, మనకు తెలియకుండా ఖర్చులు పెరుగుతున్నాయి. ఎట్లా పెరుగుతున్నాయి ? ఒక పెద్దపులిని సాకినాము తోక పట్టుకున్నాము, వదలితే కష్టం; పట్టుకున్న కష్టమే. In the name of Planning we have done certain things which are sitting on our heads. [illegible]

దేశంలో ఉత్పత్తికి అవసరమైన పునాదులు సక్రమంగా వేసుకోక administrative expenses తగ్గించుకోడం చేతకాక ఈ పరిస్థితుల్లో వచ్చాము. పంచాయతీ సమితులలో 160 మంది Extension officers ఉన్నారని చెబుతున్నారు. వారి గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోలేదు, వారు పెరుగుతున్నారు ఎందుకు పెరుగుతున్నారో ప్రభుత్వం ఎన్నడైనా ఆలోచించిందా? మనకు తెలియకుండా ఖర్చులు పెరుగుతున్నాయనేది వాస్తవమే. కాని అది మనలను ఒక సుడిగుండంలో పడవేసినది. పన్నులవల్ల మనం బైటపడలేము. ఈ విషయం ప్రగడ కోటయ్యగారు కాని వారి పార్టీవారు కాని ఎప్పుడు గమనిస్తారో తెలియదు, దానిని bridges కట్టడానికి ఇలాగా అటువంటి పనులకు ఉపయోగిస్తారట, Exactly where are we ? నాకు మాత్రం ఏమీ నమ్మకం లేదు. Totality of the picture తీసుకొని మొత్తం మీద ప్రధానమైన చర్యలు ఆలోచించకుండా problem ను tinker చేస్తూపోతే ప్రయోజనం లేదు. చెడిపోయిన bucket ను నాలుగుసార్లు tinker చేస్తే నిలుస్తుంది, కాని పదిసార్లు చేస్తే పని చేయదు, నీళ్లు పడుతూంటే బైటకు పోతూంటాయి. Taxation policy అంతే, Tinkering with the problem is not going to solve it. ఇది సక్రమంగా నెరవేర్చగలిగిన పద్ధతి కాదు. కనుక దానిని కూడా దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. However much I may explain unless I am sure it will enter their heads what is the use of my explaining it for long ? అధ్యక్షా, మనం కొన్ని విషయాలలో జాగ్రత్త పడాలి. I want to warn them again ఈ పీరియడులో ఇండస్ట్రీయలు గూడ్సు యొక్క ధరలు పెరిగేటటువంటి దశ యిది. ఈ పీరియడులో అగ్రికల్చరు గుడ్సుయొక్క ధరలు పడిపోయేటటువంటి దశ యిది It is a contradiction in terms. ఎకనమిక్సులో యిటువంటిది ఎప్పుడూ జరగలేదు. మనకే కాదు. ప్రపంచంలో జరుగుతున్నది. ఆ సందర్భంలో మనం దీనిమీద పన్ను వేయబోతున్నాము. మంచిది. అది ప్రజలమీద వేస్తారు, సందేహంలేదు. శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు మిమ్మల్ని ఎట్లా మోసం చేయాలని ప్రయత్నించినా ..

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— మోసము అనేది పార్లమెంటరీ కాదు.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి :— టోపీ వేస్తారంటే బాగుంటుందేమో ఆ విధముగా అంటాను. The person who are today capable of doing certain things with or without the knowledge of the Government are those people on the top. Everybody knows it. సందేహంలేదు. వారు వేసే పన్ను ప్రజలమీదనే పడుతుంది. ఇప్పటికి అధ్యక్షా. విద్యార్థులను గడ్డకు ఎక్కించారు. ఉపాధ్యాయులు నాకు ఉత్తరం వ్రాశారు. 1-3-68 తేది నాటికి జీతాలు చెల్లించకపోతే ...ఏమిచేస్తారో నాకు తెలియదు. అంటే దేరీజ్ సమ్థింగ్. అసలు యీ కాంగ్రెసు గవర్నమెంటు నిద్రపోతున్న ప్రతి వర్గాన్ని రప్పించే ప్రచారం చేస్తున్నది, రంగంలో నిలుపుతున్నది. విద్యార్థులూ నిద్రపోతున్నారా, ఇదిగో యాపాయిన్నర ఉన్నదానిని పెంచుతున్నాము అని వారిని గడ్డకు [illegible]

భాషా సమస్యమీద ఊరికే కూర్చున్నారా. ఇదిగో ఐదరు ఆర్ అని తీర్మానం చేస్తున్నాము, రండి గద్దకు అన్నారు. వచ్చేశారు. ఈ విధముగా వర్గవర్గాన్ని బయటకు లాగి అసంతృప్తి చెలరేగింది గందరగోళ పరిస్థితి తెచ్చారు. ఈ నాడు లా అండు ఆర్డరు సమస్యలకు ప్రభుత్వం తన నెత్తిన బాధ్యత వేసుకోనవలసినదే గాని ప్రతిపక్షం మీద వేస్తే మాత్రం అది చాలా తప్పు. The Governments are responsible for every law and order situation that is arising in the country. ఇది తప్పకుండా వస్తుంది, అధ్యక్షా. వాగు బస్సు చార్జీలను వెంటనే పెంచుతారు. దానికి ప్రయాణీకులు తప్పకుండా అసంతృప్తి వెలిబుచ్చుతారు. దానికి ప్రభుత్వమే బాధ్యత వహించాలి. ఏ విధముగా చూసినా యీ నాడు ఆంధ్ర దేశాన్ని ఆర్థిక దుస్థితినుంచి బయట పడ వేయడానికి యిది చేస్తున్నారంటే- who is responsible for it ? అది నిరుపయోగం అని నేను చెప్పగలను దీనివల్ల సమస్య పరిష్కారం అవుతుంది. బ్రిడ్జిలు సరిచేస్తామని అంటే అది నెరవేరదని నేను యెర్ర పెన్సిలుతో కొట్టివేయగలను. దీనిలోంచి ఆదాయం వస్తుంది కాబట్టి యిప్పుడున్న క్రయిసెస్సులోంచి బయటపడతామని చెబుతారా. బయటపడలేరు. ఆర్థిక దుస్థితి పెరిగి తీరుతుంది. ఎందుచేతనంటే వారికి ఒక పాలసీలేదు, మార్గం లేదు డైరెక్షను లేదు. ఆర్థిక దుస్థితి అనే దయ్యం పెరిగి పెద్ద భూతం అయి కూర్చుంటుంది అని చెప్పగలను. అందుచేతనే నేను మళ్లీ అపీలు చేస్తున్నాను. బడ్జెటు స్టేటుమెంటు చేసే వరకు బడ్జెటు ఫిగర్సు యిచ్చేవరకు టోటాలిటీ ఆఫ్ ది పిక్చరు యేమి అనుకుంటున్నారో ఆ యెనాలిసిస్సు మా ముందు పెట్టే వరకు మేము స్టడీ చేసేవరకు నేను వారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను, ఈ చట్టం తీసుకు రావద్దని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. తీసుకురావడం వారికి న్యాయంకాదు, మాకు న్యాయం కాదు. దీనిని అంగీకరించడం న్యాయం. దీనిని విధిలేని పరిస్థితులలో తీసుకు వస్తున్నారంటే దీనిని తప్పనిసరిగా టోటలుగా అపోజుచేసి తీరుతాం. సందేహంలేదు. ఈ పన్ను పెంచడం తప్పు కాబట్టి వ్యతిరేకిస్తున్నాము. దీనివల్ల సమస్య పరిష్కారం కాదు కాబట్టి వ్యతిరేకిస్తున్నాము. పాలసీలేదు కాబట్టి వ్యతిరేకిస్తున్నాము. గుర్రం ముందర బండి పెట్టారు కాబట్టి వ్యతిరేకిస్తున్నాము. దీనిని పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తున్నాము. శ్రీ పావిలాలగారు పన్ను వేయండి జనం మీద మాత్రం వ: కూడదని అన్నట్లు శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య గారు అన్నారు. That is not the actual truth. నేనుకూడా శ్రీ పావిలాల వారి ఉపన్యాసం విన్నాను. అసలు మీకు పన్నుల పాలసీ ఉందా అని ఆయన ప్రశ్నించారు ఎవరిమీద వేయకూడదో ఎవరిమీద వేయదలచుకున్నారో తేల్చుకున్నారా అని అడుగుతున్నారు. దానికి ఆన్సరు చెప్పవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉన్నది. Answer that problem. That is the most important thing along with the other problems of our country. దీనిని రాంగు టైములో తెచ్చారు కాబట్టి వ్యతిరేకించాలి. రాంగు పాలసీ కాబట్టి వ్యతిరేకించాలి. టోటలు పిక్చరు చూడకుండా వేసినందుకు వ్యతిరేకించాలి ఆర్థిక సుడిగుండంలో పారేసేదిగా ఉన్నందున వ్యతిరేకించాలి. దేముడు మోక్ష

లేని పద్ధతి కాబట్టి వ్యతిరేకించాలి. అందుచేత దీనికి పూర్తి వ్యతిరేకం తెలుపుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: — ఇంకా మాట్లాడదలచినవారు ముగ్గురున్నారు. అందుచేత యీరోజు చర్చ పూర్తి కాదు. రేపు ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం చెప్పిన తరువాత వోటుకు పెట్టబడుతుంది.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు: — అధ్యక్షా, ఈరోజు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టినటువంటి యీ టాక్సేషను విషయంలో వారు కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలు విస్మరించారని అనుకుంటున్నాను. ఎందుచేతనంటే గతంలో 1959 లో యీ టాక్సును యెన్హాన్సు చేయడం జరిగిందని అనుకుంటున్నాను. ఆనాటి నుంచి యీనాటివరకు కూడా బస్సులకు అవసరమైన స్పేరు పార్టులయితేనేమి టైరులయితేనేమి, ట్యూబులయితేనేమి, ప్యూయలయితేనేమి, యితరవిషయాలయితేనేమి రెట్టింపు పెరిగిపోవడం జరిగింది. ఆ రోజు సుమారు 400 రూపాయలు ఉన్న టైరు యిప్పటికి 750 రూపాయలు పెరగడం జరిగింది. స్పేరు పార్టుల ధర సెంటు పర్సెంటు పెరగడం జరిగింది. టాక్సు పెంచడంలో నామినలుగా పెంచుతున్నాము సెంటు పర్సెంటు చేస్తామనే నమ్మకం లేదని అంటున్నారు. మూడుకోట్ల యిన్కం వస్తుందని యే విధముగా అనుకున్నారో నాకు తెలియడంలేదు. ఎందుచేతనంటే ఆనాడు 1959-60 ఆ ప్రాంతంలో ప్యూయలు ఖర్చు గాలను రెండు రూపాయలుంటే యీనాడు అది నాలుగు రూపాయలు అయినది. టైరు డబలు అయినది, స్పేరు పార్టులు డబలు అయినవి, అటువంటప్పుడు యజమానులపైన ఒకేసారి సెంటుపర్సెంటు టాక్సు యెన్హాన్సు చేస్తే వెహికలు మెంటయిన్ చేస్తున్నట్లే యిన్కం సరిపోదు. ఇప్పటికి 40 మంది కెపాసిటీతో సుమారు సంవత్సరానికి 11 వేల రూపాయలు టాక్సు పేచేయవలసి ఉన్నది. దానిని సెంటు పర్సెంటు పెంచితే 22 వేల రూపాయలు పేచేయవలసి ఉంటుంది. రూల్సు ప్రకారం నడిపితే మూడు నెలలో బస్సులు మూసివేయవలసివస్తుంది. ఆల్టర్నేటివుగా ఆఫీసర్సుకు లంచాలు యిచ్చి వోవరు లోడు చేస్తే తప్ప వారు ప్యాసింజర్లు ఫర్ యెగ్జిస్టెన్సు బాధపడవలసి ఉంటుంది. కాబట్టి ముఖ్యమంత్రిగారు స్పేర్ పార్ట్సు, టైర్సు విషయాల్లో ప్రత్యేక సదుపాయాలు చూపిస్తే కొద్ది టాక్సు ఇవ్వటానికి అవకాశం వుంటుందేమో, పబ్లిక్ పాసెంజర్సుకు ఇబ్బంది కలుగకుండా ఇవ్వటానికి వీలుంటుందేమో కాని వారికి ఎలాంటి బెనిఫిట్సు చూపకుండా టాక్సు ఎన్హాన్సు చేయటం మంచిదికాదు. ఇప్పుడు cent perce t tax వేస్తే మూడు నెలలలోపే వారంతా లైసెన్సులన్నీ సరెండర్ చేస్తారని నావిశ్వాసం. ఈ మూడుకోట్ల రూపాయలతో మన దారిద్ర్యమంతా తీరదు. ఎసెంబ్లీలో వున్న చాలామంది సభ్యులు ప్రొహిబిషన్‌ను స్క్రాప్ చేస్తే బాగుంటుందని చెప్పారు. ప్రగడ కోటయ్యగారు ప్రొహిబిషన్‌ను తీసేసి దుర్వ్యసనాన్ని పెంచుతారా అని అడిగారు. కోటయ్యగారి ప్రగతి ఏమిటో నాకు అర్థంకావటంలేదు. క్రిందటి సారి ఎసెంబ్లీకి వచ్చేటప్పుడు కొరవలి గ్రామందగ్గర రోడ్డుప్రక్కనే toddy stand ప్రక్కన షాపులో మూడు సారాయి కాయలు చూశాను. నన్ను [illegible]

అనేపాకలో అయిదు దుకాణాలు వున్నాయి. అది ఈరోజువున్న ప్రగతి. కనుక ఆ విధంగా అసలు జరుగుతున్న ప్రొపోజిషన్‌ను తీసేసి దానివల్ల వచ్చే ఆదాయాన్ని other constructive purposes కు ఉపయోగిస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తూ సెలవుతీసికొంటున్నాను.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు:— అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ తీర్మానాన్ని తీసుకురావటంలో సాంప్రదాయసిద్ధంగా మన ప్రజాస్వామిక విధానాలను, ఆర్థిక విషయాలను సంబంధించి అవలంభించవలసిన విధానాలను దురదృష్టవశాత్తూ కాలదన్నారని నేను భావిస్తున్నాను. ఇది బడ్జెటు సెషను. ఇప్పటివరకు ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయాన్ని ప్రజల మేలుకొరకు సక్రమంగా వినియోగిస్తున్నదా లేదా అనేదానికి ముందు ఈ ప్రభుత్వంలోని అధిపతులు జవాబు చెప్పవలసివుంది ఈ సెషనులో. కాని అలా చేయకుండా ఈ సమావేశం ప్రారంభమైన వెంటనే ఒక తీర్మానరూపంలో ప్రజలపైన అదనంగా 8 కోట్ల రూపాయల పన్నును విధించటం దురదృష్టకరమైన విషయమని ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. కనుక దానిని ప్రతిఘటించాలి. అలా ప్రతిఘటించకపోతే పేద ప్రజలపట్ల, సామాన్య ప్రజలపట్ల మన బాధ్యతను నెరవేర్చినవారం కాము. కొందరు మిత్రులు కల్వర్ట్సు బాగుచేయాలని, బ్రిడ్జెస్ కట్టాలని, రిపేర్స్ చేయాలి కనుక పన్ను పెంచాలని చెప్పారు. కల్వర్ట్సు బాగుచేయటానికి, రిపేరు చేయటానికి పన్నులు వేసినవాటికి సరైన అంచనాలు లేవా? రిపేర్లు మొదలైన వాటికి 11 కోట్లు ఖర్చు అవుతున్నది కనుక పన్ను వేస్తామంటున్నారు. ఈ సూత్రాన్ని ప్రతిపక్షం అంగీకరించాలంటే ప్రభుత్వం ఖర్చుపెట్టే ప్రతిపైసా ప్రజలకు సక్రమంగా ఖర్చుపెట్టబడుతున్నదా అని అడగవలసివస్తుంది. వేస్తున్న ఈ పన్ను ధనవంతులమీదా, బస్సు ఓనర్ల మీద వేస్తున్నారా అన్నది ఒకసమస్య. అలా ధనవంతుల మీదనే వేస్తున్నామని చెప్పటానికి ఆధారాలేమిటి? ఏ సూత్రాల బట్టి చెబుతున్నారన్న ప్రశ్నలకు సమాధానం లేదు. ఎవరిపై పన్ను వేసినా indirect గా అది సామాన్య ప్రజలపైన వేసే పన్నే అవుతుంది. ఏ పన్ను విధించినా తద్వారా ఇతర ధరలు పెరగడం వల్ల ఆ భారం అంతా సామాన్య ప్రజల మీదనే పడుతుంది. కనుక ఏ పన్ను వేసినా ప్రతిపక్షాలవారు విమర్శిస్తారు. వ్యతిరేకిస్తారు అని చెప్పటం సమంజసమైనది కాదు. ఇలా బస్సులలో ప్రయాణం చేసే ప్రయాణీకులపై భారం పడటాన్ని ప్రతిపక్షం వ్యతిరేకిస్తుంది. ప్రజలపై ఎలాంటి భారం పడినా ప్రతిపక్షం వ్యతిరేకిస్తుంది. కనుక దానిని ఉపసంహరించుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అనేకంగా డబ్బు సంపాదించే మార్గాలు ఎన్నోవున్నాయి. Unearned income కాను కష్టపడకుండా సంపాదించేడబ్బు చాలావుంది. వాటిగురించి ఆలోచించవచ్చు. కొద్దిమంది చేతుల్లో డబ్బుదాచబడివుంది. అలా మూలుగుతున్న డబ్బు, దాపరికంలోవున్న డబ్బును సంపాదించటానికి ఆలోచించాలి. నేషనలైజ్ చేయటంద్వారా ఎక్కువ ఆదాయం సంపాదించవచ్చు. ఎక్కువ ఖర్చు పెట్టవచ్చు. అలా చేయకుండా శాసనసభ ప్రారంభం కావటంతోనే ఇలా సామాన్యప్రజలపై ఇలా భారాన్ని వేయటాన్ని ప్రతిపక్షం [illegible]

ఆహారధాన్యాల ధరలు పెరిగాయి. ఆదాయం తగ్గిపోయిందని ప్రభుత్వం చెబుతుంటే ఈ మంత్రులకు ఈ ప్రభుత్వానికి అంచనాలు లేవా అని అడుగుతున్నాను. వారివద్ద అంచనాలు వున్నాయి. కాని బాగు చేసే దుర్వ్యయాన్ని కప్పిపుచ్చటానికి ఇలా చెప్పి సామాన్య ప్రజలపై పన్ను వేస్తున్నారు. అందువలన ప్రతిష్ఠకు ప్రాకులాడకుండా దానిని సవరించుకోవాలని, దిద్దుకోవాలని హెచ్చరిస్తున్నాను. ఇంతవరకు నూటికి నూరుపాళ్ళు పన్ను వేసిన శాసనం చూపగలరా అని అడుగుతున్నాను. ఇది సామాన్యప్రజలపై ప్రభుత్వం చేసింది. ఇది దురదృష్టకరమైన విషయం. ఈనాడు ప్రభుత్వ పదవులలో ఉన్నటువంటి మనుష్యులకు అపఖ్యాతి వచ్చేటట్లయితే, ఈ శాసన సభకు మన ప్రజాస్వామికము అంతటికి కూడా కష్టకాలము సంప్రాప్తిస్తుంది. ప్రజల యొక్క విశ్వాసము కోల్పోతాము. అందుచేత దూరదృష్టితో ప్రవర్తించవలసిందని హెచ్చరిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. గున్నయ్య: —అధ్యక్షా, ఈ బిల్లును బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు తమద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. ఇప్పుడు పన్నులు ఈ 8 కోట్లే కాదు, 80 కోట్లు కూడా వేయవచ్చు. మన ఆర్థికపరిస్థితి దృష్ట్యా. నిన్నే వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య గారు ఒక statement ఇచ్చారు. 5 వేల మంది ఇంజనీర్లను తీసివేశారని. మరి డబ్బు లేకపోతే ఉద్యోగులను తీసివేస్తున్నారు. మరి 5 వేలమందికి ఉద్యోగము ఇవ్వటానికి డబ్బు ఉండాలికదా. అలాగే రోడ్లు మరమ్మతు పనులు, ఇంకా అనేక రంగాలలో అనేక పనులు డబ్బు లేక కుంటు పడుతున్నాయి. నాలుగు కోట్ల ప్రజల తరఫున మూడు వందల మంది ప్రజా ప్రతినిధులు ఇక్కడికి వచ్చాము. కాని పార్టీ నాయకులు చేసినట్లు, ఈ మేధావులు అంతా opposition leaders అంతా ఏ ధర్మ సూత్రాల కొరకు, ప్రజలను ఏమి చేయడానికి వచ్చాము, ఏమి చేస్తున్నాము అనేటటువంటి దృక్పథముతో ఆలోచించడానికి పార్టీ నాయకులు చెప్పినట్లు రేపో, ఎప్పుడో అందరూ కూర్చొని, మనకు కావలసిన 30, 40 కోట్ల ఆదాయము ఎవరి మీద వేయాలి అనేటటువంటి విషయాన్ని చక్కగా కుణ్ణంగా ఆలోచించాలని, ప్రజా శ్రేయస్సును మనము చూడాలని తమద్వారా opposition వారందరిని వినయపూర్వకముగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ఇప్పుడు 8 కోట్లకు పన్ను వేస్తేనే, ఇంత గోల జరుగుతున్నది. మరి 5 వేల మందికి ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలంటే, మరి వంశధార మొదలైనవి కట్టాలంటే ఎంత డబ్బు కావాలో చూడండి. అయితే డబ్బు దుర్వినియోగము అవుతున్నది, Contractors తింటున్నారు. ఇంజనీర్లు తింటున్నారు అంటున్నారు. అది ముఖ్య మంత్రిగారి area లో కావచ్చు. గోపాలకృష్ణయ్య గారి area లో కావచ్చు. నాగిరెడ్డి గారి area లో కావచ్చు. కాని ఎవరు తింటున్నారు అని ఆ దొంగను కనిపెట్టడం ఎలాగు. ఏట్లాగు అని మన శాసనసభ ఆలోచించినప్పుడే దేశమంతా బాగుపడుతుంది. అందుకని, ఈ పన్ను విషయంలో మాటికి మాటికి ఈ విధంగా తర్జన భర్జనలు జరగకుండా ఉండే విధముగా, ఈ opposition leaders అంత కూర్చొని మన ఆర్థిక పరిస్థితిని పరిశీలిస్తే బాగుంటుంది. [illegible] గవర్నమెంటు [illegible] నాగిరెడ్డిగారి గవర్న[illegible]

లేక లచ్చన్న గారి గవర్నమెంటు రావచ్చు, ఎవరు వచ్చినా, డబ్బు లేక పోతే ఏమి చేయలేరు. అలాంటి పరిస్థితులలో, మన నాయకులంతా, opposition leaders అందరు కూర్చొని ఈ నిరుద్యోగ సమస్యను ఎట్లా పరిష్కరించాలని ప్రజాహితమైన పనులు ఏవిధంగా చేయాలని ఆదాయము ఏరీతిగా రాబట్టాలని ఆర్థిక వేత్తల యొక్క సలహాలు కూడా తీసుకొని, ఆలోచిస్తే బాగుంటుంది. మంచి కోటీశ్వరులు ఉన్నారు. ఒక బస్సు 40 వేలకు కొని దాని మీద 40 లక్షలు సంపాదించినటువంటి ఆయన ఉన్నాడు ప్రభుత్వమంతా తనదే అంటున్నాడు, అలాగె ఒక hotel owner తన hotel లో ఒక రూములో 24 గంటలు పడుకొంటె 24 రూపాయలు తీసుకొంటాడు. అదేవిధంగానే అనేక రంగాలలో black market, దొంగతనాలు జరుగుతున్నాయి. వీళ్లమీద ఏవిధంగా పన్నులు వేయాలి. కనీసం వంద కోట్లు రూపాయలు ఈ రోజు ఏవిధంగా రావాలి అనే దాన్ని ఆలోచనచేసి, ఈ నిరుద్యోగ సమస్యను పరిష్కరించి, మరి కుంటుబడుతున్న పన్నులను కొనసాగించాలని నేను వినయ పూర్వకముగా ప్రార్థిస్తున్నాను. తరువాత, బస్సులను కూడా జాతీయము చేయవలెను. అధ్యక్షా, ఇందాక వావిలాల గోపాలక్రిష్ణయ్య గారు చెప్పినట్లు, నేను కూడా బస్సులోనే ప్రయాణము చేస్తున్నాను. 30 సీట్లు ఉన్నటువంటి బస్సులో కనీసం వందమందిని ఎక్కిస్తున్నారు. అప్పుడు ఒక M. L. A. లేక అక్కడ ఒక passenger అక్కడ R. T. O. తో, Collector తో చెప్పితె, అది వాళ్లకు వంద రూపాయలు ముట్టడానికి మేము చెప్పుతున్నాము, అంతేగాని బస్సులు increase చేయడానికి ఏమీ చేయలేదు. నేను, నలుగురు M. L. As. కలిసి మా జిల్లాకు సంబంధించి, చిన్న చిన్న routes కొరకు వ్రాశాము. ఇప్పటికి దాదాపు సంవత్సరమైన, ఇంతవరకు 4 మైళ్ల రూటు పొడిగించలేదు. ఎందుకంటె ఇవతల డబ్బు ఉన్నవాడు అక్కడ ఆఫీసర్సును ఆ రూటు వేయకుండా చేస్తున్నాడు. అసలు ప్రజాస్వామ్యంలో బస్సులు జాతీయం చేయడం చాలా అవసరం. ఇప్పుడు చాలా వరకు చేశారు, చాలా సంతోషము, ఇంకా మిగతా చోట్ల చాలా కూడా వెంటనే జాతీయం చేస్తారని ప్రార్థిస్తున్నాను.

నిన్న papers లో చూశాము. ఈ ప్రణాళికలో ఉన్నటు వంటి డబ్బును, ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో తగ్గించి వేస్తున్నారని. 25, 30 కోట్లు అన్నారు. మన ముఖ్యమంత్రి గారు ఇండియా మొత్తం మీద, centre లో ఎక్కువ పలుకుబడి ఉన్నది. గతములో ఉండిన మంత్రులకు ఈ పలుకుబడి లేదు. కనుక, ఈ సందర్భంలో నాగర్జునసాగర్ పని గాని, వంశధారపని గాని, ఇటువంటి ముఖ్యమైన పనులు, ప్రజాహితమైన పనులు కుంటుపడకుండా, ముఖ్యమంత్రిగారు centre లో వారి పలుకుబడిని ఉపయోగించి ఈ నాలుగు కోట్లు జనాభాకు కావలసిన పనులుకొరకు, ప్రధాన మంత్రిగారితో దెబ్బలాడి మనకు కావలసిన డబ్బు సంపాదించి, ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో మనకు లోటు ఏమీ లేకుండా చేయాలని [illegible] ప్రార్థిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎం. చిన నాగయ్య (పత్తిపాడు) :—అధ్యక్షా, ఈ రోజు, మన ప్రభుత్వము మన ముఖ్యమంత్రి ద్వారా ఈ బస్సు operations మీద అంతే బస్సు ప్రయాణికుల మీద విధించే పన్నును పెంచేటటువంటి బిల్లును తీసుకొని వస్తున్నారు. ఇది సరియైన పద్ధతిలో, సరియైన ఉద్దేశంతో తేదని నేను చెప్ప దలచుకున్నాను. కాని మనకు ఉన్న ఆదాయము అన్నిటిలోను చాలా తక్కువగా ఉన్నది గనుక ప్రభుత్వము లోటు బడ్జెటులో ఉన్నదనే ఉద్దేశంతో ఇలాంటివి కొన్నిటినైనా తీసుకురాకపోతే ఎలా నడిపించేది అనే సంకల్పం రావచ్చు. మరి చేయదలచినచో చాలా మార్గాలు ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు గుంటూరు జిల్లాలో నేను దాదాపు 2 సంవత్సరాల నుంచి చూస్తున్నాను. చాలా బస్సుల వారు రూట్ల కొరకు apply చేస్తున్నారు. Routes పెంచాలని, ఇంకా బస్సులు పెంచాలని కూడా చాలా సుమారు పెట్టుకొని చల్లాను కట్టి, గుంటూరు R.T.O. కు, కలెక్టరుకు దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నారు. కాని, Brake Inspector అనండి, Technical Engineering Department Engineer అనండి, వీరు ఏదో అనేక కారణాల వల్ల బ్రేకులు వేస్తున్నారు. ఉన్న owners వీరి ద్వారా చాలా ఇరుకులు తీసుకొని వస్తున్నారు. గున్నయ్యగారు చెప్పినట్లు, బస్సు పైన passengers ను వేయడం, ప్రక్కన ఇరికించడం ఈ విధంగా passengers నానా బాధలు పడుతూ ఉంటారు. ఇల్లు చేరేవరకు ఆ ప్రయాణంలో ప్రయాణీకులు చాలా ఆవేదన పడుతూ చాలా బాధపడుతూ ఉంటారు. ఇంటికి పోయిన తరువాత నుకటి పోతారు. అలాగు వారికి రక్షణ అంటూ లేదు. 40 Seaters ఉన్న బస్సులో 80 మందిని ఎక్కించుకొని పోతూ ఉంటే. నేను స్వయముగా, ప్రజలు గోలపెడుతూ ఉంటే, గుంటూరు R. T. O. గారికి, Collector కు నిరుడు సంవత్సరము పరిస్థితులు ఇలా ఉన్నాయని మేము represent చేసి ఫలానా ఫలానా రూట్లు కావాలని ప్రజలు గోలచేస్తున్నారు. మీరు వెంటనే ఆ రూట్సు visit చేసి ఆ రూట్సు open చేయవలసిందిగా కోరాము. కాని ఈ విషయములో ఇంతవరకు ఏమీ జరగలేదు. ఇంత వరకు రూట్సు ఏవి extend చేయడం జరగలేదు. గుంటూరు జిల్లాలో మాత్రం అథవా కొన్ని routes R. T. A. Meeting లో pass చేశాము, కాని దరిమిలా owners గా ఉన్నవారు M. L. As. ను పట్టుకొని ఏదో చేసి C. T. R. కమీషనరుకు appeal చేశారు. 2½ సంవత్సరాలైంది. ఇంతవరకు ఆ కాగితాలు బయటికి రాలేదు. బస్సుల సంఖ్య పెరిగిన కొద్దీ ఆదాయం ఎక్కువ వచ్చే సావకాశాలు ఉన్నవి. ప్రయాణీకులకు కూడ ఎక్కువ బస్సులు ఉంటే, ఎక్కువ సౌకర్యంగా ఉంటుంది. ఎక్కువ బస్సులు ఉండి రెగ్యులర్ గా టైము ప్రకారం నడపగలిగితే, ప్రక్కన రైలు మార్గం వున్నప్పటికి బస్సు ప్రయాణమే ఎక్కువ మంది చేస్తారు. ఫలానా టైముకు బస్సు దొరుకుతుంది అంటే రైలుకుపోరు, బస్సుకే పోతారు కనుక బస్సుల సంఖ్య పెంచినందువల్ల sources of income పెరుగుతుంది. ఎక్కువ మందికి బస్సు ప్రయాణం చేయడానికి అవకాశాలుంటాయి. R. T. C. buses

కొన్ని రూట్సులో అధ్వాన్న పరిస్థితులలో నడుస్తున్నవి. ఆ బండ్ల కండిషన్ సరిగాలేదు. ప్రయాణంలో ఆటంకం కలిగితే ప్రయాణీకులు ఆడవారితో పిల్లలతో ప్రయాణం చేసేటప్పుడు వర్షాకాలములో వేసవి కాలములో చాలా యిబ్బందులకు గురిఅవుతున్నారు. ఏ కారణంవల్లనైనా బస్సు కండిషన్ సరిగా లేక దారిలో ఆగిపోయినప్పుడు డ్రైవరు, కండక్టరు వెళ్ళి రిపోర్టుచేస్తే వారం రోజులకు కూడ lift కాదు. రక్షణ లేకుండ ఉన్నది. ఈ పరిస్థితులు సరిగా investigate చేసి సక్రమమైన ఏర్పాటు ఉండేట్లు కూడ చూడాలి. సర్కారు ప్రాంతాల్లో బస్సు ప్రయాణపు యిబ్బందులు అధికంగా ఉన్నవి. అవి తొలగించి ప్రయాణ సౌకర్యములు ఎక్కువ చేయటకు బస్సుల సంఖ్య కూడ పెంచాలి. గుంటూరు జిల్లాలలో యిచ్చిన రూట్సు—RTA వద్ద అప్పీలులో ఉన్నవి విడుదల చేయించాలి. అందుకు ప్రభుత్వం instructions పంపించాలని కోరుతున్నాను. Income రావడానికి sources చాల ఉన్నవి. ప్రతి పక్షాల వారిని యితరులను సమావేశపరచి సంప్రదించి సలహాలు తీసుకుచేయాలి. గ్రామాలలో పరిస్థితి కూడ సరిగాలేదు; ప్రజలలో agitation ఉన్నది. నిరుటి సంవత్సరం ఆర్థిక పరిస్థితి ఒక విధంగా వున్నది. ఈ సంవత్సరం డబ్బు అంటే బాధపడుతున్నారు. ఇప్పుడు మిర్చి, పొగాకు, వేరుశనగ సంబంధించి రైతు దెబ్బతిని money problems లో యిరుక్కొని వున్నారు—పన్ను పెరిగిజన్ను రేట్లు పెంచితే మళ్లీ తగ్గించడానికి వీలుండదు. కనుక పరిస్థితులన్నీ ఆలోచించుటకు ప్రతి పక్షాల వారితో కూడ కమిటీస్ వేసికూర్చొని చేయాలి. ఈ బడ్జెటు అయిన తరువాత సవకాశంగా కూర్చొని సంప్రదించి తగిన సలహాలు తీసుకొని యీ taxation అవసరమైన విధంగా పెంచితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ టి. వెంకటరెడ్డి (పరచూరు):—అధ్యక్షా, ముఖ్య మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన యీ వాహనాల పన్ను సమర్థిస్తూ ఒక సూచనగా నా అభిప్రాయం చెప్పదలచాను. స్వతంత్రం వచ్చి ఇరవై సంవత్సరాలైనప్పటికి మానవుని కనీస అవసరాలు తీర్చుకొనేదానికి దేశం సర్వతోముఖంగా అభివృద్ధి చెందలేదు. ప్రభుత్వం పన్నులు వేసి ఆదాయం సంపాదించవలసినదే. అయితే యిప్పుడున్న పన్నుల పరిస్థితి చూస్తే వ్యాపారస్థుడు saturation point reach అయ్యాడని, రైతు saturation point reach అయ్యాడని అంటున్నారు. ఈ taxation—saturation point reach అయినది. ప్రజలు పన్నులు భరించలేని స్థితిలో వున్నారని ప్రచారం జరుగుతోంది. అయితే public under takings లో తగిన విధంగా returns లేవు. అందులో returns వచ్చిన తరువాత సక్రమంగా వినియోగించుకొని పన్నుల పెంపుదల లేకుండా చేసుకోవచ్చునని చెప్పుకోవచ్చును. అయితే పది సంవత్సరాల వరకు కొత్త పన్నులు progressive taxation పద్ధతిని, కట్టగలిగిన వారికి ఎక్కువ, కట్టలేనివారికి తక్కువ—progressive taxation పద్ధతిని వేసి చేయాలి. పన్నులు వేయకుండ సోషలిస్టు సమాజవ్యవస్థ నిర్మాణం చేయగలుగుతామనుకోవడం పొరపాటు. ఇప్పుడు యీ వాహనాల మీద పన్ను వేయడమనేది—కార్లు వున్నవారి మీద పడితే బాధలేదు. ఇప్పుడు

ప్రయాణికుల మీద indirect గా ఎక్కువ అవుతుంది. మైలుకు 6 పైసలు fare కట్టుతున్నాము. ప్రభుత్వానికి మనవి చేసేది — direct taxes వుంచండి. indirect గా ప్రయాణీకుల మీద భారం వేసేట్లు పెంచవద్దని మనవిచేస్తున్నాను— ఓనర్సు, కార్లు నడిపేవారు, భాగ్యవంతులు వారి మీద విధిస్తే— they can pay the taxes. Maintenance charges ఎక్కువైనప్పటికి city bus routes రోజుకు మూడు వందలు, నాలుగు వందలు సంపాదిస్తున్నారు. కాని యీ పన్నులు వేసేటప్పుడు ప్రయాణీకుల మీద భారం పడకూడదు. గోపాలకృష్ణయ్య గారు R. T. C. గురించి చెప్పారు. బస్ రూట్సులో Van permits, tempo permits యిస్తున్నారు. R. T. C. buses లో 30 న. పై. టిక్కెట్టు ఉన్నది. కాని యీ ప్రైవేటు పర్మిట్స్ యివ్వడంవల్ల R. T. C. కి ప్రయోజనం లేకుండా వున్నది. National Highways లో యీ tempo permits, van permits యిస్తే బాగుండదు. వాటికి యివ్వకుండా వుంటే R. T. C. ఆదాయం అభివృద్ధి చేసుకోడానికి అవకాశం వుంటుంది. గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెబుతూ R. T. C. Buses కు పన్ను తీసివేయాలన్నారు. అది autonomous body మూడు నాలుగు కోట్లు పన్ను కట్టుతున్నారు. Maintenance of roads కు, culverts కు bridges కు వీటన్నింటికి డబ్బు కావలసియుంటుంది. R. T. C. కి పన్నులు, అదీ పోను 40 లక్షలు లాభం వస్తోంది. పన్నులు లేకుండా చేస్తే నాలుగు కోట్లు ఆదాయం అవుతుంది. R. T. C. works drivers అంతా enhancement of salaries కావాలంటారు. Administration ఖర్చులు ఎక్కువవుతాయి. అది ప్రయోజనం లేదు—పన్నులు కట్టక బస్సులు కేన్సిల్ చేస్తున్నారు. బస్సుకు సంవత్సరానికి యింత fare కట్టాలని calculate చేసి మొత్తం ఆదాయం చూచి deduct చేస్తే సరిపోతుంది. ప్రయాణీకుల మీద మాత్రం పన్ను పెంచకూడదనే నిశ్చితమైన స్థితిలో ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

(The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Tuesday, the 13th February, 1968.)